

JELENTÉS
AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK IGAZGATÓSÁG
2015. ÉVI TEVÉKENYSÉGÉRŐL

Összeállították:

Faragó Ádám, monitorozási szakfelügyelő
Harsányi Krisztián, természetvédelmi terület-felügyelő
Havas Márta, erdészeti szakfelügyelő
Horváth Jenő, általános igazgató-helyettes
Kevy Albert, ökoturisztikai és környezeti nevelési osztályvezető
Kovács-Mesterházy Zoltán, őrségi területkezelési osztályvezető
Dr. Markovics Tibor, igazgató
Dr. Németh Csaba, pályázatkezelési osztályvezető
Pál Éva, gazdasági igazgató-helyettes
Dr. Szentirmai István, természetmegőrzési osztályvezető
Szépligeti Mátyás, botanikai szakfelügyelő
Tanner Tibor, természetvédelmi őrszolgálati osztályvezető
Tárczy Andrea, birtokügyi szakfelügyelő

Óriszentpéter, 2016. március 31.

Jóváhagyta:

.....
Dr. Rác András
Környezet- és természetvédelemért felelős
helyettes államtitkár

Tartalomjegyzék

TARTALOMJEGYZÉK	3
TÁBLÁZATOK	6
1. BEVEZETÉS	7
2. SZEMÉLYI ÁLLOMÁNY	9
3. OLTALOM ALATT ÁLLÓ TERMÉSZETI TERÜLETEK ADATAI, INFORMÁCIÓI	12
3.1 ORSZÁGOS JELENTŐSÉGŰ VÉDETT, VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI, NATURA 2000 ÉS EGYÉB TERÜLETEK.....	12
3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek	12
3.1.2 „Ex lege védett” természeti területek	12
3.1.3 „Ex lege védett” természeti értékek.....	13
3.1.4 Natura 2000 területek.....	13
3.1.5 Nemzetközi jelentőségű területek	13
3.1.6 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű részterületei	13
3.2 TERÜLETVÁSÁRLÁSOK, KISAJÁTÍTÁSOK ADATAI.....	13
3.3 SAJÁT VAGYONKEZELÉSŰ TERÜLETEK.....	14
3.4 TERÜLET NÉLKÜLI, EGYEDI JOGSZABÁLYAL VÉDETT ÉS VÉDELEMRE TERVEZETT TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	15
3.4.1 Védelemre tervezett mesterséges üregek.....	15
3.5 MEGKÜLÖNBÖZTETETT VÉDELEMBEN RÉSZESÜLŐ TERÜLETEK	15
3.5.1 Országos Ökológiai Hálózat	15
3.5.2 Erdőrezervátumok.....	16
3.6 MAGAS TERMÉSZETI ÉRTÉKŰ TERÜLETEK	18
4. KUTATÁS ÉS MONITOROZÁS	32
4.1 KUTATÁS	32
4.2 MONITOROZÁS	32
4.2.1 A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (beleértve: Natura 2000) keretében folyó monitorozás vizsgálatok.....	32
4.2.1.1 Országos programok.....	32
4.2.1.2 Helyi programok	38
4.3 ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI INFORMÁCIÓS RENDSZER	42
4.4 JELENTÉSI KÖTELEZETTSÉG	42
5. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TEVÉKENYSÉG	48
5.1 A) TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVEK	48
5.1 B) NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERVEK	49
5.2 ÉLŐHELY-FENNTARTÁS, KEZELÉS.....	49
5.2.1 Jelentősebb ökológiai állapotváltozások.....	49
5.2.2 Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése	50
5.3 ÉLŐHELY-REHABILITÁCIÓ	53
5.4 FAJMEGŐRZÉSI TEVÉKENYSÉGEK	55
5.4.1 Jelentősebb ökológiai állapotváltozások.....	55
5.4.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése	55
5.5 SAJÁT ÁLLATÁLLOMÁNY.....	59
5.5.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében.....	59
5.5.2 Génmegőrző tevékenység növények esetében.....	60
5.6 ERDŐTERÜLETEK, ERDŐGAZDÁLKODÁS.....	61
5.6.1 Nem saját kezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek.....	61
5.6.2 Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése	62

5.7 VADÁSZTERÜLETEK, VADGAZDÁLKODÁS.....	64
5.8 HALGAZDÁLKODÁSI VÍZTERÜLET	65
5.8.1 Védett vízterek.....	65
5.8.2 Védett halastavak.....	65
6. TÁJVÉDELEM	74
6.1 EGYEDI TÁJÉRTÉKEK.....	74
6.2 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK ÉS TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSben.....	76
6.3 FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓK ÉS EGYÉB TERVEK VÉLEMÉNYEZÉSE, KÖZREMŰKÖDÉS AZ ELKÉSZÍTÉSben.....	76
6.4 TÁJVÉDELMI SZAKÉRTŐI TEVÉKENYSÉG	76
6.5 TÁJVÉDELMI JELENTŐSÉGŰ BEAVATKOZÁSOK	76
7. PROJEKTEK	77
8. JOGI ÉS ÜGYIRATFORGALOMMAL KAPCSOLATOS TEVÉKENYSÉGEK	81
8.1 ÜGYIRATFORGALOM.....	81
8.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére	81
8.1.2 Jelentési feladatok	81
8.1.3 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés.....	81
8.2 SZABÁLYSÉRTÉS.....	81
8.3 TERMÉSZETVÉDELMI BÍRSÁG.....	81
8.4 BÜNTETŐ ÜGYEK	82
8.5 POLGÁRI PEREK.....	82
9. TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLAT	84
9.1 ALAPADATOK.....	84
9.1.1 Személyi feltételek	84
9.1.2 Technikai felszereltség	84
9.1.3 Polgári természetőrök.....	84
9.2 FELADATELLÁTÁS.....	84
9.2.1 Hatósági feladatellátás.....	84
9.2.2 Együttműködés más hatóságokkal.....	84
9.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása.....	85
10. KÖLTSÉGVETÉS ÉS VAGYON	87
10.1 KIADÁSOK.....	87
10.2 BEVÉTELEK.....	87
10.3 VAGYON.....	87
10.3.1 Befektetett eszközök	87
10.3.2 Forgóeszközök	88
10.4 ÉPÜLETEK	88
10.5 ESZKÖZÖK.....	88
11. BEMUTATÁS, OKTATÁS, TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	92
11.1 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI INFRASTRUKTÚRA	92
11.1.1 Látogató- és oktatóközpontok.....	92
11.1.2 Tanösvények	92
11.1.3 Egyéb bemutatóhelyek.....	93
11.2 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMOK, SZOLGÁLTATÁSOK	94
11.2.1 Szakvezetéses túrák	94
11.2.2 Erdei iskolák.....	94
11.2.3 Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások	95
11.2.4 Kiadványok	96
11.2.5 Látogatóstatisztika	96
11.3 TÁRSADALMI KAPCSOLATOK	99
11.4 TERVEZETT FEJLESZTÉSEK (2016).....	101

11.5 EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁSOK.....	102
11.6 FONTOSABB ESEMÉNYEK	102
11.6.1 <i>Időszaki kiállítások, előadások</i>	103
12. KÖZFOGLALKOZTATÁS.....	112
12.1 ALAPFELADATOK, SZEMÉLYI FELTÉTELEK	112
12.2 ELVÉGZETT FELADATOK, EREDMÉNYEK	113
12.3 TAPASZTALATOK.....	115
12.4 JAVASLATOK.....	115
13. KAPCSOLATTARTÁS HAZAI PARTNERSZERVEZETEKEL	116
14. BELFÖLDI ÉS KÜLFÖLDI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK.....	119
15. ELLENŐRZÉS.....	121
16. LEGFONTOSABB EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA	125
17. FONTOSABB CÉLKITŰZÉSEK A KÖVETKEZŐ ÉVRE.....	129
17.1 TERMÉSZETMEGŐRZÉSI OSZTÁLY	129
17.2 TERMÉSZETVÉDELMI ŐRSZOLGÁLATI OSZTÁLY	129
17.3 ÉSZAK VASI TERÜLETKEZELÉSI OSZTÁLY.....	130
17.4 ÜZEMELTETÉSI OSZTÁLY.....	130
17.5 ŐRSÉGI TERÜLETKEZELÉSI OSZTÁLY.....	131
17.6 ÖKOTURISZTIKAI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI OSZTÁLY	131
17.7 PÉNZÜGYI ÉS SZÁMVITELI OSZTÁLY	132
17.8 PÁLYÁZATKEZELÉSI OSZTÁLY.....	132

Táblázatok

3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai.....	19
3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai.....	21
3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai.....	22
3.4. táblázat: Ex lege védett természeti területek adatai.....	23
3.5. táblázat: Natura 2000 területek	24
3.6. táblázat: Saját vagyonkezelésű területek	28
3.7. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek	29
4.1. táblázat: Kutatás és monitorozás	43
5.1. táblázat: Kezelési tervek	49
5.2. táblázat: Élőhely fenntartás.....	52
5.3. táblázat: Élőhely rehabilitáció.....	54
5.4. táblázat: Fajmegőrzés	58
5.5. táblázat: Saját állatállomány	60
5.6. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő víztestek.....	65
5.7. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek	66
5.8. táblázat: Védett vízterek	72
7.1. táblázat: Projektek.....	79
8.1. táblázat: Bíróságok.....	83
8.2. táblázat: Büntető ügyek.....	83
8.3. táblázat: Polgári perek.....	83
9.1. táblázat: Őrszolgálat.....	86
10.1. táblázat: Kiadások.....	89
10.2. táblázat: Bevételek.....	89
10.3. táblázat: Vagyon.....	89
10.4. táblázat: Befektetett eszközök.....	90
10.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök	90
10.6. táblázat: Épületek.....	90
10.7. táblázat: Eszközök.....	91
11.1. táblázat: Turisztikai infrastruktúra	104
11.2. táblázat: Oktató- és Látogatóközpontok – szállás.....	105
11.3. táblázat: Állandó kiállítás	106
11.4. táblázat: Tanösvények.....	107
11.5. táblázat: Társadalmi kapcsolatok	110
11.6. táblázat: Kiadványok.....	111
13.1. táblázat: Együtműködés hivatalokkal, intézményekkel.....	116
13.2. táblázat: Együtműködés civil szervezetekkel	117
14.1. táblázat: Külföldi együtműködés	120

1. Bevezetés

Az igazgatóságunkat évek óta sújtó nyomasztó létszámhiány enyhítésére 2015-ben 25 fővel emelkedett az engedélyezett dolgozói létszámunk. Ez jelentős előremozdulás az előző évekhez viszonyítva. A bevállalt és elvégzett feladatokhoz szükséges, továbbra is hiányzó létszámot az előző évek gyakorlatának megfelelően, részben a közfoglalkoztatási program segítségével, részben a pályázatokból felvehető munkaerővel pótoltuk. A közfoglalkoztatási program keretében átlagosan havonta 52 főt foglalkoztattunk.

Pénzforgalmi bevételünk 2015. évben 360 820 eFt. Ennek túlnyomó részét a költségvetési támogatás, a földvásárlásra kapott keretek maradványa, az EU-s források (KEOP, ROP, TÁMOP, közmunkaprogram), illetve a mezőgazdasági támogatás tette ki.

Illetékességi területünk 3 tájegységében 10 természetvédelmi ör teljesít szolgálatot. Az egy főre jutó terület kiemelkedően magas, meghaladja a 33e ha-t.

A többi nemzeti park igazgatóságához viszonyítva vagyonekezelésünkben kevés, mindösszesen 4 680 ha terület van. A saját vagyonekezelésű területet 2015-ben 27 hektárral tudtuk növelni. 2015. év decemberében értesültünk arról, hogy 520 MFt földvásárlási keretösszeget kap Igazgatóságunk. Az összeg 20 MFt-os részét 2015-ben le kellett kötni, ami jelentős munkaerő átcsoportosítással volt csak lehetséges.

A kezeleésünkre bízott állami vagyone hatékony működtetése érdekében a saját hasznosításban lévő területek aránya kiemelkedően magas (95%). E cél elérése érdekében többek között üzemeltettük a 2014-ben átadott Széll Kálmán majort, fenntartottuk hazánk egyetlen muraközi ménését, és a gyepek fenntartásához elengedhetetlenül szükséges magyartarka állományt, 63 ha-on legelőt létesítettünk.

Idegenforgalom, ökoturisztika terén üzemeltettük a pityerszeri Őrségi Népi Múemlékegyüttest, a kőszegi Bechtold István Látogató Központot, a szőcei Lápok Házát, a keserűszeri Gyümölcs Kóstoló és Bemutató házat és a Sághegyi múzeumot. A látogatóink száma meghaladta a 40 000 főt.

2015-ben további négy Natura 2000 terület fenntartási tervének kidolgozását kezdtük meg. A Váti gyakorlótér, a Kölestető, az Öregcser és a Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét természetmegőrzési területek fenntartási terveit 2016 első félévében véglegesítjük. Elvégeztük az előírt országos (NBmR) és a helyi szempontból fontosnak tartott monitoring feladatainkat.

Az év során folytattuk a 2014-2020-as időszak fejlesztéseinek előkészítését és kidolgozását szakmai céljaink elérése és a tervezett KEHOP, GINOP, TOP és Interreg források hatékony felhasználása érdekében. 2015-ben országosan is elsőként két nyertes KEHOP pályázatot adtunk be. Elkészítettük a Natura 2000 Látogatóközpontunk építési engedélyezési és kiviteli tervdokumentációját és építési engedélyt szereztünk az épületre. Megkezdtük a hozzá kapcsolódó egykori Őri Fogadó épületének bemutatóhelyé történő átterveztetését Intézményi előirányzatból 2 db használt gépkocsi beszerzését, a közmunka program finanszírozásában egy Spalifix tűzifa hasító daraboló vásárlását tudtuk megoldani

Stratégiai céljaink 2016-ra:

- Az Igazgatóság szakmailag kiemelkedő színvonalú, pénzügyileg kiegyensúlyozott működésének biztosítása
- Pályázati források, az EU-s projektek, a közmunkaprogram, valamint a földvásárlási keretek maximális kihasználása pontos elszámolása.
- A központi irodaépület felépítése.
- Önálló erdőgazdálkodás elindítása a 2013-2014-ben megvásárolt, és NFA vagyongazdálkodási szerződéssel érintett erdőterületeken.
- A térségi együttműködésre alapozott mintagazdaság, integrátori és fejlesztési központ fenntartása, a magángazdálkodók segítése az agrártámogatásokban való sikeres részvétel érdekében
- Az elnyert pályázatok-szerződések kötelezettségeinek teljesítése.
- Eszközpark, gépjárműállomány további korszerűsítése
- Az ökoturisztikai és környezeti nevelési programok színvonalának megtartása, azok bővítése
- A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont 10 éves fennállásának méltó megünneplése

2. Személyi állomány

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság engedélyezett létszáma 2015-ben 37 fő volt, melyből 23 fő kormánytisztviselő, 14 fő pedig Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó munkavállaló, betöltetlen álláshely nem volt. Az átlagos statisztikai állományi létszám 103 fő volt, melyből 53 fő közfoglalkoztatott.

Év közben Dr. Fazekas Sándor miniszter úrnak 25 főre vonatkozóan létszámbővítési kérelmet küldtünk. Miniszter úr döntése értelmében 2015. december 1-től 25 fővel megemelhető az Igazgatóság létszáma a kérelemben bemutatott feladatok ellátása érdekében, azonban a többletkiadásokat az Igazgatóságnak a saját bevételeiből kell finanszírozni.

A létszámbővítés a valóságban nem azt jelenti, hogy a korábbi 37 fős létszámhoz képest most 25 főt felvehetünk, hiszen a megnövekedett feladatok elvégzésére 20 főt már eddig is foglalkoztattunk határozott idejű unkaszerződések keretében. Az ő munkabérüket pályázati forrásokból, támogatásokból igyekeztünk biztosítani, s ezt fogjuk tenni a jövőben is. December végén a 62 fős engedélyezett létszámhoz képest 5 üres álláshelyünk volt, 2016 évben tervezzük majd betölteni. Elsősorban a területkezelésben, illetve az erdőgazdálkodásban volna szükség további munkaerőre. A létszámbővítés elsősorban azokat a területeket érinti, amelyek várhatóan növelik az Igazgatóság saját bevételeit.

A munkatársak iskolai végzettségét az alábbi táblázat foglalja össze:

	Iskolai végzettség			
	Alapfokú	Középfokú	Felsőfokú	Összesen
Kormánytisztviselő	0	1	22	23
Ügykezelő	0	0	0	0
Munka Törvénykönyve hatálya alá tartozó	3	23	8	34
Összesen	3	24	30	57

A Kormánytisztviselők jogállásáról szóló törvénnyel összefüggő köztisztviselői alapvizsga, illetve szakvizsga követelményének minden érintett eleget tett.

Az Igazgatóságnál 32 fő rendelkezik nyelvvizsgával az alábbiak szerint:

Nyelv	Típus	Fő
orosz közép	“C” típus	1
német közép	“C” típus	10
angol közép	“C” típus	11
angol közép	“A” típus	1
angol alap	“C” típus	1
angol alap	“B” típus	1
német alap	“C” típus	4
német felső	“C” típus	1
francia felső	“C” típus	1
angol felső	“C” típus	1

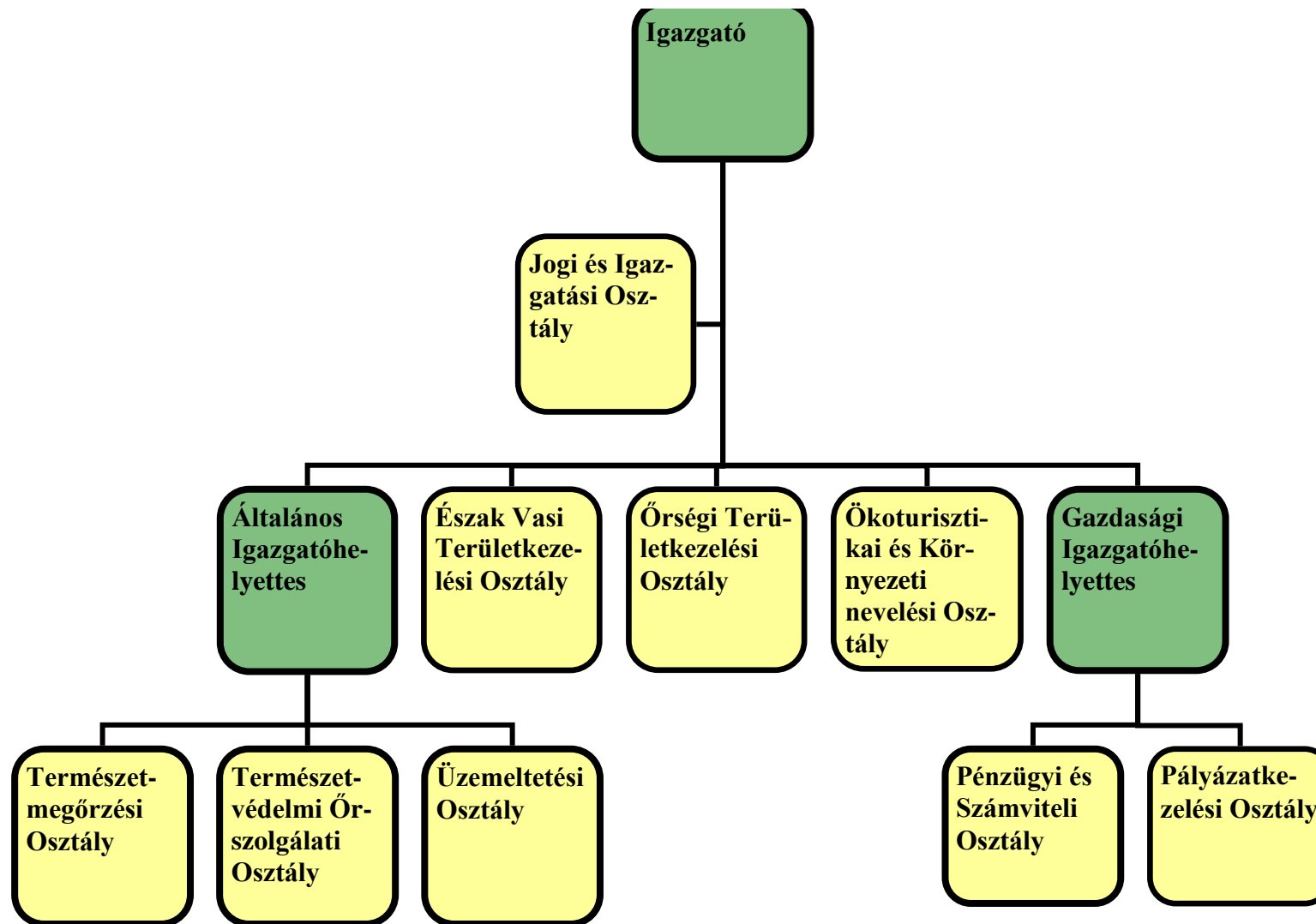
Az év folyamán a létszámproblémáinkon az előző évekhez hasonlóan enyhített a

közmunkaprogram. 2015. év folyamán két programot bonyolítottunk a Vas Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központjával közösen. A résztvevőket végzettségüknek megfelelően foglalkoztattuk Igazgatóságunk minden osztályán.

A 2014. évi közfoglalkoztatás áthúzódott 2015. év első két hónapjába, az érintett közfoglalkoztatottak száma 53 fő volt. A programhoz kapott támogatás összege összesen 13 880 eFt, ebből bérköltség 11 207 eFt, járulék költség 1 512 eFt és közvetlen költség 1 161 eFt.

A 2015. évi országos közfoglalkoztatási program 2015.03.01-2016.02.29 időszakban valósult meg, a programban érintett közfoglalkoztatottak száma 74 fő volt. Az időszak alatt a közfoglalkoztatotti átlag létszám 52 fő volt. A programhoz kapott támogatás összege összesen 58 151 eFt, ebből bér költség 40 711 eFt, járulék költség 5 496 eFt és közvetlen költség 11 944 eFt.

2.1. ábra: szervezeti diagram

3. Oltalom alatt álló természeti területek adatai, információi

3.1 Országos jelentőségű védett, védelemre tervezett természeti, Natura 2000 és egyéb területek

3.1.1 Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek

Az igazgatóság működési területe 334.933 ha. Országos jelentőségű védett természeti területek közül egy nemzeti park, az Őrségi, két tájvédelmi körzet, a Kőszegi és a Ság-hegyi, valamint hét természetvédelmi terület található a működési területen.

Az Igazgatóság működési területén egy védelemre tervezett terület van. A Csörnöc-menti Tájvédelmi Körzet védetté nyilvánításának előkészítése 1992-től folyik. Az előkészítés lezárult, rendelet-tervezete már elkészült, de kihirdetésére még nem került sor. A 6146,7 ha-os területből 11% szántó, 31% gyep, 48% erdő és 10% művelésből kivett terület.

A tervezett Tájvédelmi Körzet 21%-a fokozottan védett. A Vasi Hegyhát és a Rába, Csörnöc árterének eltérő edafikus tényezőinek köszönhetően változatos élőhelyeket és életközösségeket találunk a TK területén, az erdők fajdiverzitása magas, kiemelt természetvédelmi jelentőségük van a legnagyobb faji sokféleséggel jellemezhető lápréteknek.

A területen előforduló védett növények: a pajzstok (*Peltaria alliacea*), a kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*), a tavaszi tözike (*Leucojum vernum*), a kisvirágú hunyor (*Helleborus dumetorum*), az óriás zsurló (*Equisetum telmateia*) és a téli zsurló (*Equisetum hyemale*). A hegyhátai erdők különlegességei a tőzegmohás lápok. Tizennégy tőzegmoha faj előfordulását - köztük néhány ritka fajtát pl. *Sphagnum compactum*, *Sphagnum plumosum* - sikerült a területről kimutatni.

A Rába és a Csörnöc halfaunájának (40 faj), az erdők és a rétek kétélű- (13 faj), valamint madárfaunájának (169) fajgazdagsága kiemelkedő. A gerincesek közül számottevő annak a 18 madárfajnak az előfordulása, amely a Bonni vagy a Berni Egyezmény által is védett faj.

Az Igazgatóság működési területén három védelemre tervezett földtani alapszelvény van, a Kőszeg Szabó-hegyi szerpentin, a Kőszeg Hideg-völgy és a Felsőcsatári kőfejtő. A védetté nyilvánítási eljárás előkészítése jelenleg is zajlik, melynek során elkészült a megalapozó dokumentáció és a részletes kezelési terv első változata, valamint a területek lehatárolásai és azok térképi megjelenítése. 2015-ben 7 helyszínen történt meg a védelemre érdemes földtani alapszelvények, valamint ásvány- és ősmaradvány lelőhelyek felmérése és kezelési tervének előkészítése, valamint két további helyszínen a helyszíni beazonosítása és dokumentálása.

Védett természeti emlékek közül Igazgatóságunk működési területén 96 forrás, 3 kunhalom és 60 földvár található. A kunhalmok közül 2011-ben kettő került be a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot feltételrendszerébe tájképi elemként megőrzendő objektumként a MePAR-ba. Ettől az évtől kezdődően az ellenőrzések már kiterjednek a kunhalmok megőrzésére is.

3.1.2 „Ex lege védett” természeti területek

Az Igazgatóság működési területén 115 ex lege láp található. 2015-ben befejeztük az ex lege lápok szisztematikus felmérését és ellenőrzését, amelyből kiderült, hogy a korábban kijelölt lápok jelentős része ma már nem felel meg a kritériumoknak, mivel például felszántották vagy

kiszáradt. Egy 2014-ben ex lege lápként lehatárolt terület esetében a Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és természetvédelmi Főosztálya, a másodfokú hatóság utasítására újra lefolytatta az eljárást és ezúttal azt állapította meg, hogy a terület nem felel meg a láp kritériumoknak. 2015-ben a természetvédelmi hatóság nem végzett lehatárolást egyetlen ex lege láp esetében sem.

3.1.3 „Ex lege védett” természeti értékek

A barlangok tekintetében illetékességi területünkön a Kőszegi-hegységet kell kiemelni. A barlangok felszíni védőövezetének kijelölése megtörtént 2009-ben, KvVM rendelet formájában. A területünkön található 41 barlang természetvédelmi helyzetében 2015. évben nem állt be változás.

3.1.4 Natura 2000 területek

Az Igazgatóság működési területén 1 különleges madárvédelmi terület, 2 különleges természetmegőrzési terület és 12 kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési terület található.

3.1.5 Nemzetközi jelentőségű területek

Az Igazgatóság működési területén egy nemzetközi jelentőségű vizes élőhely található, a Rába-völgy Ramsari terület. 2006. szeptember 29-én került fel a 10 961 ha-nyi területű, az 1., 2., 3., 4., 7., 8., 9. sz.-ú Ramsari kritériumoknak megfelelő, 120 km-nyi folyószakasz és az azt ölelő terület a Ramsari Területek Listájára.

3.1.6 Országos jelentőségű védett természeti területek speciális természetvédelmi kezelési tervű részterületei

Az Igazgatóság működési területén található földtani alapszelvények közül a Hermann Ottó szikla, a Borospincék völgyfője, a velemi Szépkilátó, a Cáki kőbánya és a Zsidó-réti kőfejtő a Kőszegi Tájvédelmi Körzet részét képezi. 2014-ben véglegesítettük a fenti alapszelvényhez tartozó dokumentációt és nyilvános társadalmi vitára bocsátottuk a hozzájuk tartozó természeti kezelési terveket. A beérkezett vélemények feldolgozása folyamatban van.

3.2 Területvásárlások, kisajátítások adatai

A saját vagyongekezelésű területet 2015-ben 27 hektárral tudtuk növelni. Ezek a területek adásvételi szerződéssel kerültek a Magyar Állam tulajdonába, kisajátítási eljárást ebben az évben nem indítottunk. 2015. év végén értesültünk arról, hogy 520 MFt földvásárlási keretösszeget kap Igazgatóságunk. Az összeg 20 MFt-os részét 2015-ben le kellett kötni, ami munkaerő átcsoportosítással volt csak lehetséges. Az ügyintézésben az Üzemeltetési Osztály, a Pénzügyi és Számviteli Osztály és a Természetvédelmi Őrszolgálat is részt vett. A saját kezelésű területek arányának növelése továbbra is feltétlenül szükséges a természetvédelmi célok megvalósítása, valamint a védett területeken az érdekellentétek csökkentése érdekében is. A térségben jelentős az elhanyagolt, a degradálódás útjára lépett gyepterületek aránya, amelyek helyreállítását magántulajdonosaik várhatóan nem fogják tudni felvállalni.

3.3 Saját vagyonekezelésű területek

Igazgatóságunk vagyonekezelésében a többi nemzeti park igazgatóságához viszonyítva kevés, mindösszesen 4 653 ha terület van, amelyek esetében vagyonekezelői szerződéssel rendelkezik. További 27 ha-t is megvásároltunk, azonban vagyonekezelői szerződést még nem kötöttünk rájuk. Saját területeinken belül a többi igazgatóságához viszonyítva kiemelkedően magas (94%) a saját hasznosításban lévő területek aránya. Saját területeink jelentős része gyepek (1 093 ha) és erdő művelési ágban van (2 140 ha). Kezelésük fő célja az élőhelyek védett természeti értékeinek megőrzése. Igazgatóságunk 990 ha szántó művelési ágú területen is vagyonekezelő. A szántók részben visszagyepesítésre kerültek és gyepeként hasznosítjuk őket, részben a saját állatállomány takarmányigényének kielégítésére szolgálnak. Problémát okoz, hogy mind a gyepek, mind pedig az erdőterületek birtokszerkezet elaprózott. Az erdők nagy részét a határsávban található erdők teszik ki, ami egy 20-50 m széles hosszú, rendkívül nehezen kezelhető területet jelent

a) Rét, legelő:

Az összterülethez viszonyítva legnagyobb arányban gyepterületeket, vagy visszagyepesedett szántókat vásároltunk a védett természeti területek védeltségi szintjének helyreállításáról szóló 1995. évi XCIII. törvény előírásainak megfelelően. A gyepek művelési ágú területek jelentős részben degradáltak, elgyomosodott, gyakran becserjésedett állapotban kerültek át igazgatóságunk vagyonekezelésébe. Ezek legnagyobb részét helyreállítottuk és kaszálhatóvá tettük. A területek egy részét az igazgatóság gépi eszközeivel, ill. saját állatállományával kezeli, másik részének kaszálását és a széna betakarítását külső vállalkozóval végezteti. 167 hektár gyepek szigorú természetvédelmi előírások mellett hasznosításra adtuk.

b) Erdő:

Az Igazgatóság működési területén 2 140 hektár védett, fokozottan védett vagy Natura 2000 oltalom alatt álló erdőterülettel rendelkezik, ebből bejelentkezett erdőgazdálkodóként 697 ha állami erdőterületet kezel, ebből a nemzeti park területére 439 ha jut. 2015. évben 2 ha-on erdőszítás, fiatalosainkban 0,8 hektáron pótlás ültetését végeztük el. Ápolásokat 17 hektár területen folytattunk, közmunkaprogramban. Egy erdőterület vadvédelmi kerítését készítettük el 2 ha-on 550 fm hosszal. Pro Silva elveken alapuló nevelővágásokat végeztünk 20 ha-on 477 m³ faanyag kitermelésével.

c) Nádas:

Vagyonekezelésünkben nincs nádas.

d) Szántó:

Szántóföldi művelést a szántó művelési ágban lévő területek közül 422 ha-on végeztünk, elsősorban szántóföldi szalastakarmány előállítás, és az alomszükséglet megtermelésének érdekében. 2015 tavaszán 63 ha legelőt és 11 ha kaszálót telepítettünk. 2015 őszén szántóterületeink 133 ha-ral bővültek a földvásárlások eredményeképp.

Szántóföldi kultúráink:

Kultúra	Terület (ha)	Hozam (q)	Termésátlag (q/ha)
Tritikálé	24,18	474,8	20,4
Tavaszi búza	36,28	816,1	23,2
Zab szemes	69,26	1454,5	21,0
Kukorica	15,22	--	vadkár
Silókukorica+cirok	36,91	6 644	180

Kultúra	Terület (ha)	Hozam (q)	Termésátlag (q/ha)
Fehérhere	13,30	426	32,0
Szarvaskerep	5,60	162	29,0
Lucerna	4,98	174	35,0
Füveshere	80,61	2 257	28,0
Takarmányfű	26,58	585	22,0
Vöröshere	26,68	934	35,0
Egyéb szálas tak.	25,55	818	32,0
Zöldugar	46,48	0	0

Szalma szükségletünket saját területről biztosítottuk.

Szalmabálázás: 4 650 q

Trágyázás:

Okszerű és környezetkímélő tápanyag-gazdálkodást folytatunk, a gazdaságunkban keletkező trágyát szántóföldi növénytermesztésünkben használjuk fel.

Trágyázás tavaszi vetések alá (292 q/ha x 70,11 ha):	20 460 q
Összesen:	20 460 q

Őszi munkák:

Takarmányfű telepítés	46,95 ha
Tritikálé:	33,36 ha
Őszi búza:	39,86 ha
Őszi vetés összesen:	120,17 ha
Őszi mélyszántás:	198,35 ha

3.4 Terület nélküli, egyedi jogszabállyal védett és védelemre tervezett természeti értékek

3.4.1 Védelemre tervezett mesterséges üregek

Igazgatóságunk működési területén nem tervezzük egyetlen mesterséges üreg védetté nyilvánítását sem.

3.5 Megkülönböztetett védelemben részesülő területek

3.5.1 Országos Ökológiai Hálózat

Az Országos Ökológiai Hálózat felöleli a védett és a Natura 2000 területeket, valamint tartalmazza a jelentősebb természeti területeket is. Összesen 77 750 ha magterülettel, 36 865 ha puffer területtel és 3 582 ha ökológiai folyosóval rendelkezik.

A 2012-es év folyamán megtörtént az ökológiai hálózat felülvizsgálata. A módosító javaslat szerint a magterület 68 305 ha, ökológiai folyosó 38 554 ha, puffer terület 12 582 ha kiterjedésűre változik. A módosítások során az ésszerűség elvét követve az állattartó- és iparterületek, roncsterületek, nagy kiterjedésű szántók, beépítésre szánt területek kikerültek az ökológiai hálózatból, valamint az indokolatlanul magterületi besorolású területek alacsonyabb besorolású kategóriába kerültek.

3.5.2 Erdőrezervátumok

Az Igazgatóság működési területén összesen négy erdőrezervátum található. A Szalafői, a Szabó-völgyi és a Pap-erdői Erdőrezervátum az Őrségi Nemzeti Park, a Hosszú-völgyi pedig a Kőszegi Tájvédelmi Körzet területén található.

Pap-erdő (54) ER

A rezervátum az Őrségi NP legnagyobb fokozottan védett erdőtömbjében található: az ún. szakonyfalusi erdőtömbben. A Szakonyfalu 27-es tag egy állami tulajdonú erdősziget, zárvány a környékbeli magánerdők közepén. A védőzóna néhány részlete magántulajdon.

A rezervátumban a potenciális vegetáció az acidofil bükkös, (acidofil) gyertyános-kocsánytalan tölgyes, völgyekben a gyertyános-kocsányos tölgyes lehetett, a dombháton, gerinceken a lombelegyes erdeifenyves. A völgyekben égerliget a jellemző társulás, sőt éppen a rezervátum magterülete a Vendvidék egyik égerlápja. Az erdeifenyvesek túavarját a vastag mohával együtt alomként gyűjtötték a II. világháborúig, ezzel is tovább savanyítva az egyébként is savanyú feltalajt. Az avargyűjtés, legeltetés megszűntével az erdeifenyvesek feltalaja gyors javulásnak indul, a humuszképződéssel a lombos fafajok létfeltételei is javulnak, egyre erősebben újulnak is, főleg a bükk. Az erdeifenyvesek szukcessziója igen gyors (néhány évtized alatt is szemmel látható), és mindig az ellombosodás irányában hat. A területre jellemzők az erősen átalakított, kevésbé jellegzetes erdők, homogén szerkezettel, jelentős fenyőeleggyel.

A rezervátumban vagy közvetlen környezetében botanikai ritkaságként tőzegmohák (*Sphagnum spp.*), lapos korpafű (*Lycopodium complanatum*), kígyózó korpafű (*Lycopodium annotinum*) és kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*), erdei bordapáfrány (*Blechnum spicant*), hegyi páfrány (*Oreopteris limbosperma*), zöldvirágú körtike (*Pyrola chlorantha*), ernyős körtike (*Chimaphila umbellata*), egyvirágú körtike (*Moneses uniflora*), kislevelű körtike (*Pyrola minor*) és kereklevelű körtike (*Pyrola rotundifolia*), vörös áfonya (*Vaccinium vitis-idaea*), havasi éger (*Alnus viridis*) található meg. Az állatvilágból érdemes kiemelni a hollót (*Corvus corax*), feketeharkályt (*Dryocopus martius*), a fenyves cinegét (*Periparus ater*), búbos cinegét (*Parus cristatus*), királyka fajokat (*Regulus spp.*). Az alpesi gőtének (*Triturus alpestris*) több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, a foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*) is rendszeresen előkerül.

Magterület: Szakonyfalu: 27/C, 27/D, 27/F, 27/G, 27/H, 69/B

Összesen: 20,4 ha

Védőzóna: Szakonyfalu 27/A, 27/B, 27/E, 69/C, 69/D, 67/A, 67/, 67/C, 71/D

Összesen: 21,8 ha

Erdőrezervátum összterülete: 42,2 ha

Szabó-völgy (52) ER

A rezervátum Felsőszölnök község külterületének nyugati végén helyezkedik el. Az ER közvetlenül a magyar-osztrák-szlovén hármashatárnál fekszik, ÉNY és DNY irányban az országhatárral közvetlenül szomszédos, nyugati sarka maga a „Hármashatár“, mely egyben hazánk legnyugatibb pontja is. Az erdőrezervátum állami területen van.

Az ER az országhatár és a Halál-völgy közti területen található, lényegében két nagyobb gerincet és három völgyet tartalmaz. A magterület két gerinc között lévő domboldalakat és a középső völgyet foglalja el. 3 kisebb tisztás is a magterületbe esik. A rezervátum tengerszint feletti magassága 300-390 m.

A potenciális vegetáció a mezofil bükkös lehetett, a dombháton, gerinceken a lombelegyes erdeifenyves vagy acidofil bükkös. A völgyekben égerliget a jellemző, mely a kiszélesedő, pangó vizű részeken és a forrásos helyek környékén láposodó jelleget mutat. Kifejezetten tájidegen fajok kis területet leszámítva nem találhatók az ER területén. Csak a nyugati határszélre jellemző erdőállományok, kezelt gazdasági erdők találhatók itt, jelentős mértékű fenyőtelepítésekkel.

Az ER és közvetlen környéke erdeinek ritka, védett fajai a farkasboroszlán (*Daphne mezereum*) viszonylag szép számmal, zalai bükköny (*Vicia oroboides*), fehér acsalapu (*Petasites albus*), fehér zászpa (*Veratrum album*), hegyi páfrány, buglyos páfrány (*Phegopteris connectilis*), szálkás (*Dryopteris carthusiana*) és széles pajzsika (*Dryopteris dilatata*), bordapáfrány, havasi éger, kardos madársisak (*Cephalanthera longifolia*), kereklevelű körtike. Helyi viszonylatban ritkának számít a fűrtös bodza (*Sambucus racemosa*). Az állatvilágból érdemes kiemelni a felbukkanó feketególyát (*Ciconia nigra*), a gyakoribb hollót, feketeharkályt, a fenyves cinegét, búbos cinegét, királyka fajokat. Az alpesi gőtének több biztos szaporodóhelye is van a pocsolyákban, ritkán a foltos szalamandra is előkerül.

Magterület: Felsőszölnök, 1/E, 1/F, 1/TI1, 1/TI2, 2/E, 2/TI1

Összesen: 26,9 ha

Védőzóna: Felsőszölnök 2/D, 1/A, 1/B, 1/C, 1/D, 1/G, 1/H, 2/A, 2/B, 2/C, 2/F

Összesen: 39,1 ha

Erdőrezervátum összterülete: 66 ha

Szalafő (53) ER

A 13,2 ha-os erdőfolt „Öserdő” néven az Őrségi Nemzeti Park egyik fokozottan védett területe, Szalafő község nyugati határában helyezkedik el.

A terület legjellemzőbb erdőtársulásai a kavicshátaikat borító elegyes- vagy elegyetlen erdeifenyvesek. Az elmúlt évtizedekben igen jelentős természetes fafajcsere történt, ennek dinamikája - egy korábbi részletes felmérés következtében - jól tanulmányozható. A volt pionír állományok jellegzetes növényei a boróka (*Juniperus communis*), a szőrösnyír (*Betula pubescens*), a kutyabenge (*Frangula alnus*). Lágyszárú szintjük is számos jellemző fajnak ad otthont. A változatos mohapárnák között korpafüvekkel találkozunk, de megtalálható a vörös- és fekete áfonya (*Vaccinium myrtillus*) és valamennyi körtike fajunk. Az erdőszegélyek, melyek nyers talajfelszín kedvelő törpecserjéi a henye boroszlán (*Daphne cneorum*), valamint a csarab (*Calluna vulgaris*). Állatvilága is változatos, gyakran találkozunk méter magasságú hangyabolyokkal. A fatörzseken láthatunk szarvasbogarokat (*Lucanus cervus*), az erdei pocsolyákban pettyes gőtékkel (*Lissotriton vulgaris*) és alpesi gőtékkel, sárgahasú unkával (*Bombina variegata*) találkozhatunk. A madarak közül gyakoriak magashegységi, illetve északabbi elterjedésű fajok, melyek költenek is a területen, pl. sárgafejű- és tüzesfejű királyka, a süvöltő (*Pyrrhula pyrrhula*) vagy a keresztcsőrű (*Loxia curvirostra*).

Magterület: Szalafő 13 B, 13 I, 13 TI1

Összesen: 13,2 ha

Védőzóna: Erdőrészletek:

Szalafő 11 L, 11 TI2, 12 H, 12 I, 12 TI2, 13 A, 13 B, 13 C, 13 D, 13 F, 13 G, 13 H, 13 I, 13 J, 13 K, 13 L, 13 TI1, 13 TI2, 14 A, 14 B, 14 C, 14 D, 14 TI1, 71 B

Összesen: 81,5 ha

Erdőrezervátum összterülete: 94,7 ha

Hosszú-völgy (51) ER

Az erdőrezervátum a Kőszegi-hegységben, a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben helyezkedik el, Velem község határában.

A hegyvidék uralkodó erdőtípusai a mészkerülő tölgyesek és bükkösök, a luc- és erdeifenyvesek, továbbá a hegyvidéki égerligetek. A határ mentén, erdőszegélyeken nyíres-csarabosok húzódnak. Növénytani értéke a farkasboroszlán, valamint az illatos virágú erdei ciklámen (*Cyclamen purpurascens*). Szegélyükön fecsketárnics (*Gentiana asclepiadea*) virít és a magashegységekben gyakori fürtös bodza található. Állattani értékei a gyakori nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) és zöld küllő (*Picus viridis*) mellett a bükkerdőkben fekete harkály. A lábon száradt, facsonkokkal és kidőlt fatörzsekkel tarkított bükkösökben a fokozottan védett fehérhátú harkály (*Dendrocopos leucotos*) is előfordul. A patakok szurdokaiban, vörösbecgyek (*Erithacus rubecula*) és barátságosáták (*Sylvia atricapilla*), a fenyvesekben búbos cinege költ.

Az erdőrezervátumban leginkább a Kőszegi-hegységre jellemző fenyőelegyes bükkösök találhatók, amelyek helyi viszonylatban átlagos állapotúak. A korábbi vágásos gazdálkodás eredményeként faállomány szerkezetük meglehetősen egyöntetű. A területen különleges élőhely: sziklai erdeifenyves is található.

Magterület: Velem 16 B, 18 A, 18 B, 18 C

Összesen: 38,4 ha

Védőzóna: Velem 11 A, 11 B, 11 D, 15 A, 15 B, 17 A, 19 A, 19 B, 19 C, 22 A, 22 B

Összesen: 107,3 ha

Erdőrezervátum összterülete: 145,7 ha

3.6 Magas Természeti Értékű Területek

A korábbi Őrség-Vendvidék ÉTT területét 2009-ben sikerült az Őrségi Nemzeti Park szinte egészére kiterjeszteni. Az Őrség-Vendvidék MTÉT területe így 18 379 ha, amiből 11 591 ha tartozik a támogatható területek közé. Sajnos a gazdák a lehetőséget nem igazán használják ki, a jelenlegi ciklusban is csak 16 résztvevője van a programnak. 2013-ban kezdődött a program felülvizsgálata. Ennek során valamelyest módosítottuk az MTÉT területét, mivel kikerültek belőle a tisztán erdőket vagy nagyüzemi szántókat tartalmazó blokkok, valamint bekerültek a korábban adminisztratív okokból kimaradt blokkok és egy nagyobb tömb, amely értékes kisparcellás extenzív szántókat tartalmaz. A felülvizsgálat eredményeként az MTÉT területe közel 3 000 ha-ral csökkent (18 209 → 15 548), ugyanakkor a támogatható terület szinte változatlan maradt (10 752 → 10 920). Igazgatóságunk részt vett az Agrár-környezetgazdálkodási Program előírás csomagjainak kidolgozásában. Ennek eredményeként a gazdák három gyepes és két szántós csomag közül választhatnak. Az előírások kidolgozásába a helyi gazdákat is bevontuk és igyekeztünk azokat olyan módon kialakítani, hogy számukra is elfogadható legyen. Igazgatóságunk javaslatára a nappali lepkék élőhelyének védelme érdekében új előírás csomag jelent meg.

3.1. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett és védelemre tervezett természeti területek összesítő adatai

Működési terület (ha)	334 933
------------------------------	----------------

Védettségi kategória	Védett természeti terület		Ebből fokozottan védett (ha)	Változás a tárgyévben (ha)	Védelemre tervezett	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)			Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Nemzeti Park	1	44 048	3 502	0	1	15
Tájvédelmi Körzet	2	4 608	417	0	1	5 324
Természetvédelmi Terület	7	225	0	0	0	0
Természeti emlék	0	0	0	0	0	0
Védelemre tervezett földtani alapszelvények						
Védelemre tervezett földtani képződmények						
Összesen	10	48 881	3 920	0	2	5 393

Natura 2000 területek

Madárvédelmi terület*	1	45 694	3 084	0	0	0
Természetmegőrzési terület*	14	66 448	3 501	0	0	0

Nemzetközi jelentőségű területek

Ramsari	1	9 630	21	0	0	0
---------	---	-------	----	---	---	---

Megkülönböztetett védelemben részesülő területek

Erdő-rezervátum	4	355	238	0	0	0
-----------------	---	-----	-----	---	---	---

Nemzeti Ökológiai Hálózat	1	118 197	3 679,3	0	0	0
---------------------------	---	---------	---------	---	---	---

* A NATURA 2000 Madárvédelmi terület és a NATURA 2000 Természetmegőrzési terület tartalmazza kiterjedésében a már eddig védetté nyilvánított területeket is.

2.1.

3.2. táblázat: Országos jelentőségű, egyedi jogszabállyal létesített védett természeti területek adatai

Név	Törzskönyvi szám	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)
Jeli arborétum TT	76/TT/60	75,3334	0
Kámoni arborétum TT	20/TT/50	25,0597	0
Körmendi Várkert TT	68/TT/58	37,7663	0
Kőszegi Tájvédelmi Körzet	170/TK/80	4370,669	389,51
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	254/TT/93	3,805	3,805
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	209/TT/89	58,0258	0
Őrségi Nemzeti Park	296/NP/02	44048,27	3064,199
Sághegyi Tájvédelmi Körzet	110/TK/75	238,2288	25,411
Sárvári arborétum TT	39/TT/52	9,2	0
Szelestei arborétum TT	43/TT/52	15,3548	0

3.3. táblázat: Védelemre tervezett természeti területek adatai

Név	Védelemre tervezett terület típusa (bővítés/egyedi)	Kiterjedése (ha)	Ebből fokozottan védett (ha)	Védetté nyilvánítás állapota
Őrségi Nemzeti Park	bővítés	15,4	0	területi egyeztetések folyamatban
Csörnöc-menti TK	egyedi	6146,7	1330,1	kihirdetésre vár

3.4. táblázat: *Ex lege védett természeti területek adatai*

Ex lege védett természeti területek	Egyedi jogszabállyal védett természeti területen elhelyezkedő		Egyedi jogszabállyal védett természeti területen kívül elhelyezkedő	
	Száma (db)	Kiterjedése (ha)	Száma (db)	Kiterjedése (ha)
Lápok	15	72,56	100	928,01
Szikes tavak	0	0	0	0
Kunhalmok	0	0	3	0,16
Földvárak	5	1,81	56	26,9
Források	0	--	96	--
Víznyelők	0	0	0	0

3.5. táblázat: Natura 2000 területek

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON10001	Órség KMT	45 694,33	<i>Alcedo atthis, Caprimulgus europaeus, Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Crex crex, Dendrocopos medius, Dendrocopos syriacus, Dryocopus martius, Ficedula albicollis, Haliaeetus albicilla, Ixobrychus minutus, Lanius collurio, Milvus migrans, Pernis apivorus, Picus canus, Porzana parva, Sylvia nisoria, Lullula arborea, Actitis hypoleucos, Columba oenas, Otus scops, Riparia riparia, Motacilla cinerea, Remiz pendulinus</i>			80
HUON20001	Ság-hegy	238,06	<i>Lucanus cervus, Cerambyx cerdo</i>		6110, 6240, 9180, 91H0	100
HUON20002	Kőszegi-hegység	4 120	<i>Bombina variegata, Cerambyx cerdo, Maculinea nausithous, Maculinea teleius, Austropotamobius torrentium, Lucanus cervus, Barbastella barbastellus, Myotis emarginatus, Rhinolophus hipposideros, Myotis myotis</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	6520, 9110, 9130, 91G0, 91E0, 6410, 6510, 9180, 6210	100
HUON20003	Ablánc-patak völgye	1 465,45	<i>Bombina bombina, Triturus dobrogicus, Misgurnus fossilis, Maculinea teleius, Cerambyx cerdo, Ophiogomphus cecilia, Lycaena dispar, Lucanus cervus, Unio crassus, Barbastella barbastellus, Myotis bechsteini</i>		6520, 6440, 6510, 91G0, 9130, 9180, 91E0	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20005	Váti gyakorlótér	596,56	<i>Triturus dobrogicus, Bombina bombina, Cerambyx cerdo, Eriogaster catax, Lucanus cervus, Myotis myotis</i>		6510, 3130, 91M0, 91E0	0
HUON20006	Pinka	486,09	<i>Bombina bombina, Gobio albipinnatus, Eudontomyzon spp., Rhodeus sericeus amarus, Zingel streber, Ophiogomphus cecilia, Unio crassus, Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Lycaena dispar, Barbastelle barbastellus, Myotis myotis, Myotis bechsteinii, Lutra lutra</i>		91G0, 6430, 6440, 91M0, 6510, 6190, 91E0	0
HUON20007	Köles-tető	385,41	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Myotis myotis</i>		91M0, 91E0, 91G0	0
HUON20008	Rába és Csörnöc-völgy	12 146,75	<i>Triturus dobrogicus, Bombina bombina, Zingel zingel, Zingel streber, Sabanejewia aurata, Rhodeus sericeus amarus, Misgurnus fossilis, Gymnocephalus schraetzer, Gymnocephalus baloni, Gobio kessleri, Gobio albipinnatus, Aspius aspius, Cobitis taenia, Maculinea teleius, Maculinea nausithous, Lycaena dispar, Osmoderma eremita, Euphydryas maturna, Coenagrion ornatum, Unio crassus, Theodoxus transversalis, Ophiogomphus cecilia, Cerambyx cerdo, Leucorrhinia pectoralis, Lucanus cervus, Cucujus cinnaberinus, Myotis myotis, Myotis bechsteini, Lutra lutra</i>		6440, 6510, 3130, 3260, 3270, 91E0, 91G0, 91F0, 6410, 6430	0

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
HUON20009	Ostffyasszonyfa-csöngői legelő	181,33	<i>Mustela eversmannii</i>		91E0, 6510	0
HUON20011	Kenyeri reptér	698,76	<i>Eriogaster catax, Lucanus cervus, Cerambyx cerdo, Spermophilus citellus, Mustela eversmannii</i>		91M0, 6250	0
HUON20012	Kemenessömjéni cserjés legelő	618,48	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Eriogaster catax, Mustela eversmannii</i>		91M0, 6210	0
HUON20013	Öregcser	258,06	<i>Cerambyx cerdo, Lucanus cervus, Myotis myotis</i>		91M0, 6210, 40A0, 4030	0
HUON20014	Gércei tufagyűrű és láprét	454,85	<i>Maculinea teleius, Maculinea nausithous, Lycaena dispar</i>	<i>Pulsatilla grandis</i>	6510, 6410, 6240, 7230, 91E0, 8220	0
HUON20018	Őrség KTT	44 165,39	<i>Bombina bombina, Emys orbicularis, Bombina variegata, Triturus carnifex, Gymnocephalus schraetzer, Sabanejewia aurata, Aspius aspius, Zingel streber, Misgurnus fossilis, Gobio kessleri, Gobio albipinnatus, Eudontomyzon spp., Zingel zingel, Euphydrias aurinia, Colias myrmidone, Callimorpha quadripunctaria, Leucorrhinia pectoralis, Maculinea teleius, Ophiogomphus cecilia, Maculinea nausithous, Cordulegaster heros, Cerambyx cerdo, Euphydrias maturna, Barbastella barbastellus, Myotis myotis, Castor fiber, Lutra lutra, Myotis</i>	<i>Eleocharis carniolica</i>	6410, 6440, 6510, 6520, 7140, 9130, 91E0, 6230, 91G0, 4030, 3130, 3150, 3160, 3260, 3270, 6430, 7230, 91F0, 91M0	97

Kód	Név	Terület (ha)	Jelölő állatfajok	Jelölő növényfajok	Jelölő élőhelyek	Védett %
			<i>bechsteini</i>			
HUON20020	Gyöngyös-patak és kőszegi Alsórét	337,25	<i>Bombina variegata, Bombina bombina, Eudontomyzon spp., Maculinea teleius, Maculinea nausithous, Lycaena dispar, Ophiogomphus cecilia, Unio crassus, Lutra lutra</i>		6410, 6510, 91E0	100

3.6. táblázat: Saját vagyonkezelésű területek

Művelési ág	Tárgyévben vásárolt/kisajátított terület (ha)	Összes kiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
			ha	%	ha	%
Szántó	1	990	882	89	108	11
Gyep	1	1 093	926	85	167	15
Gyümölcsös	0	0,6	0,6	100	0	0
Erdő	25	2 140	2 140	100	0	0
Kivett	0	455	453	99,7	1,6	0,3
Összesen	27	4 680	4 385	94	276	6

3.7. táblázat: „Ex lege védett” természeti értékek

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Borha-völgyi-beomlott táró	Kőszegi TK	37 m	nem	nem jelentős	beomlott
Antarktik-fülke	Kőszegi TK	2,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ara-barlang	Kőszegi TK	6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Árkos-barlang	Kőszegi TK	3,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Arktik-fülke	Kőszegi TK	2,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Bolhás-barlang	Kőszegi TK	8,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Borha-völgyi-tárá (Borza-forrási bánya)	Kőszegi TK	100 m	igen	kiemelkedően jelentős	faráccsal lezárva
Csaba-barlang	Kőszegi TK	4,4 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Csont-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hárs-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hegedús-eresz	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hétszemű-barlang	Kőszegi TK	5,35 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Holler-barlang	Kőszegi TK	6,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Hosszú-völgyi-fülke	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kalapos-kői-barlang	Kőszegi TK	30,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Katicás-barlang	Kőszegi TK	2,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kendig-eresz	Kőszegi TK	2,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kőajtós-barlang	Kőszegi TK	3,02 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Konzerves-barlang	Kőszegi TK	3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kurta-völgyi-barlang	Kőszegi TK	7,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Kút-melletti-barlang	Kőszegi TK	6,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Ledera-fülke	Kőszegi TK	5,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lena-fülke	Kőszegi TK	3,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lili-barlang	Kőszegi TK	3,6 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Limax-barlang	Kőszegi TK	13 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Lőszeres-barlang	Kőszegi TK	2,9 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyiladék-melletti-barlang	Kőszegi TK	4,8 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Nyoszolya-barlang	Kőszegi TK	5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Öreg bánya barlangja	Kőszegi TK	5,7 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Pókos-barlang	Kőszegi TK	5,2 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Seybold-kőfejtői barlang	Kőszegi TK	25 m	igen	nem ismert	nincs lezárva, részben eltömődött, tisztítása és lezárása célszerű lenne
Szalamandrás-barlang	Kőszegi TK	3,3 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Szent Donát-barlang	Kőszegi TK	13,2 m	nem	nem jelentős	beomlott
Tűzifás-barlang	Kőszegi TK	7,1 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Vadles-melletti-barlang	Kőszegi TK	3,85 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva
Velemi cserkész tábor 1. bánya	Kőszegi TK	7 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva, de nem is szükséges

Név	Felszíni terület	Kiterjedés	Védelemre javasolt	Denevér élőhely	Állapot
Velemi cserkész tábor 2. bánya	Kőszegi TK	45 m	igen	jelentős	nincs lezárva, de szükséges volna
Velemi cserkész tábor 3. bánya	Kőszegi TK	50 m	igen	jelentős	nincs lezárva, de szükséges volna
Velemi cserkész tábor kürtő	Kőszegi TK	15 m	nem	nem jelentős	bejárata feltöltődött
Vid alatti Hosszú-táró	Kőszegi TK	36 m	nem	jelentős	nincs lezárva, de szükséges volna
Vid alatti Rövid-táró	Kőszegi TK	6,5 m	nem	nem jelentős	nincs lezárva, de nem is szükséges

4. Kutatás és monitorozás

4.1 Kutatás

a) A legeltetés hatásának vizsgálata a Szőcei lápréteken

A Szőcei láprétek fokozottan védett terület, számos védett és értékes növény- és állatfaj élőhelye. A terület egyes részein az igazgatóság a kezelést a korábbi kaszálástól eltérően 2015-től szarvasmarha legeltetéssel végzi. Az újonnan bevezetett kezelési mód hatásainak vizsgálatára minden érintett területrészen 6 db 2x2 m nagyságú fitocönológiai felvételt készítettünk. Jelen évben az alapállapot felvételezése történt meg, összehasonlító elemzésekre és következtetések megfogalmazására a későbbiekben lesz mód.

b) A kaszálás hatása az egyenesszárnyú közösségekre

2007-ben egy hosszú távú kísérletet indítottunk a gyepekezelés hangyaboglárkákra gyakorolt hatásának jobb megértésére, melyet 2015-ben az egyenesszárnyúak felméréseivel is kiegészítettünk. A felméréseket megbízásunkból Dr. Kenyeres Zoltán végezte el. A felmérések négy kísérleti területen, négy különböző kezelési típus (egyszeri május végi, egyszeri augusztus végi, májusi-augusztusi és a kezeletlen kontroll) hatását nyomon követve, összesen 56 darab 20x20 m-es mintavételi egységben folytak. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a vizsgált területek egyenesszárnyú-együtteseinek természetességére a leginkább negatív hatással a gyepek kaszálatlansága van. A vizsgált – tradicionálisan kaszálással fenntartott – gyepek a kaszálás elmaradásával, termőhelyi adottságoknak megfelelően vagy magassásos jellegű élőhellyé válnak, vagy – fertőzöttség esetén – területükön homogén aranyvesszős állományok alakulnak ki. Az említettek közül egyik élőhely sem kedvez gyepi egyenesszárnyú-együttesek megtelepedésének. A vizsgált kaszálási módok közül a szeptemberi kaszálás esetén van jelen a leghosszabb ideig a legnagyobb denzitású, fajszámú, diverzitású és legjobb természetességű együttes a gyepekben. A tapasztalatok alapján az adott év egyenesszárnyú-együttesének szerkezetét nem befolyásolja az, hogy a májusi kaszálást követően az előző évben egy második, szeptemberi kaszálás is történik.

4.2 Monitorozás

4.2.1 A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (beleértve: Natura 2000) keretében folyó monitorozás vizsgálatok

4.2.1.1 Országos programok

a) Fehérlő vánkosmoha felmérése

Az Őrségi Nemzeti Park területe meglehetősen gazdag *Leucobryum glaucum* előfordulásokban és nagy populációk is vannak. A felmérést Dr. Papp Beáta és Szurdoki Erzsébet végezte el 8 mintaterületen, így következtetések levonására még nincs mód. A felméréshez az alábbi módszert használtuk. Az előfordulások területén egy-egy 100 x 100 m-es négyzetben felmértük a faj borítását dm²-ben. A négyzetet 4 db 50 x 50 m-es egységre osztottuk, mert ekkora méretet lehetett jól bejárni és belátni.

b) Mohaközösségek és mohafajok felmérése

Az országos léptékű mohafelméréssel igazgatóságunk bizta meg Dr. Papp Beátát és

Szurdoki Erzsébetet. Az eredményeket összefoglaló jelentés 2016-ban érkezik majd be.

c) *Élőhely-térképezés*

Az O5x5_037 Ostffyasszonyfa és környéke 5x5km-es négyzet terepi felmérése a módszertani előírásoknak megfelelően 2012-ben történt, az adatfeldolgozásra a személyi erőforrások korlátossága miatt csak 2015-ben nyílt lehetőségünk. Az eredmények alapján elmondható, hogy az első térképezés (2002) óta eltelt évtizedben valós változás csupán a terület kisebb részén volt tapasztalható. Az egyéb eltérések a térképezés módszertanának, kategóriarendszerének változásaiból és az eltérő pontossággal végzett térképezésből, illetve digitalizálásból adódnak. Tovább növekedett az ültetvényerdők aránya: több korábbi szántóterületre akácot telepítettek, de gyep helyén erdeifenyő ültetvény kialakítására is volt példa. Ugyanakkor néhány becserjésedett gyepterületet használóik kitisztítottak, itt feltehetőleg az agrártámogatások hatása érzékelhető. A korábban lucernával bevetett szántók egy részét egyéves kultúrával váltották fel (ez visszafelé is igaz), a vetett gyepek fajkészlete némileg javult. Több gyümölcsöst, szőlőt is újra művelni kezdtek tulajdonosaik, ám a szukcesszió következtében összesített kiterjedésük mégis csökkenést mutat. A kisparcellák teljesen megszűntek, mindenütt a nagyüzemi szántóművelés jellemző.

A mintanegyzet élőhelyeinek minősége összességében a megmintázott táj igen gyenge természetvédelmi értékét indikálja. A mintaterület 53%-án az élőhelyek teljesen leromlott állapotban vannak. Ebbe a kategóriába az intenzív szántókat, gyomos parlagokat, elegyetlen, cserje és aljnövényzeti szint nélküli akácosokat, erdeifenyveseket és vörös tölgyes ültetvényeket, valamint a beépített- és roncsterületeket soroltuk. További, közel 40%-ot borítanak az erősen leromlott állapotú élőhelyek: cserjés akácosok, lombelegyes erdeifenyvesek, túllegeltetett vagy felhagyott fajszegény gyepek, villany- és gázvezetékek pásztái. A fennmaradó területek természetesség szerint túlnyomórészt a közepesen leromlott kategóriába sorolhatók, ezek az elegyfajokban gazdagabb cseres telepítések, jobb állapotú gyepfoltokkal mozaikoló cserjések, regenerálódó vagy felhagyott, de az eredeti fajkészlet elemeit még nyomokban őrző legelők, kaszálók. Természetközeli állapotú élőhelyfoltok mindössze 0,34 ha kiterjedésben található a mintaterületen, ez egy-két „zsebkendőnyi” fajgazdag gyepfoltot, és egyetlen, szobányi erdőállományt jelent.

Az R5x5_113 Kerka-Kerca kvadrát élőhelytérképezését külső vállalkozóval végeztettük. Mivel a jelentést még nem kaptuk kézhez, az eredmények összefoglaló értékelése jelenleg nem áll módunkban.

d) *Védett növényfajok monitorozása*

2015-ben az NBmR keretében 8 faj felmérését végezte el igazgatóságunk. A vizsgált fajok, és felmérésük következtetései az alábbiak:

A bordapáfrány (*Blechnum spicant*) állománya a nemzeti park területén folyamatosan fluktuál, azaz vannak populációk, amelyek eltűnnek, s vannak, amelyek megjelennek. Felsőszölnökön 2015-ben nem sikerült egyetlen egyed sem felmérni, ahogy Kondorfán sem. Apátistvánfalván viszont a 2 helyszínen ugyan csak kis egyedszámban, de stabilan jelen van a faj (3 egyed sikerült felmérni). Kétvölgy és Szakonyfalu közötti egyedszám nagysága 6-ról 1-re csökkent. A Kőszegi-hegységben 2 helyszínen 1-1 egyed került elő.

A széleslevelű harangvirágnak (*Campanula latifolia*) egyetlen ismert populációja van az igazgatóság működési területén belül, a Kőszegi-hegységben. A kerítéssel védett állomány helyzete kielégítőnek mondható, 27 egyed számoltunk.

A tarka sáfrány (*Crocus reticulatus*) állománya Kenyeriben és Vönöckön található, szinte teljes egészében fiatal akácos alatt. A dús aljnövényzet miatt az egyedek kevesebb fényhez

jutnak, amely a növény kihajtását nehezíti. Az állomány nagysága 2012-ben számolt 2550 egyeddel szemben 2015-ben csupán 668 egyedet sikerült felmérni. A csökkenést okozhatja a természetes fluktuáció is, de elsősorban az akácos aljnövényzetének erős konkurenciája állhat a háttérben.

A kornistárnics (*Gentiana pneumonanthe*) a nemzeti park területén gyakorinak mondható. 2006-ban az igazgatóság Felsőmarácon, 2009-ben Csörötneken jelölt ki egy 1x1 km-es mintaterületet. A 2015-ös év elég száraz volt, ennek következtében kevesebb virágos egyedet tudtunk felmérni Felsőmarácon. 567 tővel így is stabilnak mondható az állomány. A csörötneki felmérést technikai okok miatt nem sikerült elvégezni 2015-ben, így ezt 2016-ban végezzük el. A két mintaterületen kívül a fajt további helyeken is felmérük. Ennek eredménye a következő: Egyházashollóson 2 789 tő, Orfaluban 1 558 tő, Bajánsenyén 1 827 tő, Veleméren 1 590 tő, Magyarszombatfán 1 382 tő, Óriszentpéteren 1 013 tő, Kondorfán 905 tő, Nádasdon 954 tő, Kercaszomoron 844, Szalafőn 628 tő, Felsőmarácon 667 tő, Apátistvánfalván 590 tő, Felsőszölnökön 219 tő, Iváncon 238 tő, Körmenden 226 tő, Kétvölgyön 144 tő, Katafán 96 tő, Szakonyfalun 58 tő, Nagyrákoson 51 tő, Szattán 24 tő, Alsószölnökön 16 tő.

A szibériai nőszirm (*Iris sibirica*) mintaterülete egy jó állapotú mocsárrét, Zalalövön. A felmérést technikai okok miatt sajnos nem tudtuk elvégezni, így a következő évben kerül rá sor. A mintaterületen kívül történt felmérések eredményei a következők lettek: Felsőszölnökön-Alsószölnökön-Apátistvánfalván összesen 11 580, Nádasdon 25 140, Felsőmarácon 513, Körmenden 8 067, Iváncon 280, Csödén 5 036, Pankaszon 111, Nagyrákoson 861, Óriszentpéteren 349, Kercaszomoron 2 371, Bajánsenye 6 590, Veleméren 1 548, Nemesmedvesen 230, Döröskén 400, Nagymizdón 84, Vasváron 32 virágos hajtást számoltunk.

A vízállásokhoz, belvizes foltokhoz kötődő heverő iszapfü (*Lindernia procumbens*) élőhelyigényéből adódóan évről-évre változó számban jelenik meg. 2015-ben a nyár száraz volt, de több kolléga bevonásával igyekeztünk működési területünkön a faj potenciális élőhelyeit végigjárni. Néhány helyen sikerült kisebb állományokra bukkannunk. Egyházashollóson, Molnaszecsődön, Körmenden, Csákánydoroszlón Nádasdon 11 előfordulási helyen összesen 342 egyedet számoltunk.

Az európai struccpáfrányt (*Matteuccia struthiopteris*) a korábban vizsgált élőhelyeken megtaláltuk. A Kőszegi-hegységben 1751 egyedet, a Szakonyfalui- és Grajka-patak mentén 449 egyedet számoltunk. A Szölnök-patak menti állomány 52 egyeddel stabilnak mondható.

A vidrafü (*Menyanthes trifoliata*) állománya az elmúlt évek száraz időjárása, és a szukcesszió következtében csökkent le. Általunk ismert élőhelyein vegetatívan van jelen, nem hozott virágot egyik egyed sem. Orfaluban a Fekete-tavon 30 egyedet számoltunk, Szócén, illetve a Kőszegi-hegységben nem került elő a faj. Az alacsony egyedszám nem feltétlenül jelenti a faj kipusztulását, de mindenképpen rámutat a kedvezőtlen helyzetre.

e) Cönológiai monitorozás

Az NBmR társulásmonitorozás keretében 2015-ben az orfalusi *Anthyllido-Festucetum rubrae* társulás felmérése során 106 edényes faj szerepelt a mintákban. Az 50x50 m-es mintaterületen 50 darab 1x1 m-es mintanégyzet került kijelölésre, ezek átlagos fajszáma 32 volt. A Simpson diverzitás értéke 0,96. A mintaterületen előkerült a védett fajok közül a közönséges kígyónyelv (*Ophioglossum vulgatum*), az agárkosbor (*Orchis morio*) és a szártalan kankalin (*Primula vulgaris*). A felmérésben szereplő domináns fajok a veres csenkesz (*Festuca rubra*), a pusztai csenkesz (*Festuca rupicola*), a fonalas csenkesz (*Festuca tenuifolia*) és a pelyhes zabfü (*Helictotrichon pubescens*) voltak. A vizsgált terület összességében gazdag fajkészletű, állapota megfelelő, a társulásra jellemző fajok

nagy része jelen van.

A 2015-ös évben Orfaluban, a Fekete-tó nevű tőzegmohalápon sor került a *Caric-echinatae-Sphagnetum* társulás NBmR szerinti monitorozására is, ahol a tőzegmohák (*Sphagnum sp.*) mellett 18 edényes növényfaj került a mintákba. Az átlagos fajszám mintanégyzetenként 3,5, a Simpson diverzitás értéke pedig 0,62. A mintaterület védett fajai a molyhos nyír (*Betula pubescens*), a füles fűz (*Salix aurita*), a kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*), a keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*), a vidrafű (*Menyanthes trifoliata*), a mocsári kocsord (*Peucedanum palustre*) és a tőzegmoha fajok (*Sphagnum sp.*). A terület alapvetően természetközeli állapotú, a feltöltődés és a szárazodás jelei azonban továbbra is mutatkoznak.

A csarabos fenyér (*Luzulo albidae-Callunetum*) társulás eredeti, szentgotthárd-farkasfai, illetve kőszegi mintaterületein a társulás teljesen átalakult, ezért 2015-ben új mintaterületek kerültek kijelölésre. A szentgotthárd-farkasfai Cvikli-erdőben lévő mintaterület helyett a Zsilaveci út mellett kijelölt 10x30 m nagyságú, téglalap alakú mintaterület 30 darab 1x1 m-es kvadrátjában 70 edényes növényfaj került elő. Az átlagos fajszám mintanégyzetenként 17, a Simpson diverzitás értéke 0,77 volt. Védett fajok közül előfordult a füles fűz (*Salix aurita*), a henye boroszlán (*Daphne cneorum*), a kapcsos korpafű (*Lycopodium clavatum*) és az alacsony pozdor (*Scorzonera humilis*). A vizsgált terület tipikus *Luzulo albidae-Callunetum* társulás, melyet azonban a szukcesszió előrehaladása erősen veszélyeztet.

A Szalafőn található *Luzulo albidae-Callunetum* társulás az előzőtől eltérően nem teljesen tipikus, kényszermegoldásként került felvételezésre, mert a volt kőszegi helyszínen sem találhatóak közel tipikus állományok. 200 m hosszú, 1-2 m széles területén a csarabos sáv szagatott, fajszegény, közte kékperje (*Molinia sp.*) által uralt, valamint növényzetmentes foltok is előfordulnak. Az edényes növényfajok száma 46, egy mintanégyzetben átlagosan 12 faj fordult elő. A Simpson diverzitás értéke 0,85; védett növények közül pedig csak a henye boroszlán (*Daphne cneorum*) él itt. A környező erdőállomány miatt ezt a társulást is a szukcesszió veszélyezteti, megőrzéséhez aktív élőhelykezelés van szükség.

A 2015-ös évben a gyeptársulások mellett egy erdőtársulás is felmérésre került az NBmR társulásmonitorozás során, Sitkén egy cseres-kocsánytalan tölgyes (*Quercetum-petrae-cerris*) vizsgálata történt. A helyszín, a Sitkei genyötés egy helyi jelentőségű védett terület, melyen az állomány kora 87 év. A területen három mintanégyzet található, az erdőállomány azonban homogén összetételű, így csupán a záródás mértékében van eltérés a mintaterületek között. A 2012-es mintavételezés óta annyi változás történt, hogy a 3. mintanégyzetbe egy léket vágtak, melynek következtében itt a gyepszint borítása jelentősen megnőtt. Az 1. mintanégyzetben az összes edényes növényfaj száma 39, az átlagos fajszám mintanégyzetenként 7,7; a Simpson diverzitás pedig 0,94. A 2. mintanégyzetben is hasonlóan alakultak az adatok, itt 41 edényes növényfaj élt, a mintanégyzetenkénti átlagos fajszám 7,3 volt, a Simpson diverzitás szintén 0,94. A 3. mintanégyzetben 34 edényes növényfaj került elő, az átlagos fajszám 4,5 mintanégyzetenként, a Simpson diverzitás 0,91. A terület három védett növénye a királynégyertyája (*Asphodelus albus*), a dunántúli sás (*Carex fritschii*) és a tarka nőszirm (*Iris variegata*). A mintaterület jó természetességű, teljes egészében szálalóvágással kezelt.

f) Közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozása

A közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozásának keretében 2015-ben Dr. Mesterházy Attila végezte el 11 gypes, 5 erdei és 3 vízi élőhelytípusban az alábbiak szerint: 3130 Törpekákás iszapnövényzet (Halogy: Rába ártér), 3270 Ártéri ruderalis magaskórós (Sárvár, vadkert), 4030 Száraz fenyérek, csarabosok (Szalafő), 6210 Szálkaprjés-rozsnokos xeromezofil gyepek (Kissomlyó), 6410 Kékperjés láprétek (Kercaszomor), 6430

Üde, tápanyaggazdag magaskórósok (Cák, Doroszlói-patak), 6440 Ártéri mocsárrétek Bejczyertyános, Csörnöc-menti rétek. Mindegyik helyszínen első alkalommal történt adatrögzítés, ezért összehasonlító értékelésükre jelenleg még nincs mód. A gyepes és az erdei élőhelytípusok közül két-két állomány (4030, 6510, 91F0, 91G0), míg a vizes élőhelytípusok közül egy kapott „kedvező” minősítést. A fennmaradó mintaterületek „nem kielégítő” kategóriába kerültek.

g) *Nappali lepke monitorozás*

A nappali lepkék monitorozását a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából a Radiola Bt. végezte el. A vérfű-hangyaboglárka (*Maculinea teleius*) és a nagy tűzlepke (*Lycaena dispar*) felmérését két-két helyszínen végeztük el. A Szala-réten a becslés szerint a vérfű-hangyaboglárka populációja 32 egyedből áll, a sötétaljú hangyaboglárkáié (*M. nausithous*) pedig 23 egyedből. A Csikó-legelőn a vérfű-hangyaboglárka populációjának mérete 37 egyed, a sötétaljú hangyaboglárkáié 10 egyed volt. Nagy tűzlepkéből a vizsgálat ideje alatt a Máli-réten alkalmanként átlagosan 6,3 egyedet számláltunk, ami a 30 hektárra kivetítve 0,21 egyed / ha egyedsűrűséget jelent. A nagyrákosi helyszínen alkalmanként átlagosan 3,5 egyedet számláltunk, ami a 10,2 hektárra kivetítve 0,34 egyed / ha egyedsűrűséget jelent.

h) *Makroszkopikus vízi gerinctelen fajok felmérése*

A közösségi jelentőségű díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*) és a lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*) felmérést a BioAqua Pro Kft. végezte el, melynek során az Igazgatóság működési területén található potenciális élőhelyek közül többet végigjártak. A lápi szitakötő egyetlen helyről sem került elő, így továbbra is csak egyetlen populációja ismert a farkasfai Sásos-tónál. A díszes légivadász két újabb patakából került elő, amelyek eddig ismeretlenek voltak. Emellett a Kőszegi-hegység és az Őrség vízfolyásaiban a kövirák (*Austropotamobius torrentium*), a folyami rák (*Astacus astacus*), a ritka hegyiszitakötő (*Cordulegaster heros*) és a tompa folyamkagyló (*Unio crassus*) felmérése is megtörtént.

i) *Makroszkopikus vízi gerinctelen közösségek felmérése*

Makroszkopikus vízi gerinctelen közösségek felmérése 2015-ben a Rábán, a Kerkán és a Szentgyörgyvölgyi-patakon végezte el a BioAqua Pro Kft..

j) *Egyenesszárnyú közösségek monitorozása*

Az Orfalu község területén, *Anthyllido-Festucetum rubrae* társulásban a fitocönológiai monitorozás mellett az egyenesszárnyú közösségek alakulását is rendszeresen nyomon követjük. A felméréseket Dr. Kenyeres Zoltán folytatja. A lokális együttest 2015-ben is a mezofil élőhelyi igényekkel jellemezhető *Pseudochorthippus parallelus* uralta, de a második legnagyobb egyedszámban előkerült faj a vertikálisan strukturált szárazgyepekhez kötődő *Bicolorana bicolor* volt. Ez utóbbi feltehetően a nyári időszak erősen csapadékhiányos időjárására vezethető vissza. A további nagy egyedszámban előkerült fajok azonban szintén mezofil, ill. higrofil igényűek voltak (*Euthystira brachyptera*, *Roeseliana roeselii*). A kísérőfajok között – a lokális élőhely-szerkezet gazdagságára utalóan – erdőszegélyekhez, vertikálisan strukturált gyepekhez kötődő thamnobiont életmódú (*Phaneroptera falcata*, *Leptophyes albovittata*, *Ephippiger ephippiger*), zárt, rövidfűvű gyepekhez (*Stenobothrus lineatus* *Chorthippus dorsatus*), ill. üde gyepekhez kötődő (*Ruspolia nitidula*) fajok egyaránt előfordultak. A tágtűrésű, degradációt toleráló fajok továbbra sem jellemzők az együttesben – megjelenésük az ideai aszályos időjárás mellett sem következett be. Az együttes 2015-ben mutatott jó természetességi állapotában

az is szerepet játszott, hogy a gyepterület kaszálása az idei évben későn (az augusztusi elejei mintavételt megelőző időszakban) történt meg.

k) *Halközösségek monitorozása*

Halközösségek monitorozása 2015-ben a Szakonyfalui-patakon, a Grajka-patakon, a Lugos-patakon, a Szölnöki-patakon és a Zalán történt meg, amelyet az MTA Balatoni Limnológiai Intézete végzett el. Mintavételi helyenként 2-5 halfaj került elő, behurcolt faj nem volt közöttük.

l) *Kétéltű-hüllő monitorozás*

A hüllő- és kétéltűfajok felmérését 2015-ben Dankovics Róbert négy helyszínen, a Kis vadkacsás-tavon, a Hársas-tavon, a Grajka-patak völgyében és a szakonyfalui Cigányrudasban végeztük el.

m) *Gőte monitorozás*

2015-ben összesen három alkalommal helyeztük ki a csapdákat a Bárkás-tónál és Szalafőn, Pityerszeren. Összesen 53 gőtét sikerült fognunk. A Bárkás tónál két faj, az alpesi tarajos gőte (*Triturus carnifex*) és a pettyes gőte (*Lissotriton vulgaris*) összesen 23 (Tc:10, Lv:13), Pityerszeren szintén a fenti két faj 30 (Tc: 21, Lv: 9) egyede került elő.

n) *Pele monitorozás*

2015-ban cserjeirtás miatt az odúkat ismét új helyre, a kőszegi Alsó-rétre helyeztük át. Az áthelyezés óta pelék még nem foglalták el az odúkat.

o) *Ürgé monitorozás*

Egy mintavételi területen (Kenyeri repülőtér) egységes módszer alapján történik a monitorozás évenkénti gyakorisággal. 2015-ben a felmérést elvégeztük, az adatokat értékelésre továbbítottuk az országos központba. Idén összesen 20 ürgelyukat találtunk és csupán egyetlen példányt sikerült megfigyelnünk a felszínen. Ez lényegesen kevesebb, mint a korábbi években, hiszen 2013-ban még 66, 2014-ben pedig 25 lyukat számoltunk a területen. A lyukszám több éve tartó csökkenése a terület nem megfelelő kezelésének köszönhető, mivel 2013-ban nem történt legeltetés, míg 2014-ben és 2015-ben is csak későn (május-júniusban) kezdődött meg. Jelenleg természetvédelmi hatósági eljárás keretében próbáljuk a terület bérlőjét az intenzívebb legeltetésre rászorítani.

p) *Denevér monitorozás*

2015-ben 10 településen összesen 11 potenciális denevér-élőhelyet Zalai Béla mérte fel, melyek közül kilencben találkozott az állatokkal. A monitoring szempontjából ideálisnak számító szezonál sajnos csak hetekkel később tudtuk elvégezni a felmérést. Ez a tavalyihoz képest lényegesen kevesebb összpéldányszámot eredményezett. A vizsgált épületekben (java részt templomtornyokban) főként közönséges denevér (*Myotis myotis*) volt megfigyelhető (összesen 316 példány), ezen kívül 1 szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*) került elő még.

q) *Kisemlős monitorozás*

A kisemlős közösségek monitorozását bagolyköpetek alapján végeztük. Ennek során összesen 8 helyről gyűjtöttünk macskabagoly köpeteket, 2 helyről gyöngybagoly köpeteket, 11 helyről erdei fülesbagoly és 1 helyről kuvik köpeteket. A köpetek elemzését Dr. Horváth Győző végzi, amely jelenleg is folyamatban van.

4.2.1.2 Helyi programok

a) Saját kezelésű gyepek botanikai állapotfelmérése

A kellően megalapozott természetvédelmi munka alapja a hatékony, folyamatos monitorozási tevékenység. Az igazgatóság 2012-ben a vagyonkezelésében levő gyepterületek állapotának követésére hosszú távú megfigyelést indított. A felmérést a Szent István Egyetem hallgatóinak bevonásával végzi az igazgatóság. Ezáltal a hallgatók gyakorlati terepi tapasztalatra tesznek szert, miközben hasznos munkát végeznek. A felmérés során eddig 108 db, az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság vagyonkezelésében levő és az Őrségi Nemzeti Park országos jelentőségű természetvédelmi területen belül elhelyezkedő, gyepeként művelt területről gyűjtöttünk adatokat, ezáltal a területek 81,5 %-át tudtuk lefedni. A nemzeti park régiói közül 2015-ben a Belső-Őrség gyepterületeinek újrafelvételezését végeztük el.

Az eredményekből megállapítható, hogy az avarosodás gyakori jelenség a térségben, mely összefüggésbe hozható a túl alacsony hasznosítási intenzitással (a területek mintegy 40 %-áról jelezték a felmérők). Megfigyelhető, hogy a bolygatástűrő fajok nagyobb számban a legelőkön, a szántóból alakított üdebb gyepeken és a felhagyott területeken fordulnak elő. Régiókra bontva a gyomosabb területek nagyobb aránya a „központi” Őrségben jellemző, míg a Vendvidéken a gyomosodás elhanyagolható mértékű, és elsősorban a cserjeirtással érintett területekre korlátozódik.

A felmért gyepterületeken a magas aranyvessző (*Solidago gigantea*) összesített, átlagos borítása 20 %. Régiók szerinti bontásban tekintve a Belső-Őrségben ez 24,8% a „központi” Őrségben 24,1%, míg a Vendvidéken mindössze 8%. Súlyosnak tekinthető, 40% feletti átlagborítás elsősorban a hosszú ideig kezeletlen, illetve a cserjeirtást követően regenerálódó területeken jellemző. Néhány helyszínen viszont ez egyértelműen a túlzottan alacsony kezelési intenzitás és/vagy a rossz kezelési időzítéssel hozható összefüggésbe, úgy mint Apátistvánfalván, a Templomdomb alatti, fokozottan védett réteken; a kercaszomori polgármesteri hivataltól délre eső réteken, valamint Őriszentpéteren, a Paradicsom elnevezésű területen. Sajnos általánosan jellemző, hogy a korábban „helyreállított”, cserjéktől, fáktól mentesített területeken nem kellően intenzív a kezelés, ezáltal az aranyvessző továbbra is nagy borítással van jelen. Figyelemre méltó, hogy a legeltetéssel kezelt állományokban mindenütt alacsony az aranyvessző borítása, melynek átlagértéke 5 %-ra tehető.

Egyéb veszélyeztető tényezők közül vaddisznó-túrást a területek 13%-án jegyeztük fel, ám a károsítás kiterjedése sehol sem haladta meg az 5%-ot. Túlhasználát veszélyét a legelőkről (Padka, Zoltai lap, Szalafő: Bánföld) jelezték a felmérők. Míg a gépjármű áthajtás csupán három esetben jelent meg veszélyeztető tényezőként, a vízhiány a gyepek közel egynegyedénél (24%) jelent problémát.

A területek jó részének esetében jelentős probléma a kedvezőtlen táji környezet: erdő- és szántóterületek, gyomos vagy közepes állapotú gyepek mellett kevés terület határos a fajkészlet regenerálódásához megfelelő feltételeket biztosító, hasonló típusú gyepekkel. A három térség közül e tekintetben a legintenzívebben használt „központi” Őrség van a legrosszabb helyzetben, míg a Belső-Őrségben és a Vendvidéken valamivel jobban megmaradtak a rétek közötti összeköttetések, illetve kisebb a felmért rétekekkel határos, gyomos területek és szántók aránya.

A szórványos cserjésedés szinte mindenütt jelen van – ez a térség klimatikus és tájszerkezeti adottságai mellett természetesnek tekinthető – de komoly veszélyeztető tényezőként mindössze a területek 11%-án jegyeztük fel.

A tapasztalatokat értékelés után beépítjük az igazgatóság gyepekkezelési tervébe és ilyen módon érünk el kedvezőbb állapotot a jelenleg leromlóban lévő gyepek esetében.

b) Kerca-patak monitorozása

Makroszkopikus vízi gerinctelen közösségek felmérését végezte el megbízásunkból a Bio Aqua Pro Kft a mederrehabilitáció monitorozásának részeként. Az elmúlt évek (2007-2015) vizsgálati eredményei alapján megállapítható, hogy faunisztikai szempontból a rehabilitáció sikeresen indult, mert a természetes mederben már az elárasztást követő első-második évben az országos szinten is kifejezetten fajgazdag élőhelynek számító ásott Kerca-mederhez hasonló fajösszetételű makroszkopikus vízi gerinctelen fajegyüttes alakult ki a természetes eredetű rehabilitált Kerca-mederben.

Az évenkénti összehasonlítások és a mintavételi helyenként végzett összehasonlítások is egyértelműen arra utalnak, hogy a végrehajtott rehabilitációs beavatkozások a kezdeti években a teljes fajkészlet mennyiségi mutatói alapján is sikeresek voltak a természetes mederszakaszon, hiszen a beavatkozás eredményeként a korábban száraz mederben 2 üzemi év alatt olyan vízigerinctelen közösség alakult ki, melynek átlagos fajszáma és egyedsűrűsége is elérte a vele párhuzamosan futó ásott meder beavatkozások előtti kiindulási paramétereit.

A víztest típusához legerősebben kötődő karakterfajok mennyiségi paramétereire vonatkozóan végzett évenkénti összehasonlítások és a mintavételi helyenként végzett összehasonlítások is egyértelműen arra utalnak, hogy a végrehajtott rehabilitációs beavatkozások sikeresnek indultak, hiszen makroszkopikus vízi gerinctelen közösségük a legmagasabb karakterértékű típus-specifikus karakterfajok száma alapján hamar közelített az ásott szakasz paramétereire, illetve az egyedsűrűség tekintetében, meg is haladta azt. Ugyanakkor a rehabilitált természetes mederszakaszok vízpótlásának jelentős csökkenése, ill. megszűnése következtében a karakterfajok aránya az idegenhonos és generalista faunaelemekhez képest erősen lecsökkent, illetve a megszűnt vízpótlás miatt kiszáradt szakasz esetén a többi vízi taxonnal együtt e karakterfajok is teljesen eltűntek.

A védett fajok előfordulását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a rehabilitált természetes szakaszon már az első években megjelent a mesterséges mederből ismert védett fajok többsége. Három védett faj (*Astacus astacus*, *Ophiogomphus cecilia*, *Unio crassus*), mely az ásott szakaszon, ha kis egyedsűrűségben is, de megtalálható, a rehabilitációs beavatkozás megkezdése óta még nem került elő a természetes eredetű rehabilitált mederszakaszból. Meg kell azonban említeni, hogy az erdei szitakötő az ásott mederszakaszból is csak egyetlen egyszer, egyetlen szekcióból került elő, ill. a tompa folyamkagyló előkerülése is csak alkalomszerű a mintákból, ami az igen kis egyedsűrűséggel magyarázható. A folyami rák hiányának oka az lehet, hogy a faj példányai által preferált élőhelyeket (part menti fák vízbe lógó gyökerei) a rehabilitált természetes mederben az alacsony vízszint miatt nem éri el a víz. Ebből következően a rehabilitált mederben jelenleg nincs a faj számára alkalmas élőhelyekből, búvóhelyekből megfelelő kínálat. Ezen hidromorfológiai jellemezők megváltozásához több vízre, illetve időre lett volna szükség.

A rehabilitációs beavatkozás eredményességét támasztja alá, hogy a beavatkozások után a víztesttípus referencia-állapotához viszonyítva (EQR) kedvező ökológiai állapot volt detektálható a korábban hosszú évtizedekig szárazon álló természetes eredetű mederben is, ugyanakkor megmaradt a vele párhuzamosan futó ásott meder, melynek EQR alapú ökológiai állapota (a vízi makrogerinctelen fajegyüttes alapján) egyáltalán nem romlott a vízmegosztásból következő vízvonás hatására. A 2015. évi mintavétel során a drasztikus mértékben lecsökkent vízpótlás, ill. vízhozam következtében már jelentős ökológiai állapotromlás volt megfigyelhető a rehabilitált szakaszokon.

Az állapot javításához a holtágak vízutánpótlásának megoldására van szükség, amelyhez a fenékküszöbököt helyre kell állítani.

c) *Kis lile és billegető cankó monitorozása a Rábán*

2015-ben folytattuk a 2007-ben elkezdett vízimadár felmérést a Rába folyón. A kis lile (*Charadrius dubius*) és a billegető cankó (*Actitis hypoleucos*) monitorozását a folyó Szentgotthárd és Körmend közötti 50 km-es szakaszán végeztük el egy alkalommal. Kis liléből lényegesen kevesebbet, billegető cankóból nagyjából megegyező mennyiséget regisztráltunk, mint az előző évben.

c) *Ritka és telepesen fészkelő madarak monitorozása, haris felmérés*

Az országos felmérési program a fokozottan veszélyeztetett, telepesen fészkelő és meghatározott ritka fajok állományainak felmérésére irányul. Működési területünkön 2015-ben is megtörtént a telepesen fészkelők felmérése. A ritka fészkelők felmérését csak korlátozottan, kisebb területekre tudtuk elvégezni.

Igazgatóságunk működési területén 4 pár uhu (*Bubo bubo*) revírfoglalása volt ismert. Ebből kettőnél bizonyosodott be a sikeres fészkelés. Az egyik párnak 2, míg a másikkak 4 fiókája kelt.

Az Őrségi Nemzeti Park területén 2015-ben minimum 11, a Kőszegi TK területén pedig 4 territóriumban észleltünk harist (*Crex crex*). A Rába és a Csörnök mentén egyáltalán nem találoztunk a fajjal, a megye egyéb területeiről is csak 3 további adat származik.

A fekete gólya és a fehér gólya állomány felmérését az örkerületekben a természetvédelmi örök végezték. Ezen kívül a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület tagjaival és más önkéntesekkel együtt az Igazgatóság teljes működési területén felmérésre került a fehér gólya állománya. Vas megyében összesen 230 fészket regisztráltunk, melyből 168 volt lakott. Sikeres költést 139 pár esetében észleltünk. A fekete gólya ismert megyei állománya 3 párról 4-re bővült, és mindegyik fészkekben sikeres volt a költés (2+2+3+4 fióka).

Vas megyében 2015 nyara folyamán 49 költőhely, illetve jelenleg homok-, vagy kavicsbányaként bejegyzett, potenciális élőhely került ellenőrzésre gyurgyalag (*Merops apiaster*) és partifecske (*Riparia riparia*) költése miatt. 31 esetben találoztunk legalább az egyik madárfajjal, és mindössze három pontban volt jelen mind a kettő egyszerre. 22 költőtelepen 72 pár gyurgyalagot és 9 helyszínen 120 pár partifecske mértünk fel. A populációk változása telepenként eltérő irányú és mértékű. Az összesített adatokat tekintve a gyurgyalagnál negatív változást, jelentős csökkenést tapasztaltunk az előző évhez képest. A partifecske fészkelő párjainak száma viszont valamelyest emelkedett. A Vas megyében ismert egyetlen szürke gém (*Ardea cinerea*) telepen 2015-ben sajnos nem tudtuk elvégezni a felmérést.

Vetési varjúból (*Corvus frugilegus*) 14 telepen összesen 992 fészket számoltunk a megye teljes területén. A telepek túlnyomó része Szombathely környékére koncentrálódik, valamint ezektől elkülönülve Szentgotthárdon van jelentősebb fészkelő állomány.

d) *Fecske-felmérés*

Az Őrségi Nemzeti Park területén, az előzőleg kijelölt településeken történő egységes és módszeres felmérést 2015-ben csak részben sikerült megvalósítani. Így az előző évek (több esetben szintén hiányos) adataival kevésbé tudjuk összevetni. Random adatok és megfigyelések alapján azonban a 2014-es állapothoz képest a füstifecske (*Hirundo rustica*) őrségi állományának kis mértékű emelkedése volt valószínűsíthető 2015-ben.

e) *Közösségi jelentőségű állatfajok felmérése Natura 2000 területeken*

Pályázati projekt keretében, a Jász kun Természetvédelmi Szervezet kivitelezésében került sor hat Natura 2000 területen (Pinka, Rába és Csörnök völgy, Gércei tufagyűrű és láprét,

Kenyeri reptér, Kemenessömjéni cserjés legelő, Ostffyasszonyfa-csöngői legelő) a közösségi jelentőségű lepke-, bogár-, szitakötő-, kétéltű-, hüllő- és denevérfajainak felmérésére. A felmérések a pályázat meghosszabbítása folytán 2016-ig folytatódnak, így eredményeik akkorra válnak véglegessé.

g) *Natura 2000 területek élőhelytérképének frissítése*

2015-ben 4 Natura 2000 terület élőhelyeinek újbóli térképezését végezte el megbízásunkból Óvári Miklós. Ezek a Váti gyakorlótér, a Köles tető, az Öregcser és a Kőszegi Alsórét. A frissítésre az előző térképezések (2007) óta bekövetkezett változások, valamint a készülő fenntartási tervek megalapozásához volt szükség. Több terület korábbi határai változtak, így kiegészítésekre is szükség volt. A térképezések nyomán detektált főbb, valós változások az eredőgazdálkodási tevékenységből adódtak (pl. korábbi erdőterületeken vágásterületek).

h) *Harkályfajok monitorozása az ÖNP területén*

2015 tavaszán, az Őrség Különleges Madárvédelmi Területen célirányos felmérést végeztünk, melynek során a területen fészkelő hat harkályfaj állomány nagyságát próbáltuk megállapítani. A felmérésre hat darab 2,5x2,5 km-es UTM négyzetben került sor, melyeken belül az erdős élőhelyek aránya megközelítette a teljes KMT-re jellemző arányokat. A leggyakoribbnak számító nagy fakopáncs (*Dendrocopos major*) állományát 429-526 párra, a Natura2000 jelölő fekete harkályt (*Dryocopus martius*) pedig 51-77 párra becsültük. Az adatok alapján, a szintén közösségi jelentőségű közep fakopáncs (*Dendrocopos medius*) az előbbi fajhoz igen hasonló mennyiségben fészkelhet.

i) *Fehérhátú fakopáncs (Dendrocopos leucotos) állományfelmérése a Kőszegi-hegységben*

2015-ben a Kőszegi-hegység bozsoki területein, a Stájer-házaknál és Hámornál történtek megfigyelései a fajnak február és október vége között. Módszeres szinkronfelmérést március 4-én végeztünk a bozsoki részen, ahol a fehérhátú fakopáncs által vésett faanyag pontos helyeit és jellemzőit rögzítettük. Magának a madárnak ekkor 3 példányát észleltük. Az biztos, hogy egész évben itt tartózkodnak, használják a területet, de költésről nem sikerült megbizonyosodni ebben az évben.

j) *D-típusú költőládák ellenőrzése*

2013 őszén egy nagyobb projekt keretében összesen 200 darab úgynevezett D típusú költőláda került kihelyezésre, nagyobb részben az Őrségi Nemzeti Park (ÖNP, 117), kisebb részben (83 db) pedig a Kőszegi-hegység területén. Többségüket bükkre, kocsányos- és kocsánytalan tölgyre, valamint erdei fenyőre rögzítettük, átlagban 6-8 méter magasságban. Az eredendően kék galambnak (*Columba oenas*) valamint macskabagolynak (*Strix aluco*) szánt – amúgy igen hasonló méretű és szerkezetű – odúkat a két faj közül kizárólag a macskabagoly foglalta el. Az ÖNP-ben 23 odú esetében vált bizonyossá (köpet, toll, fészekanyag, tojás maradvány, friss tojás, vagy madár alapján), hogy legalább egyszer járt már benne macskabagoly. Ebből 11-nél magával a madárral is találkoztunk, kettő odúban pedig 3-3 friss tojást találtunk az odúból kirepülő bagoly után. Az elérhető köpeteket minden esetben begyűjtöttük. A Kőszegi-hegységben 3 pontban volt komolyabb jele a foglaltságnak. További köpetek gyűjtése céljából az ÖNP-ben szeptemberben is megnéztük a tavasszal lakottnak ítélt odúkat. Csak kettőben találtunk használható mennyiségű táplálékmaradványokat, egyébként hatot lódarazsak foglaltak el. Az eredményekből mindenképpen elmondható, hogy az amúgy még mindig elérhető természetes költőüregek mellett a macskabagolyok a mesterséges költőládákat is szívesen használják.

4.3 Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer

Az OKIR vagyón és ingatlan moduljának adatokkal való feltöltése korábban megtörtént, így e modulok esetében csak aktualizálást végeztünk. A védett objektum modulba tárgyévben egyedi tájértéket nem töltöttünk be, mivel az adatok ellenőrzése csak az év végére történt meg. A biotikai adatok közül közelítőleg 16 ezer botanikai adatot és 30 ezer zoológiai adatot készítettünk elő a feltöltésre.

4.4 Jelentési kötelezettség

Igazgatóságunk a korábbi évekhez hasonlóan az elvégzett kutatási és monitorozás feladatokról jelentést készít a FM Természetmegőrzési főosztálya számára.

Az FM Természetmegőrzési Főosztálya koordinációjában megtörtént az Igazgatóság működési területén lévő Natura 2000 területek adatbázisának (SDF adatlapjainak) felújítása megtörtént.

4.1. táblázat: Kutatás és monitorozás

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (eFt)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése
1	A legeltetés hatásának vizsgálata a Szőcei lápréteken	10	ÖNPI	2015-ben az alapállapot felmérés történt meg, a hatásvizsgálat eredményeit
2	A kaszálás hatása az egyenesszárnyú közösségekre	400	Kenyeres Zoltán	A vizsgált kaszálási módok közül a szeptemberi kaszálás esetén van jelen a leghosszabb ideig a legnagyobb denzitású, fajszerű, diverzitású és legjobb természetességű együttes a gyepekben.
3	Fehérlő vánkormoha felmérése	75	Magyar Természettudományi Múzeum	Az Órségi Nemzeti Park területe meglehetősen gazdag <i>Leucobryum glaucum</i> előfordulásokban és nagy populációk is vannak. A felmérést első alkalommal végeztük el 8 mintaterületen, így következtetések levonására még nincs mód.
4	Mohaközösségek és mohafajok felmérése	1 725	Magyar Természettudományi Múzeum	Az eredményeket összefoglaló jelentés 2016-ban érkezik majd be.
5	Élőhely-térképezés O5x5_037 Ostffyasszonyfa és környéke	30	ÖNPI	A mintanegyzet élőhelyeinek minősége összességében a megmintázott táj igen gyenge természetvédelmi értékét indikálja. Tovább növekedett az ültetvényerdők aránya: több korábbi szántóterületre akácot telepítettek, de gyeperdeifenyő ültetvény kialakítására is volt példa. Ugyanakkor néhány becserjésedett gyepterületet használok kitisztítottak.
6	Élőhely-térképezés R5x5_113 Kerka-Kerca kvadrát	500	Radiola Kutató és Tanácsadó Bt.	Az R5x5_113 Kerka-Kerca kvadrát élőhelytérképezését külső vállalkozóval végeztettük. Mivel a jelentést még nem kaptuk kézhez, az eredmények összefoglaló értékelése jelenleg nem áll módunkban.

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (eFt)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése
7	Védett növényfajok monitorozása	51	ÖNPI	8 faj felmérése. Részletes elemzésünket lásd a szöveges részben.
8	Cönológiai monitorozás	680	ÖNPI	<p>Az NBmR társulásmonitorozás keretében 2015-ben az <i>Anthyllido-Festucetum rubrae</i> társulás, a Fekete-tó nevű tőzegmohalápon a <i>Carici-echinatae-Sphagnetum</i> társulás és a Sitkei genyőtésben cseres-kocsánytalan tölgyes (<i>Quercetum-petrae-cerris</i>) társulások monitorozására került sor. A megmintázott társulások állapota stabilnak mondható. A csarabos fenyér (<i>Luzulo albidae-Callunetum</i>) társulás eredeti, Szentgotthárd-farkasfai, illetve kőszegi mintaterületein a társulás teljesen átalakult, ezért 2015-ben új mintaterületek kerültek kijelölésre Szentgotthárd-Farkasfán és Szalafőn. E társulás szukcesszió következtében való átalakulása általános jelenség.</p> <p>A közösségi jelentőségű élőhelytípusok monitorozásának keretében 2015-ben az igazgatóság 11 gyepes, 5 erdei és 3 vízi élőhelytípusban végzett felmérést. A gyepes és az erdei élőhelytípusok közül két-két állomány (4030, 6510, 91F0, 91G0), míg a vizes élőhelytípusok közül egy kapott „kedvező” minősítést. A fennmaradó mintaterületek „nem kielégítő” kategóriába kerültek.</p>
9	Nappali lepke monitorozás	0	Radiola Bt.	A vérfű-hangyaboglárka és a nagy tűzlepke monitorozását 2-2 helyszínen végeztük el.
10	Makroszkopikus vízi gerinctelen fajok	0	Bioaqua Pro Kft.	A lápi szitakötő egyetlen helyről sem került elő, így továbbra is csak egyetlen populációja ismert a farkasfai Sásos-tónál. A díszes légivadász két újabb patakából került elő, amelyek eddig ismeretlenek voltak.

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (eFt)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése
				Emellett a Kőszegi-hegység és az Őrség vízfolyásaiban a kövirák, a folyami rák, a ritka hegyiszitakötő és a tompa folyamkagyló felmérése is megtörtént.
11	Makroszkopikus vízi gerinctelen közösségek	0	Bioaqua Pro Kft.	Makroszkopikus vízi gerinctelen közösségek felmérése 2015-ben a Rábán, a Kerkán és a Szentgyörgyvölgyi-patakon történt.
12	Egyenesszárnyú közösségek monitorozása	120	Kenyeres Zoltán	A tágtúrású, degradációt toleráló fajok továbbra sem jellemzők az együttesben – megjelenésük az idei aszályos időjárás mellett sem következett be.
13	Halközösségek monitorozása	3 000	Országos léptékű felmérés, helyszínenként változó felmérőkkel.	Halközösségek monitorozása 2015-ben a Szakonyfalui-patakon, a Grajka-patakon, a Lugos-patakon, a Szölnöki-patakon és a Zalán történt meg. Mintavételi helyenként 2-5 halfaj került elő, behurcolt faj nem volt közöttük.
14	Kétéltű-hüllő monitorozás	510	Dankovics Róbert	A hüllő- és kétéltűfajok felmérését 2015-ben is négy helyszínen, a Kis vadkacsás-tavon, a Hársas-tavon, a Grajka-patak völgyében és a szakonyfalui Cigányrudasban végeztük el.
15	Göte monitorozás	12	ŐNPI	2 faj összesen 53 egyedét fogtuk be.
16	Pele monitorozás	10	ŐNPI	Az odúkat a pelék még nem foglalták el.
17	Ürge monitorozás	10	ŐNPI	A legeltetés átmeneti hiánya miatt továbbra is állománycsökkenés tapasztalható.
18	Denevér monitorozás	50	ŐNPI	2015-ben 10 településen összesen 11 potenciális denevér-élőhely került felmérésre, melyek közül kilencben talákoztunk az állatokkal (Közönséges denevér, szürke hosszúfülű denevér).
19	Kisemlős monitorozás	100	ŐNPI	A kisemlős közösségek monitorozását bagolyköpetek

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (eFt)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése
				alapján végeztük. Elemzésük még folyamatban van.
20	Saját kezelésű gyepek botanikai állapotfelmérése	40	ÖNPI, SzIE	A három nagyobb régióra osztott területből 2015-ben a Belső-Őrség rétjeinek újbóli felmérését végeztük el.
21	Kerca-patak monitorozása	10	ÖNPI	Az elmúlt évek (2007-2015) vizsgálati eredményei alapján megállapítható, hogy faunisztikai szempontból a rehabilitáció sikeresen indult, de a 2015. évi mintavétel során a drasztikus mértékben lecsökkent vízpótlás, ill. vízhozam következtében már jelentős ökológiai állapotromlás volt megfigyelhető a rehabilitált szakaszokon.
22	Kis lile és billegető cankó monitorozása a Rábán	30	ÖNPI	Kis liléből lényegesen kevesebbet, billegető cankóból nagyjából megegyező mennyiséget regisztráltunk, mint az előző évben.
23	Ritka és telepesen fészkelő madarak monitorozása	50	ÖNPI	A fajonkénti eredményeket lásd a szöveges részben.
24	Fecske-felmérés	30	ÖNPI	Nem teljes felmérés, a random adatok alapján a füsti fecske állománya kis mértékben emelkedhetett.
25	Közösségi jelentőségű állatfajok felmérése Natura 2000 területeken	4 000	Doronicum Kft.	Hat Natura 2000 területen hat állatcsoport faunisztikai felmérése folyik. A felmérések a pályázat meghosszabbítása folytán 2016-ig zajlanak, így eredményeik akkorra válnak véglegessé.
26	Natura 2000 területek élőhelyterképének frissítése	566	Zöl Zala Természetvédő Egyesület	2015-ben a Váti gyakorlótér, a Köles tető, az Öregcser és a Kőszegi Alsórét Natura 2000 területek élőhelyeinek újbóli térképezése készült el.
27	Harkályfajok monitorozása az ÖNP területén	20	ÖNPI	A leggyakoribbnak számító nagy fakopáncs állományát 429-526 párra, a Natura2000 jelölő fekete harkályét pedig 51-77 párra becsültük. Az adatok alapján, a szintén

No.	Kutatási projekt megnevezése	Összeg (eFt)	A kutatást végző szervezet/magánszemély	Az eredmények rövid ismertetése
				közösségi jelentőségű közép fakopáncs az előbbi fajhoz igen hasonló mennyiségben fészkelhet.
28	Fehérhátú fakopáncs felmérése	10	ŐNPI	A Kőszegi-hegységben 3 példányát észleltük.
29	D-típusú költőládák ellenőrzése	20	ŐNPI	Az amúgy elérhető természetes költőüregek mellett a macskabaglyok a mesterséges költőládákat is szívesen használják.
	Összesen	12 059		

5. Természetvédelmi kezelési tevékenység

5.1 A) Természetvédelmi kezelési tervek

Igazgatóságunk működési területén, mindössze három védett terület rendelkezik jogszabályban kihirdetett kezelési tervvel: a Ság-hegyi TK, a Jeli arborétum TT és a Kőszegi Tőzegmohás Láp TT. A Kőszegi TK kivételével a többi védett terület kezelési terve elkészült, de még nem került elfogadásra. 2015. évben az Igazgatóság működési területén két új kezelési terv készült. Ezek közül a Jeli arborétum TT kezelési terve kihirdetésre került, a Kőrmendi Kastélypark TT-é pedig folyamatban van.

2013-ban zajlott az Őrségi Nemzeti Park kezelési övezeteinek lehatárolása. Az Igazgatóság és a Szombathelyi Erdészeti Zrt. kompromisszumos megállapodásának megfelelően a védett terület 3%-a került a természeti övezetbe, 95%-a a természetkímélő hasznosítási övezetbe és 2%-a a szolgáltató övezetbe.

2015-megkezdjük a Rátót 072/51 hrsz-ú bányató védetté nyilvánítását az Őrségi Nemzeti Park területének bővítésével. A területi egyeztetéseket lefolytattuk, de a kezelési terv véglegesítésére még nem került sor.

5.1. táblázat: Kezelési tervek

A védett vagy védelemre tervezett terület neve	A tervezési terület nagysága (ha)	Megalapozó dokumentáció (+,-)	Részletes természetvédelmi kezelési terv (+,-)	"C" fejezet, jogszabály melléklete (+,-)
Őrségi Nemzeti Park	43 933	+	+	+
Sághegyi TK	238	+	+	+
Csörnöc-menti TK (tervezett)	6 147	+	+	+
Kőszegi TK	4 351	-	-	-
Kámoni arborétum TT	25	+	+	+
Jeli arborétum TT	75	+	+	+
Szelestei arborétum TT	14	+	+	+
Sárvári arborétum TT	9	+	+	+
Kőszegi Tőzegmohás Láp TT	4	+	+	+
Körmendi Várkert TT	37	+	+	+
Nemesmedvesi Történelmi Emlékhely TT	59	+	+	+

5.1 B) Natura 2000 fenntartási tervek

Az Igazgatóság működési területén a Pinka, a Rába és Csörnöc völgy, a Gércei tufagyűrű és láprét, a Kenyeri reptér, a Kemenessömjéni cserjés legelő és az Ostffyasszonyfa-csöngői legelő természetmegőrzési területek esetében állnak rendelkezésre Natura 2000 terület fenntartási tervek, amelyek Igazgatóság honlapján elérhetőek. 2015-ben tovább négy terület esetében kezdtük el a fenntartási terv kidolgozását. A Váti gyakorlótér, a Kölestető, az Öregcser és a Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét természetmegőrzési területek fenntartási terveit 2016 első félévében véglegesítjük.

5.2 Élőhely-fenntartás, kezelés

5.2.1 Jelentősebb ökológiai állapotváltozások

Gyepes és szántók

Az Őrségi Nemzeti Park területén a gyepes és a szántók esetében két egymással ellentétes folyamat játszódik le. Egyrészt továbbra is jellemző az apró rét és szántó parcellák felhagyása és erdősülése, de emellett más területeken egyre jellemzőbbé válik az intenzitás növekedése is. A gyepes esetében ezt az állattartás lassú, de mégis érzékelhető fellendülése okozza, aminek következtében a meglévő rétek kezelése egyre intenzívebbé válik. A Szentgyörgyvölgyi-patak völgyében például újra jellemzővé vált az évi kétszeri kaszálás. A

szántók esetében egyre több a nagytáblás monokultúra, ami nagyban eltér a hagyományos őrési gazdálkodástól. Megjelent az igény egyik oldalról az öntözésre, másiktól pedig a meliorációra. Pozitív folyamat ugyanakkor a gyepek esetében, hogy Igazgatóságunk folyamatosan hajt végre élőhelyrekonstrukciókat, aminek keretében gyomosodott és cserjésedett réteket állít helyre és tesz újra művelhetővé. Ezzel párhuzamosan több magángazdálkodó is elkezdte a korábban felhagyott területeinek helyreállítását és ezeket újra hasznosítani kezdte.

Erdők

Az erdők esetében több jelentős változás is bekövetkezett az utóbbi időszakban. A szántók és gyepek beerdősülésével az erdők aránya folyamatosan növekszik, jelenleg az Őrségi Nemzeti Park 72%-át erdők borítják (beleszámítva a cserjéseket is). A gazdálkodás módszereinek megváltozásával a lombos fafajok aránya folyamatosan növekszik, az erdeifenyő pedig rohamosan szorul vissza. A kisparaszti szálalás eltűnésével veszélybe kerültek a számos védett növényfaj (pl. körtikék, korpafüvek) élőhelyét jelentő mészkérülő erdeifenyvesek. Pozitív folyamatok indultak el az erdők elegyességének és szerkezeti változatosságának növelése terén. A 2012-ben lezajlott alsó-őrési körzeti erdőtervezés során mintegy 1 000 ha került a folyamatos erdőborítást szolgáló üzemmódok közül valamelyikbe.

Vizes élőhelyek

A vizes élőhelyek állapotának változására leginkább a klímaváltozás miatti kiszáradás a jellemző. Számos vendvidéki kis patak, amely korábban gazdag halfaunának adott otthont, mostanra időszakossá vált és a nyár nagy részén a medre teljesen szárazra kerül. A lápokot ugyanez a folyamat veszélyezteti. Élőhelyrekonstrukciós munkái során Igazgatóságunk igyekszik ezeknek az értékes élőhelyeknek a vízellátását megoldani. Több láp esetében készültek vízvisszatartó műtárgyak, amely várhatóan mérsékli majd a szárazodás káros hatásait. A kis vízfolyásokkal és a Rábával kapcsolatos másik jelentős folyamat a szennyezések általi terhelés növekedése. A Rába mentén ennek legfőbb oka az intenzív mezőgazdasági művelés, ami a vegyszerek bemosódásának mértékét növeli meg. A kisvízfolyások esetében ez a probléma kevésbé áll fenn, ehelyett a kis vízhozammal párosuló növekvő szennyvízbevezetés okoz gondot.

5.2.2 Élőhely-fenntartási, kezelési tevékenységek ismertetése

Az Őrségi Nemzeti Park gyepterületei

2015-ben 285 hektár gyepon legeltettünk, ennek egy része egykori parlag szántó volt. E parlag szántókat folyamatos legeltetéssel, vagy fűkeverék telepítésével vontuk újra művelésbe. Továbbá legeltettünk 105 ha vegyes művelésű területeket, amelynek első növedéket kaszáltuk, második növedéket legeltettük. 386 ha gyepterületet kaszállással kezeltünk, ezek közt szerepelnek nemzeti parkunk legértékesebb gyepterületei. Összesen 167 ha gyeplet adtunk haszonbérbe, amelyeket a bérlők kaszállással és legeltetéssel hasznosítottak. A fennmaradó gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállításra vár, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet gyepterületei

A Kőszegi Tájvédelmi Körzet mocsárrétegeinek területéből 52 hektárt használati megállapodás keretében a Kőszegi Evangélikus Mezőgazdasági, Kereskedelmi és Informatikai Szakközépiskola kezelt. A vagyonkezelésünkben lévő területeken idén 12 ha gyeplet

haszonbérbe adással hasznosítottunk, ebből 5 ha legeltetve, 7 ha kaszálva volt. Saját magunk kezeltük a cáki pincék fölötti rétet 4 ha-on, illetve az alsó-réti zergeboglárrost 0,4 ha-on, valamint az Alsó-réten további 12 ha-t. A fennmaradó gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállításra vár, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

A Sághegyi Tájvédelmi Körzet gyepterületei

A Ság hegyen 0,5 ha gyepet kézi kaszálással kezeltünk a becserjésedés megakadályozásának érdekében.

Natura 2000 területek gyepterületei

A védett területeken kívüli Natura 2000 területeken 167 ha gyepet kaszáltunk, 12-öt legeltettünk és további 20 ha-t haszonbérbe adtunk. A fennmaradó gyepterületek egy része korábban becserjésedett és helyreállításra vár, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

Az Őrségi Nemzeti Park szántói

Szántóföldi művelést 422 ha-on végeztünk, elsősorban szántóföldi szalastakarmány előállítás érdekében, de jelentős gabona területeink is voltak, melyek mind a gabona, mind az alomszalma igény kielégítése érdekében. A 2012-ben induló földvásárlások eredményeként, 2015-ben mintegy 133 ha-al növekedett a művelt szántóterületek nagysága.

Az Őrségi Nemzeti Park erdői

Az Igazgatóság működési területén 2 140 hektár védett, fokozottan védett vagy Natura 2000 oltalom alatt álló erdőterülettel rendelkezik, ebből bejelentkezett erdőgazdálkodóként 697 ha állami erdőterületet kezel, ebből a nemzeti park területére 439 ha jut.

2015. évben 2 ha-on erdősítés, fiatalosainkban 0,8 hektáron pótlás ültetését végeztük el. Ápolásokat 17 hektár területen folytattunk, közmunkaprogramban. Egy erdőrészlet vadvédelmi kerítését készítettük el 2 ha-on 550 fm hosszal. Pro Silva elveken alapuló nevelővágásokat végeztünk 20 ha-on 477 m³ faanyag kitermelésével.

Jelentős feladat volt részvételünk a körzeti erdőtervezésekben és adatszolgáltatásunk a körzeti erdőtervek Natura 2000 előzetes hatásbecsléseihez. A tárgyalásokon Igazgatóságunk képviseltette magát és érvényesítette a természetvédelmi érdekeit.

5.2. táblázat: Élőhely fenntartás

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	Fenntartás célja – fő beavatkozások/kezelések
1.	Őrségi NP	943	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás és legeltetés.
2.	Kőszegi TK	80	gyep	Kaszálás és legeltetés védett fajok élőhelyének fenntartása érdekében.
3.	Sághegyi TK	0,5	gyep	Kézi kaszálás.
4.	Natura 2000 területek	199	gyep	Védett növények és nappali lepkék élőhelyének fenntartása érdekében végzett kaszálás.
5.	Őrségi NP	42	erdő	Folyamatos erdőborítás elérése és az erdők természetességének növelése érdekében végzett gazdálkodás.
6.	Őrségi NP	422	szántó	Szántóföldi madár és apróvad élőhelyek fejlesztése, fenntartása extenzív gazdálkodással.

5.3 Élőhely-rehabilitáció

A 2015-ös évben élőhely-rehabilitációra irányuló projektet nem folytatott az igazgatóság, az erőforrások a korábbi eredmények fenntartására koncentráltak.

A KEOP pályázatból végrehajtott nagyléptékű élőhelyrehabilitációt követően igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat folyamatosan alakít vissza kisebb területű becserjésedett réteket, illetve bővíti azokat a gyepeket, amelyek szegélye becserjésedett.

5.3. táblázat: Élőhely rehabilitáció

No.	A terület megnevezése	Az érintett terület nagysága (ha)	Élőhely típusa	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések

5.4 Fajmegőrzési tevékenységek

5.4.1 Jelentősebb ökológiai állapotváltozások

A védett réti fajokat elsősorban az élőhelyük kezeletlensége veszélyezteti. Ennek következtében sok területen jellemző a gyepek, forráslápok gyomosodása, cserjésedése, végső soron pedig beerdősödése. Ezzel a fajok élőhelye fokozatosan szűkül. Vannak olyan fajok is, mint pl. a haris, amit éppen az egyes területekre jellemző kezelési intenzitásnövekedés veszélyeztet. A haris őrségi populációja 60-ról 16-ra csökkent le az utóbbi években és mostanra teljesen eltűnt azokról a területekről, ahol a réteket újra kezelésbe vették. Stabil territóriumok már szinte csak a parlagterületeken vannak, ahol a kaszálás nem veszélyezteti a fajt.

5.4.2 Fajmegőrzési tevékenységek ismertetése

Karcsú pásztorbotmoha (*Hamatocaulis vernicosus*)

A természettudományi Múzeum munkatársainak közreműködésével a szőcei láprétekre megkísérletük visszatelepíteni a hajdan nagy tömegben jelen levő, mára azonban eltűnt karcsú pásztorbotmohát. A kísérlet első eredményei a következő évben várhatóak.

Tőzegeper (*Potentilla palustris*)

A Szent István Egyetem közreműködésével megkíséreltük a tőzegeper őrségi helyzetét stabilizálni, ennek érdekében az igazgatóság működési területén egyedüli szőcei populációból dugványszaporítás útján nyert 3 egyedet a Szentgotthárd-farkasfai Sásos-tó és 2 egyedet a viszáki Vadkacsás-tó lápi zsombékosába ültettünk. Az engedéllyel végzett ex situ szaporításból későbbiekben származó egyedekkel ezen állományokat kívánjuk a jövőben tovább erősíteni. A júniusi kiültetést követően a növények láthatóan megeredtek, az őszi ellenőrzések során még életben voltak. A szőcei állományt felszabadítottuk az azt veszélyeztető rekettlyefűz bokroktól.

Sárga sásliliom (*Hemerocallis lilio-asphodelus*)

A faj egyik legerősebb, veleméri állományának fenntartása, és növelése érdekében az élőhely szegélyében cserjeirtás történt, területet rendszeres, késő nyári kaszálással tartjuk fenn. A faj szalafői határsávjában előkerült jelentős állományának fenntartása érdekében a területen cserjeirtást végeztünk.

Kereklevelű harmatfű (*Drosera rotundifolia*)

A korábbi évek tapasztalataiból kiindulva a Szőcei láprétek területén új helyen való magvetéssel és a Fekete-tóról származó átültetéssel is igyekeztünk a faj elterjedését elősegíteni. A meglévő állományt speciális módon kezeljük, csak a kisebb állományok felett vágjuk kéthavonta a növényzetet, míg az azokat körülvevő vegetációt a harmat visszatartása érdekében megkíméljük és csak az őszi végén vágjuk le.

Szócén a megfelelő kezelés és magvetés eredményeként jelentős mértékben növekedett a faj egyedszáma a korábbi évekhez képest, míg a Sásos-tavon kb. 800 egyedet számláló, új populációt sikerült kialakítani, am a következő évben feltehetőleg már önálló magtermést is hoz majd. A Grajka-patak völgyébe visszatelepített állomány még gyengének mutatkozik. Feltehetőleg a kis számú kezelés miatt a jó vízellátottságú helyeken nagy volt az egyéb

növények konkurenciája, melynek következtében a telepített tőzegmohák megnyúltak, és nem hagytak teret a harmatfű csíranövények fejlődéséhez. Az ősz folyamán újbóli magvetést végeztünk a Fekete-tóról származó magokkal. A jövő évben e helyen feltehetőleg intenzívebb kezelésre lesz szükség.

Békamentés a Hársas-tó mentén

A Máriaújfalu melletti Hársas-tó legveszélyeztetettebb közútszakasza mentén 2012-óta működik a beton elemekből készült békaterelő és az út alatti átjutást biztosító átjárók. A kétéltűek mentésére itt már nem volt szükség, a vonulás rendben lezajlott, a kétéltűek sikeresen használták a terelőrendszert. A terelőrendszer karbantartását rendszeresen elvégezzük, mert a beleszűszott földtömeg megghiúsítaná a működését. A nemzeti park más útszakaszai mentén nem volt olyan jelentős vonulás 2015-ben, ahol mentésre lett volna szükség.

Haris (*Crex crex*)

Az ismertté vált haris revírek védelme érdekében minden esetben felvettük a kapcsolatot a gazdálkodókkal. A védett területeken kívüli Natura 2000 területeken ebben az évben nem kellett elrendeltetnünk gazdasági korlátozást. A nemzeti parki területeken Igazgatóságunk egy ún. élőhelyvédelmi ingatlanhasználati megállapodást kötött az érintett gazdákkal, melynek értelmében kártérítés (kompenzáció) fejében minimum 2 ha területet hagytak kaszátlanul augusztus 15-ig.

Ragadozómadárvédelem

Az Igazgatóság működési területén fészkelő védett és fokozottan védett ragadozó madárfajok állományainak védelme, monitorozása a tárgyévben is folytatódott. A rétisas (*Haliaetus albicilla*) ismert fészkei közül 2014-ben három fészek is megsemmisült (valószínűleg mind az Yvett hurrikánnak köszönhetően). Ugyanakkor idő közben valamennyit újra is építették a madarak, a régiók helyének közvetlen közelében. Öt lakott revírről volt tudomásunk 2015-ben a megye területén. Biztos fészkelést két esetben tudtunk megállapítani, egy továbbinál pedig az öreg madarak viselkedése alapján azt erősen gyanítani lehetett. A sikeres fészkelések biztosítása érdekében minden esetben elrendeltettük a szükséges korlátozásokat. Közvetlen emberi zavarás miatt megghiúsult fészkelésről nincs tudomásunk.

Uhunak (*Bubo bubo*) 4 territóriumra vált ismertté ebben az évben a működési területünkön. Fészkelést kettő pontban sikerült regisztrálni, egyik esetben 2, a másiknál pedig 4 fiókás eredménnyel.

A fogyatkozó vörös vércse állomány védelme érdekében összesen 25 költőládát helyeztünk ki Nemeskocs, Mesteri, Kenyeri és Pápoc területén.

Két további fajjal (a fehér-, és a fekete gólyával) is e tevékenység keretein belül foglalkozunk - életmódbeli sajátosságaikból kifolyólag.

Fekete gólya (*Ciconia nigra*): A megyében ismert, és egyben az Őrség különleges madárvédelmi területén belül található három pár fekete gólya mindegyike sikeresen fészkel 2015-ben. Összesen 2+2+4, azaz nyolc fiókát röptettek. Örvendetes, hogy egy évek óta gyanított revírben végre előkerült egy újabb fészek, ráadásul benne három repülő fiókéval. Így jelenleg négy pár fekete gólyáról tudunk a megyében. A 2013/2014 telén a Rába és a Csörnóc mentén talált három gallyfészeknél – melyeket fekete gólyák munkájának vélünk – idén nem észleltünk egy példányt sem. 2014-ben kettőnél ugyan láttuk a madarakat, de egyértelmű fészkelésre utaló jelet akkor sem fedeztünk fel. 2015-ben egerészölyv (*Buteo buteo*) kotlott az egyik nagyobb fészekben, mely fekete nyárra épült.

A holló (*Corvus corax*) állománya stabil/növekvő. Állományfelmérés ugyan nem történt, de az őszi-téli időszakban, főleg a vadászatok után kint hagyott zsigereken, belsősegeken akár 100 példány is összegyűlhet.

Fehér gólya (*Ciconia ciconia*): A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület civil felmérőinek segítségével ebben az évben is felmértük a fehér gólya fészkelő állományának aktuális helyzetét egész Vas megyében. Összesen 230 fészket regisztráltunk, melyből 168-at foglaltak el a madarak. Sikeres költést ebből mindössze 139 pár esetében észleltünk. 2014-hez képest kevesebb lakott fészekről beszélhetünk, ám a kirepített fiatalok száma valamivel így is magasabb (279 helyett 321) volt. Az összes párt figyelembe véve átlagban 1,94 kirepülő fióka jellemezte az egyes családokat. A gólyamentésekkel, fészekáthelyezésekkel kapcsolatos akciókról, adatokról a Természetvédelmi Őrszolgálati Osztály tevékenységei körében számolunk be.

Búbos banka (*Upupa epops*)

A 2015-ös év madarának választott faj költőállományának megerősítése érdekében összesen 51 db. D-típusú odút helyeztünk ki megye szerte, a legalkalmasabbnak látszó élőhelyeken. Módszeres ellenőrzésüket 2016 tavaszán tervezzük.

Madárodútelepek

Az Őrségi Nemzeti Park területén található énekesmadár odútelepek közül kettőnél az odúk tisztítása, állapotfelmérése és ellenőrzése 2015-ben is megtörtént. A Rába szigetén lévő odútelep szinte teljesen eltűnt, s a megközelítése is lehetetlen volt. A szalafői Óserdő ER közelében kitelepített odúkat azok minősége, és a tervezett közeli egészségügyi fakitermelés miatt is beszédtük. A kijavított és új odúk kihelyezését az erdőrezervátumtól távolabb tervezzük megvalósítani 2016-ban, az év elején.

A kis légykapó számára létesített odútelepek mind az Őrségben, mind a Kőszegi Tájvédelmi Körzetben lakatlanok maradtak.

A Chernel-kerti odútelep munkálatai a korábbi évekhez hasonlóan a kora tavaszi takarításokkal, valamint a sérült odúk karbantartásával, illetve cseréjével kezdődtek. A madárröpdék felújítási munkálatai miatt egyes odúk leszerelésre kerültek, így költési időszak összesen 53 odúval indult. Bár kapacitás hiányában a költés ellenőrzése és a kirepült fiókák összegzése elmaradt, biztosan tudjuk, hogy széncinege (*Parus major*), kékcinege (*Parus caeruleus*), seregély (*Sturnus vulgaris*), és csuszka (*Sitta europea*) költőpárok is sikeresen használták kihelyezett odúinkat. A jövő év célkitűzése a költés folyamatos nyomon követése lesz.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Vas Megyei Helyi Csoportjával együttműködve vizirigó számára három költőládát helyeztünk ki Kőszegen a Gyöngyöspatakon és kettőt Felsőcsatáron a Pinka folyón.

5.4. táblázat: Fajmegőrzés

No.	A faj magyar és tudományos neve	Fajmegőrzési terv (+,-)*	Védettség foka**	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
1.	Karcsú pásztorbotmoha (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>)	-	V	Visszatelepítés a Szőcei láprétekre.
2.	Tőzegeper (<i>Potentilla palustris</i>)	-	FV	Sikeres szaporítás, kitelepítés, élőhelykezelés (cserjeirtás, kaszálás).
3.	Sárga sásliliom (<i>Hemerocallis lilio-asphodelus</i>)	-	FV	Cserjeirtás élőhely-fejlesztési céllal, kaszálás.
4.	Kereklevelű harmatfű (<i>Drosera rotundifolia</i>)	+	V	Élőhely kézi kaszálása. Sikeres visszatelepítés és terjesztés több új élőhely kialakítása, magaszórás.
5.	<u>Békamentés a Hársas-tó mentén</u>	-	V	A kétéltűek sikeresen használták a terelőrendszert
6.	<u>Ragadozómadárvédelem</u>	-	FV, V	Rendszeres megfigyelés, fészektérképezés, a fészkek védelme az erdőgazdálkodás során.
7.	Régi gyümölcsfajták védelme	-	-	Génmegőrző gyümölcsöskert fenntartása.
8.	Békamentés a Hársas-tó mentén	-	V	Békaterelő rendszer kiépítése, karban tartása.
9.	Haris (<i>Crex crex</i>)	-	FV, Natura 2000	Költőhely kaszátlanul hagyatása.
10.	Ragadozómadárvédelem	-	V, FV, Natura 2000	Nyomon követés és madármenhely fenntartása.
11.	Búbos banka (<i>Upupa epops</i>)	-	V	51 db odú kihelyezése, eredmények 2016-tól várhatók.
12.	Madárodútelepek	-	V	Karbantartás, ellenőrzés.

* Van (+); Nincs (-); Fajvédelmi/kezelési terv kidolgozása a cél (x)

** Védett(V)/fokozottan védett(FV); Natura 2000, illetve nemzetközi egyezmények hatálya alá tartozik (Berni, Bonni, CITES)

5.5 Saját állatállomány

5.5.1 Génmegőrző tevékenység állatok esetében

Az Igazgatóság a kezelésében lévő gyepterületeket elsősorban saját állatállománnyal hasznosítja, legeltetéssel, illetve az állatok részére történő szénakészítéssel.

Az Igazgatóság a magyar tarka szarvasmarhákat és a muraközi lovakat elsősorban génmegőrzési és területkezelési céllal, míg a juh, szamár egyedeket bemutatási céllal tartja. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságé hazánk egyetlen muraközi ménese.

Magyartarka szarvasmarha:

Igazgatóságunk 2003-óta tart és tenyészt magyar tarka marhát, amely veszélyeztetett, tradicionális magyar fajta. Igazgatóságunk a húshasznosítású típust tartja, s bikaelőállító törzstenyészeti rangunk van. A februártól szeptemberig tartó ellési időszakban 175 ellésünk volt (4%-os borjúelhullás mellett). A választott borjakat ivaruktól függetlenül saját tenyészetünkben tartottuk. Az üszökből tenyészüszőt nevelünk állománynövelési céllal, míg a bikákat hízóba állítottuk, a minőségi magyar hízóállat előállítás érdekében.

Mesterséges termékenyítést és természetes fedeztetést is alkalmaztunk. Mesterséges termékenyítés keretében az ivadékvizsgálati bikák szaporítóanyagát használtuk, továbbá a bikanevelő tehenekre kijelölt szaporítóanyagot. Természetes fedeztetésben négy tenyész bikát használtunk (21230 Nyögéri GYENES Totem, 27149 Nyögéri MÉNES Hubertus, 24289 Derecskei KRISZTOFER Heraldik, 24229 Vasvári KONRÁD Hubertus).

2015. esztendőben jó eredményt értünk el a 205 napos választási súlyok esetében: bikánál 267 kg, üszőnél 248 kg, állományszinten: 258 kg volt (1 280 g-os életnapra jutó testtömeg-gyarapodás mellett).

2015-ben az előző évi bikák nagy részét értékesítettük hízóbikaként: 55 egyed, átlag 678 kg testtömeg mellett (1 466 g volt az életnapra jutó testtömeg-gyarapodás).

Az évente megrendezésre kerülő Hód-Mezőgazda napokon egy borjas tehénnel vettünk részt: 3223221894, kategóriájában második díjat nyert.

A 2015-ös OMÉK-on két borjas tehénnel vettünk részt: 3223200545 és 3223221894. A 0054-es használati számú egyed kategóriájában első helyezett lett, s emellett nagydíjat is kapott.

Muraközi ló:

A muraközi ménesünk létszámát 2015-ben sem növeltük tovább. Az újonnan beállított tenyész kancák javító hatással vannak állományunk minőségére. Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság 2015-ban is részt vett a nemzetközi muraközi munkában a muraközi típus regenerálása érdekében. A teljes szaporulat 2015-ban 10 csikó volt (7 kanca-, 3 méncsikó). 21 kancát fedeztettünk, a két tenyész ménünkre arányosan leosztva (5698 Őriszentpéter-8 Vazul, 5393 Versace).

2015 tavaszán minősítettük az első általunk tenyésztett tenyész mént: 5698 Őriszentpéter-8 Vazult (646 Villám és 3034 Veszprémvarsány-8 után).

Az Magyar Hidegvérű Lótenyésztő Országos Egyesülettel közös ménesszemlét tartottunk 2015.09.16-án, melyen a muraközi lótenyésztés 12 évét tekintettük át, a bemutatott ivadékok alapján.

A 2015-ös OMÉK-on egy csikós kancával vettünk részt: Anett (55 Mandula és 3034 Veszprémvarsány-8 után) és Apát nevű csikója (4294 Bocfölde-10 után).

5.5.2 Génmegőrző tevékenység növények esetében

A Csörgőalma Gyümölcsöskertbe az őrségi és a vendvidéki helyi honos gyümölcsfajtákból összegyűjtött gyümölcsfaoltványok fenntartása során tavasszal metszést végeztünk, nyáron kétszer kaszáltunk. A „Magas fák gyöngyei” c. projektünk keretében befejeztük a még meglévő gyümölcsösök és fajtáik, valamint a gyümölcsösök élővilága, mint a madárvilága és nappali lepkéi, felmérését. A kutatási terület az Őrségi Nemzeti Park területe volt, 44000 ha kiterjedésben. Ezen belül településenként a jelentősebb gyümölcsösök kerültek felmérésre, amely hagyományos, extenzív gyümölcsfákból áll. A terület átfogó bejárása, a gyümölcsfajták megállapítása után fajtánként 2-2 db jó egészségi állapotú, nem veszélyeztetett, jól megközelíthető törzsfá került kiválasztásra, dokumentálásra. A 20 legritkább gyümölcsfajtából oltványok készültek, melyeket a nemzeti park keserűszeri bemutatóházánál ültettünk ki, ezzel újabb génmegőrző gyümölcsöskertet létrehozva. A fajták megismerését táblák segítik. Az elkészült adatbázisból a jövőben bármikor kiválaszthatók régi fajták, a törzsfákról gyűjthetők oltóvesszők, készíthetők oltványok, ezzel a fajta megőrzése biztosítottá válik. A kutatás eredményeiről, a látogatható gyümölcsöskertekről, a legritkább 20 őrségi gyümölcsfajtáról kiadvány készült.

5.5. táblázat: Saját állatállomány

Faj	Korcsoport	Egyedszám	Változás 2015-ben
Szarvasmarha /magyartarka/	Tehén	185	-9
	Tenyészbika	3	3
	Vemhes üsző	1	-14
	Növendék üsző	60	59
	Választott üsző	42	-3
	Hízóbika	50	0
	Szopós borjú	75	44
	Összesen:	416	78
Ló /muraközi/	Kanca	17	-3
	Szopós csikó	2	-2
	Választási csikó-mén	4	0
	Választási csikó-kanca	9	4
	Növendék mén	8	-1
	Növendék kanca	8	-1
	Tenyészmén	2	0
	Egyéb kanca	0	0
	Herélt	0	0
	Összesen	50	-3
Juh /cigája/	Anyajuh	1	-1

	Szopós bárány	0	0
	Jerke toklyó	7	1
	Növendék kos	3	0
	Ürü	0	0
	Összesen	11	0
Szamár/magyar parlagi/	Kanca	1	1
	Mén	1	0
	Növendék csikó	1	0
	Szopós csikó	0	0
	Összesen	3	1

5.6 Erdőterületek, erdőgazdálkodás

5.6.1 Nem saját kezelésben lévő védett és Natura 2000 erdőterületek

Működési területünkön az erdőtervezett terület összesen 101 291 ha, amelynek túlnyomó részét vágásos üzemmódban, elsősorban gazdasági szempontok alapján kezelnek. Az állami tulajdonú, védett és közjóléti rendeltetésű, 1-3 természetességű erdőkből jelenleg 25% van folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódban.

Üzemmódok megoszlása védett területeken:

üzemmód	terület (ha)	arány (%)
faanyagtermelést nem szolgáló	670	2
szálaló	1 160	3
átalakító	2 575	8
vágásos	28 881	87
összes	33 286	100

Vágásos üzemmód fahasználati előírásainak megoszlása védett területen:

használat módja	ha	%
előhasználatok (tisztítás, gyérítés)	21 696	75
készletgondozó	2 506	9
egészségügyi	1 243	2
tarvágás	339	1
szálalóvágás	1 316	6
felújítóvágás	1 085	7
Összesen	28 881	100,0

A védett és fokozottan védett erdőterületek az Őrségi Nemzeti Parkban, a Kőszegi és Sághegyi Tájvédelmi Körzetekben és a Természetvédelmi Területeken található, valamint jelentős a Natura 2000 területen levő erdők mennyisége. Jellemző állománytípusaik a

gyertyános-tölgyesek, bükkösök, cseres-tölgyesek, erdei fenyvesek, kisebb területeken fűz-nyár-éger ártéri és ligeterdők, akácok.

Erdők megoszlása a védelem típusa szerint:

védelem típusa	nagysága (ha)	arány (%)
országos jelentőségű védett és fok. véd.	17 952	15,5
ex lege	33	0,03
Natura 2000	42 306	40,2

Az erdőterület 17,7 %-a védelmi elsődleges rendeltetéssel bír, mely zöme az Őrségi Nemzeti Park területén található védett erdő. Jelentős, az erdőterület több mint 40 %-át érinti a Natura 2000 kijelölés. A további rendeltetéseket is vizsgálva 1 % fölötti arányban talajvédelmi erdők (jellemzően vízmosásos részek), víz-, part- és településvédelmi erdők is megtalálhatók. A gazdasági elsődleges rendeltetésű erdők teljes egészében a faanyagtermelést szolgálják.

Általános elvárás a védett erdőterületeken, hogy az erdőgazdálkodási módszerek közül a törvény által szabályozott mértékben a folyamatos erdőborítást biztosító megoldásokat kell alkalmazni, ezért tarvágás kultúr-, és ültetvényerdőkön kívül csak kivételesen alkalmazható. Elsődlegesen az erdők biológiai és genetikai sokféleségének megőrzése, lehetőség szerinti gazdagítása a cél a megfelelő erdőművelési eljárások alkalmazásával, ehhez az erdészeti beavatkozások során a természetes erdődinamikai folyamatokat kell segítségül hívni. A természetvédelmi szempontok minél teljesebb érvényesülése érdekében Igazgatóságunk egy útmutatót adott ki az erdőgazdálkodók részére, amely bemutatja az erdők legjelentősebb természeti értékeit és az érdekekben szükséges kezeléseket.

A Natura 2000 területekre vonatkozóan a fő kezelési elvárás a jelölő élőhelyek és fajok figyelembevételével/megőrzésével, a vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, valamint a területen előforduló egyéb védett természeti értékek figyelembe vételével történő erdőkezelés végzése.

Az igazgatóság működési területén levő nem védett erdőterületek jelentős részére jellemzőek a monokultúrák, melyek döntően erdei fenyő, akác és nemesnyár fafajokból állnak. Ezek a területeken csak a védett értékek élőhelyének megóvása érdekében van lehetőségünk természetvédelmi célból a gazdálkodásra hatást gyakorolni.

5.6.2 Saját vagyonkezelésben lévő erdőterületek kezelése

Az Igazgatóság működési területén 2 140 hektár védett, fokozottan védett vagy Natura 2000 oltalom alatt álló erdőterülettel rendelkezik, ebből bejelentkezett erdőgazdálkodóként 657 ha állami erdőterületet kezel. A teljes erdőterület 67%-a vágásos, 31%-a faanyagtermelést nem szolgáló, 2%-a pedig szálaló üzemmódban van. Az erdők legnagyobb része lombelegyes erdeifenyves, de vannak akácok és égeresek is.

Fafajok megoszlása az Igazgatóság gazdálkodásában lévő erdőkben:

Fafaj	Arány (%)
KST	8,1
KTT	8,2
ET	0,6
CS	0,1
B	6,6

Fafaj	Arány (%)
GY	13,7
A	4,3
J	0,9
K	1,0
EKL	0,6
NNY	0,2
HNY	8,9
FU	2,2
É	8,1
H	0,8
ELL	10,5
EF	23,2
LF	1,2
VF	0,8

Igazgatóságunk a vagyonekezelésében levő erdőterületein általános alapelvként a fenntartható használat követelményeinek megfelelően, az erdei haszonvételek gyakorlása során olyan módszereket alkalmaz, amelyek biztosítják, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetességét vagy természetszerűségét, termőképességét, felújuló képességét, életképességét.

Erdőgazdálkodásunk szervezésében jelentős problémát okoz, hogy az erdőterületek birtokszerkezet szerint elaprózottak. Az erdők jelentős részét a határsávban található erdők (475 ha) teszik ki, ami egy 20-50 m széles, hosszú, rendkívül nehezen kezelhető területet jelent. Súlyozottan a nemzeti park területén található az erdeink kétharmada. A tömbben lévő erdőterületek Apátistvánfalva, Nádasd, Körmend, Katafa község határban találhatók.

Igazgatóságunk már a nemzeti park megalakulását követően elindította a vagyonekezelésében levő Csörötnék 43-as tagban a PRO SILVA HUNGARIA egyesület erdőkezelési alapelvei szerinti erdőgazdálkodást 3 erdőrésztben. A kísérlet célja tisztázni, hogy hosszú távon az eddig évszázadok óta vágásos üzemmódban kezelt többé-kevésbé egykorú erdőállományok az eddig felismert természeti törvények és felhalmozódott erdőgazdálkodási tapasztalatok birtokában átvezethetők-e, s ha igen, milyen módon a folyamatos erdőborítást biztosító, természeteshez hasonló erdőállapotba. Ennek érdekében 2015-ben tovább folytatódott Csörötnék 43/C erdőrésztben az állomány lékes bontása. Az erdőrésztben nyolc új lék került kialakításra. Az új lékek nagysága 600-2 000 m² közöttiek.

Erdőgazdálkodási tevékenységünk 2015-ben az alábbiak szerint alakult:

Erdőfelújítás, pótlás

2015. év tavaszán a 2014. évben szeldöntésben megsemmisült Apátistvánfalva 22/B erdőrésztben 2,06 ha-on erdőfelújítást végeztünk. A területrészt 550 fm vadvédelmi kerítéssel bekerítettük és GY-KTT-F célállomány-típussal beerdősítettük.

erdőrészlet	terület (ha)	célállomány/fafaj	új kerítés hossza (fm)
Apátistvánfalva 22 B	2,06	GY-KTT-F	550
Kondorfa 24 C	5,52/0,8	GY-KTT-F	-

Ápolási munkák

Az erdősítéseink ápolási munkálatait saját eszközzel (gépi sorközi ápolóval), vállalkozóval, illetve a közfoglalkoztatásban dolgozó munkatársainkkal végeztük el az alábbi erdőrészekben:

erdőrészlet	terület (ha)
Apátistvánfalva 22 B	2,06
Kondorfa 24 C	5,52
Nádasd 55 I	1,06
Őriszentpéter 44 O	2,92
Őriszentpéter 46 E	0,51
Őriszentpéter 50 J	1,59
Őriszentpéter 76 F	2,95
Összesen:	16,63

A Vas Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztálya befejezetté nyilvánította az Apátistvánfalva 30/C2 1,5 ha területű erdőfelújításunkat.

Nevelővágások végzése

erdőrészlet	TI (ha)	TKGY(ha)	NFGY (ha)	ET (ha)	összes (ha, m³)
Kétvölgy 110 B	0,8				
Kétvölgy 112 C	0,77				
Kétvölgy 113 F	0,49				
Felsőszőlnök 100 A		2,11			
Felsőszőlnök 100 B		2,24			
Csörötnek 48 E		6,21			
Csörötnek 43 C			6,93		
Kőszeg 127 C1				0,02	
Összesen:	2,06	10,56	6,93	0,02	19,57 ha 477 m ³

Fakitermelések:

erdőrészlet	terület (ha)	kitermelt faanyag (m³)
Csörötnek 43 C	6,93	347,59

Feladatainkat 1 fő jogosult erdészeti szakszemélyzet, 1 fő erdészeti felügyelő és 1 fő erdész útján látjuk el. E mellett változó létszámú (4-8 fő) közfoglalkoztatott végzi az erdészeti munkákat.

5.7 Vadászterületek, vadgazdálkodás

Igazgatóságunk önálló vadászterülettel nem rendelkezik, vadgazdálkodási tevékenységet nem folytatott az elmúlt évben.

5.8 Halgazdálkodási vízterület

Igazgatóságunk működési területén összesen 31 db jelentősebb halászati víztérként nyilvántartott vízfolyás és tó található, amelyeket az 5.8 táblázat mutat be. A halászati vízterek hasznosítása az Igazgatósággal egyeztetett módon történik, mind a haltelepítési tervek, mind a horgászatra vonatkozó szabályok előzetes egyeztetés után kerülnek engedélyezésre. Egyelőre nincsenek különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületek, de a védett természeti területen található vízfolyások esetében ez indokolt lenne ezért ezen vízterületek különleges rendeltetésűvé nyilvánításának igényét igazgatóságunk jelezte a Földművelésügyi Minisztérium felé.

5.8.1 Védett vízterek

Az Igazgatóság működési területén összesen 15 víztér áll védelem alatt. Itt a halászati és horgászati tevékenységek a természetvédelmi irányelveknek megfelelően történnek. 2015-ben Igazgatóságunk összesen 32 víztest esetében javasolta a különleges rendeltetésű halgazdálkodási vízterületté nyilvánítást.

5.6. táblázat: Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halgazdálkodási kezelésében lévő vízterek

Sorszám	A halászati víztér	Kiterjedése (ha)	Régi víztér-kód	Új víztér-kód
1.	Szakonyfalui-patak	7,2	002211	18-067-1-1
2.	Grajka-patak	4,8	002212	18-065-1-1
3.	Hársas-patak	11,5	002213	18-066-1-1
4.	Huszászi-patak	13,1	002214	18-068-1-1
5.	Lugosi-patak	15,0	002215	18-069-1-1
6.	Szengyörgyvölgyi-patak	3,6	002216	18-070-1-1
7.	Kerca-patak	10,7	002217	18-071-1-1
8.	Kerca-patak	7,7	002254	18-072-1-1
9.	Alsószölnök 029/1a hrsz holtág	0,4	002393	18-073-1-1
Összesen:		70,0		

A jóváhagyott halgazdálkodási terv szerint e vízterületeken sem halászati sem horgászati tevékenység továbbra sem folyik. Cél a természetes-természetközeli állapotok fenntartása, melynek érdekében a természetvédelmi kezelés részeként halfaunisztikai vizsgálatokat végeztünk elektromos halászgéppel.

5.8.2 Védett halastavak

Az Igazgatóság vagyonkezelésében védett halastó nincs.

5.7. táblázat: Halgazdálkodási vízterületek

Név	Víz típus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
Abért-tó	mesterséges	25,85	1,5	A két vízterület a Lukácsházi árvízcsúcs csökkentő tározó töltésének anyag-nyerőhelyének rekultivációja során került kialakításra. Az Abért I. tavat a Rába folyó vízrendszeréhez tartozó Gyöngyös-patak táplálja egy vízkivételi műtárgyon keresztül. Az Abért I. tó egy átfolyón keresztül látja el vízzel az Abért II. tavat, melynek felesleges vize egy öblítő-csatornán keresztül ismét a Gyöngyös-patakba folyik. A tavak vízminősége a tápláló Gyöngyös-patakéhoz hasonlóan kiváló.
Csepregi-tó	agyagbányató	0,8	3,5	A tó kialakulása az 1960-as évek végére tehető. A tó eredeti területe 0,5 ha volt, de az 1990-es évek elején kotrással bővítették tovább így érte el mai méretét, mely a 2011. évben egy alapos "felújításon" esett át a Szövetség jóvoltából. A tavon környezetvédelmi okok miatt általános etetési tilalom van érvényben.
Gencs-Perenyei-tó	mesterséges	1,8	1,5	A tó Perenye község határában helyezkedik el. A kicsi, de annál hangulatosabb horgásztó jellemző halai a ponty, és a keszegfélék. Tagolt partját körben nád, sás szegélyezi. A part növényzetére a kisebb bokrok és keskeny fasorok jellemzőek. A tó középső területén egy kis sziget található, melynek környéke kedvelt terület a halak számára.
Gersekarát-Sárvíz-tó	halastó	36	1,5-2	A tó vize horgászat mellett fürdésre is alkalmas, szépen gondozott partján strandolásra és kempingezésre is lehetőség van. Jelzett túra útvonal is áthalad a településen.

Név	Víz típus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
Gyöngyös	patak	25	0,3-1,5	Gyöngyös-patak a Rába baloldali mellékvize. Vörösvágás közelében ered, Kőszeg magasságában éri el Magyarországot, ahol délnek fordul. Szombathelyet érintve már újra keleti irányban folyik tovább, Vasszécsenytől pedig észak-keletnek tartva Sárvárt veszi célba, ahol, mintegy kilencven kilométer megtétele után a Rábába torkollik. Magyarország legkiválóbb pisztrángos vizeként tartják számon, elsősorban az ideális vízhőmérsékleti mutatók miatt. A nyári kánikulai időszakban is hűsz Celsius fok alatt marad a vízhőmérséklet és az oldott oxigén tartalma pedig 11 mg/liter felett van egész évben.
Hársas-tó-Máriaújfalu	völgyzárógátás víztározó	17,4	3	1980-as évek végén a Hársas-patak felduzzasztásával létrehozott völgyzárógátás árvíztározó. A Hársas-tó az Őrségi Nemzeti Park része. A Hársas-tó létesítésekor az elárasztásra szánt völgy jelentős részéhez nem nyúltak hozzá. Ezért a felső, tehát a déli, befolyó környéki területtől számítva körülbelül a tó kétharmada szinte megtartotta az eredeti medret. A befolyó környéke, köszönhetően az adottságainak kiváló ivóhelynek minősített terület. Ezen a részen 100 méter hosszán egész évben tilos a horgászat természetvédelmi és halvédelmi okokból.
Herpenyő	patak	21,85	0,2-1	A Rába folyó jobb parti mellékvize. Kis esésű, lassú folyású víz. Folyása nagyjából párhuzamos a Rába folyóval, melyből Sárvár felett az ikervári erőmű alvízcsatornával egyesülve torkollik bele. A patak teljes hosszában sokféle vízínövény fordul elő, melyek néhol teljesen beborítják a víztükröt. A Vas megyei Horgász Szövetség tervei között szerepel a patak renaturálása, amely többletvíz juttatást jelent a patak számára.

Név	Víz típus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
Himfai-tó	körtöltéses tározó	11,2	1,5	A tó az Őrségi Nemzeti Park területén helyezkedik el, melyet a Himfa-patak táplál. A tó közvetlen környezetében található erdő igazi természetes környezetet biztosít. Vas megye igazi süllős vizeként tartják számon.
Kerka-patak	patak	127	változó	Kerka-patak két ágon, a szomszédos Ausztriában ered és 54 km hosszú. Vízugyűjtő területe 1762 km ² . Magyarföldnél lép be hazánk területére, délen Kerkaszentkirály után torkollik a Lendvába az országhatárnál, majd Muraszemenye (Csernec) alatt egyesül a Murával. Vízfolyása nagyon ingadozó. A Kerka felső szakasza bővizű, gyors lefolyású, az alsó szakaszon a folyó lelassul. A térségben hegyvidéki jellegű ionszegény források, lápok, gyors lefolyású kis patakok révén sűrű vízhálózat alakult ki. A Kerka mentén évszázadokon át gondot okozott a nagy vízfelesleg elvezetése, a patakok szabályozása. E vidéken 1798 óta többször folyt csatornázás, kisebb folyóvíz-szabályozás. A kanyargós Kerkát teljesen megszelídítették, kanyarulatait levágták, medrét kitisztították. A Kerka élővilága kiemelkedő természeti értékek hordozója. A forrás- és torkolatvidékük között folyamatosan változó környezeti adottságok igen sok, egymástól nagyon különböző igényű faj számára biztosítanak életlehetőséget.
Magyarszecsődi-tó	kavicsbányató	9	2	A több mint 20 éves tó a kavicsbánya múlt ellenére nagyon vadvíz jellegű. Elsősorban a bányászatnak köszönheti ezt a tulajdonságát. A tó egyenetlen parttal és mederszervezetekkel rendelkezik. A félszigetekkel tagolt part, medencékkel, öblökkel, szorosokkal színesített medret alakított ki, melyben még szigeteket is találunk. A tavat rengeteg bokor, kis sziget és félsziget övezi emiatt rendkívül változatos.

Név	Víztypus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
Marcal	folyó	43	0,5-2	Rába jobboldali mellékveze, a Bakonyban ered több patakból Zala megye É-i részén. A pataokban megtalálható halfajok száma 23 db. Hangulatos, csendesen áramló kis folyócska, és sok minden színesíti környezetét. Elsősorban folyami halak jelenléte a jellemző. Érdekesség, hogy szinte teljesen átlátszó, tözezes, barnás színű víz jellemzi, még a csapadékos időszakokban is.
Mersevát-tó	tőzezbányató	4,24	2	Helyén körülbelül 1955-60-táján kezdték kitermelni (talajjavítás céljára) a tőzeget, Mintegy 15 évi bányászat után a 1970-es években jelent meg a víz a gödörben, eddig tartott a művelés. A vízutánpótlást egy magasabban fekvő lapályos vízgyűjtőterületről a Fekete-árok, egy kis patak szállítja.
Perint	patak	5,2	0,2-0,5	Szeszélyes kanyargó víz, bedőlt fák, szép kavicszátonyokkal váltakozó langyosabb részek találhatók ebben a tiszta vizű hegyi pataokban.
Pinka	patak	5,2	0,5-3	A Pinka patak a Rába legjelentősebb vasi mellékveze. A magyar-országi határhoz közel ered és ezt a tulajdonságát végig megtartva a két ország között kanyarog. Körülbelül 55 km hosszú, legnagyobb mellékvezeinek a Strém-patak számít. Több malom, duzzasztó települt sebes vizére.
Püspökmolnári-tó	kavicsbányató	4	2-2,5	A Püspökmolnári-kavicsbányató, mint neve is mutatja bányató, kavicskitermelés következtében jött létre. Növényzettel jól körbenőtt partja tagoltnak mondható.
Rába	folyó	790,7	2-5	A Rába vasi szakaszára jellemző az állandó vízszint és a csodálatos vadvízi környezet. Borzasztóan sok arca van, köszönhető a rendkívül sok kanyarnak és mőtárgynak melyekkel útja közben találkozunk. Az évtized folyójában megtalálható halfajok száma 53.

Név	Víz típus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
Rábasömjéni-tó	kavicsbányató	3,2	1,8	A 84-es főközlekedési út melletti több egységből álló tóegység közül ma már csak 2 tó számít horgászvíznek. Több mint 20 éve a többi tó elmocsarasodott. A tavak párhuzamosak a közúttal, melyhez innen termelték ki a kavicsot. A vízparton jelentős vizenővényzet és fa van.
Répcse	folyó	23	0,3-1,5	A Rába baloldali mellékvíze. A patakban megtalálható halfajok száma 24 db.
Szombathelyi csónakázó- és hotgásztó	mesterséges	12,4	1,5-3	Az egykori agyagbányászat miatt keletkezett kubikgödrök átalakításával hozták létre a hatvanas évek elején a Csónakázó-tavat, és a Horgásztavat. Az Arany-patak táplálta horgásztóból jut a csónakázó tóba a víz, a két tavat mindössze egy sétány választja el egymástól.
Újperint 1. sz. tó	kavicsbányató	4,67	1,3	a kavicsbányászat során 4 kavicsbánya-tó született évtizedekkel ezelőtt. A tó szinte szabályos téglalap formájú, de a mesterséges kinézet ellenére a partot nád szegélyezi.
Vadása-tó	völgyzárógátás víztározó	4	1,8	4 hektár területen, csodálatosan szép környezetben, a hasonnevű patak vizének felduzzasztásával keletkezett. Elnevezése onnét ered, hogy a környéken sok volt a róka, ezek lyukakat ástak a patak mentén, így lett vad-ásta, Vadása-patak, illetve tó. Vize kristálytiszta, a tavat 12 forrás táplálja. A tó kialakulása a 20. század elejére tehető, de az 1920-as évek után teljesen elhanyagolták a területet. az Őrség egyik, ha nem a legismertebb üdülőövezete. Csodálatos környezetben fekszik, mely egyben természetvédelmi terület. Az Őrségi Nemzeti Park jó járható turistaújtjai itt futnak össze.
Vasvári csónakázótó	mesterséges	4	1,3	A tó eredete 1965-re tehető mikor a Csörnöc-Herpenyő patak nagy árvízzel öntött ki. Egy következő kiáradást megelőzendően a helyi lakosság hozzálátott egy körtöltés építéséhez, melyhez a földet a

Név	Víztípus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
				jelenlegi tó helyéről bányászták ki. A szabdalt partú mesterséges tó partját nádasok, bokrok, ligetek teszik változatosabbá.
Strém	patak	1,7	0,2-0,5	Szeszélyes kanyargó víz, bedőlt fák, szép kavicszátonyokkal váltakozó langyosabb részek találhatók ebben a tiszta vizű hegyi patakban.
Arany-patak	patak	8,9	0,4 - 0,8	Országhatártól a Soro-Perintig, a felső szakasz viszonylag érintetlen, mezőgazdasági területek között folyik, több település belterületét érintve. Tervezett vízügyi beavatkozás a Dozmat közigazgatási területén tervezett árvízcsúcs-csökkentő tározó.
Hosszú-víz	patak	6,4	0,2-1,2	Eredetétől időszakos vízfolyás, bővizés évben folyamatos vízborítású, a 86-os számú főúttól a Gyöngyös-műcsatornába torkollásig van stabilabb víztest. A torkolat és a feletti szakaszán a Gyöngyös teljes halállománya megtalálható. Csénye térségében pl. sebes pisztráng fogás is gyakori.
Lánka-patak	patak	37	0,1 - 0,8	A régen malmokat működtető patak mára az eróziós folyamatos és a talajvízszint csökkenése miatt sajnos időszakos vízfolyássá vált, különösen a Gérece környéki szakaszon. Az alsó, Rábába torkolló szakaszán értékes patakparti társulások találhatók, a kisebb-nagyobb "bögékben" megáll a víz.
Kőrís patak + árapasztó	patak	29,4	0,4 - 1,5	A Kőrís-patak és a vele párhuzamosan folyó árapasztója tipikus kispataki halfaunával rendelkezik, vizinövényzettel jelentősen benőtt, vízhozama változatos a csapadékviszonyok függvényében.
Láhn-patak	patak	13,8	0,6-1,5	Az országhatártól a Vörös-patakba torkollásig tartó vízfolyáson az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság és a VÍZIG közös LIFE-projektje során több, ökológiai célú beruházás történt, mely során változatos vízi élőhelyek kerültek kialakításra.

Név	Víz típus	Kiterjedés (ha)	Átlagos vízmélység (m)	Leírás
Vörös-patak	patak	17,3	0,6-1,5	Az országhatártól a Rába folyóig folyó Vörös-patak a Rábai reofil halfajok régi ívőhelyeként szolgált. A sekélyebb, könnyebben felmelegedő és oxigéndús víz kiváló adottságokkal rendelkezik (rendelkezik) a folyóvízi halfajok természetes szaporodásához.
Szőlnöki-patak	patak	6,9	0,4 -1,2	A korábban természetes pszitráng-állományáról híres patak az eróziós folyamatok és a vízhozam csökkenése miatt jelentősen veszített víztestéből. A Rábát tápláló patakként szóba jöhetne természetes ívőhelyként, azonban a hordalékzátonyok, bukók nem teszik lehetővé a halak jelentősebb vándorlását. A patak védett területen található, védett fajok, pl. dunai ingola élőhelyeül szolgál.
Kerka-patak	patak	21,4	0,4 -1,5	Az országhatártól Alsószenterzsébetig (bukógátig) tartó szakaszán az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság halászatra jogosultként a természetes állapotok megőrzése mellett elkötelezett. A patak védett területen folyik, a megyében híres a rák állománya, az alsóbb szakaszokon régen híres paduc (podvív) -ívó helyek voltak, melyek mára stabil víztest hiányában nem minden évben adnak lehetőséget az eredményes szaporodásra.

5.8. táblázat: Védett vízterek

No.	Országos jelentőségű védett vízterek	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
1.	Rába-folyó	184,0	(-)
2.	Kerka-patak	7,7	(-)
3.	Kerca-patak	10,7	(-)
4.	Rába holtágak	110,8	(-)

No.	Országos jelentőségű védett vízterek	Kiterjedése (ha)	Kezelési terv (+/-)
5.	Himfai-tó	12,9	(-)
6.	Szentgotthárd-Máriaújfalu, Hársas-tó	14,9	(-)
7.	Hegyhátszentjakab, Vadása-tó (1)	4,0	(-)
8.	Felsőjánosfa, Borostyán-tó	1,1	(-)
Összesen:		376,7	

(-) a természetvédelmi kezelési terv elkészült, de még nincs kihirdetve

6. Tájvédelem

6.1 Egyedi tájértékek

Az Igazgatóság működési területén 69 településen összesen 1 286 db egyedi tájértéket tartunk nyilván. Tárgyévben 10 településen 185 újabb tájértéket vettünk nyilvántartásba.

Település	Értékek száma	változás 2015-ben
Bajánsenye	7	-
Bozsok	11	-
Cák	9	-
Felsőjánosfa	12	-
Felsőmarác	12	-
Hegyhátszentmárton	9	-
Ispánk	10	-
Ivác	22	-
Kercaszomor	10	-
Kerkáskápolna	6	-
Kisrákos	18	-
Kőszegdoroszló	33	-
Kőszegszerdahely	10	-
Magyarszombatfa	13	-
Nagyrákos	17	-
Orfalu	27	-
Örimagyarósd	13	-
Perenye	12	-
Szaknyér	11	-
Szalafő	84	-
Szatta	16	-
Velem	11	-
Velemér	8	-
Viszák	17	-
Alsószölnök	9	-
Apátistvánfalva	66	-
Csörötnek	13	-
Daraboshegy	12	-
Felsőszenterzsébet	7	-
Felsőszölnök	15	-
Halogy	11	-

Település	Értékek száma	változás 2015-ben
Kétvölgy	7	-
Kondorfa	12	-
Kőszeg	20	-
Magyarföld	18	-
Magyarlak	9	-
Nádasd	19	-
Óriszentpéter	51	-
Pankasz	11	-
Rábagyarmat	14	-
Szakonyfalu	14	-
Szentgotthárd	21	-
Szentgyörgyvölgy	10	-
Szóce	14	-
Döbörhegy	17	-
Nagymizdó	27	-
Petőmihályfa	52	-
Sárfimizdó	13	-
Szarvaskend	30	-
Csönge	25	-
Kemenessömjén	22	-
Kenyeri	27	-
Pápoc	15	-
Vönöck	21	-
Cséhimindszent	13	-
Csipkerek	18	-
Mikosszéplak	20	-
Olaszfa	25	-
Pácsony	15	-
Harasztifalu	17	17
Horvátlövő	11	11
Kemestaródfa	26	26
Magyarnádalja	11	11
Nagykölked	13	13
Pinkamindszent	24	24
Pornóapáti	28	28
Rádóckölked	9	9

Település	Értékek száma	változás 2015-ben
Szentpéterfa	29	29
Vasalja	17	17
Összesen	1 286	185

6.2 Településrendezési eszközök és területrendezési tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Az igazgatóság 2015-ban, 24 alkalommal adott ki rendezési tervek véleményezése keretében állásfoglalást. Az ügyiratok megnövekedett számát a közúti infrastruktúra fejlesztése miatti kiemelt beruházások okozták. A véleményezett tervek minden esetben visszajutnak az igazgatósághoz. Az a tapasztalat, hogy a vélemények nagy része beépült a tervekbe.

6.3 Fejlesztési koncepciók és egyéb tervek véleményezése, közreműködés az elkészítésben

Legjelentősebb ügyünk a KÖZOP-hoz illeszkedő projektek közül a magyar-szlovén, a nemzeti parkot érintő, határmetszési szakaszainak megvalósíthatósági tanulmánya/vizsgálata volt, melyben a régi határátlépő pontokon levő kerékpárutak, földutak felújítására, újrainvitására kerülne sor.

6.4 Tájvédelmi szakértői tevékenység

Az igazgatóság tájvédelmi tevékenysége elsősorban a hatósági munka segítésének céljával kiadott belföldi jogsegély keretein belül valósul meg. Az igazgatóság 2015-ben 13 alkalommal művelési ág váltás, más célú hasznosítás, gyepterület helyreállításának ügyében adott szakmai állásfoglalást. Az elsődlegesen élővilág-védelmi ügyek véleményezése során is, minden esetben figyelembe vettük azok tájvédelmi vonatkozásait is.

Védett bel- és külterületen 17 esetben adott az igazgatóság építésügyi szakvéleményt. A tervezők jellemzően elfogadták, és a tervekbe beépítették a javaslatokat. A véleményezések tárgyát családi házak, mintagazdaság, pajta, termény- és géptárolók építése képezte.

6.5 Tájvédelmi jelentőségű beavatkozások

2015. évben védett természeti területen jelentős tájképi értéket kedvezőtlenül befolyásoló beruházás nem történt.

7. Projektek

Megalakulásunk óta folyamatosan figyelemmel kísérjük az aktuális pályázati lehetőségeket. A központi költségvetési keretek szűkös volta miatt a nagyobb léptékű célok eléréséhez, de gyakran a fennmaradáshoz is szükséges a pályázati lehetőségek kiaknázása. 2015-ben a pályázati aktivitás az előző évekhez képest jelentősen csökkent. Ennek oka, hogy az előző fejlesztési időszakban megkezdett pályázatainkat lezártuk, az új időszak vonatkozásában pedig egészen az év végéig pályázati felhívás hiányában nem volt lehetőségünk új projekt elindítására.

2015-ben az alábbi eredményeket értük el projektek megvalósításával:

- A kerecsensólyom és a parlagi sas táplálékbázisának megőrzése a Kárpát-medencében című projekt keretében az ürge és további zsákmányfajok állományfelmérését végezték Igazgatóságunk munkatársai. A tevékenység ellátásához kettő darab terepi adatgyűjtő készüléket és kettő darab távcsövet szereztünk be. Ezen kívül Igazgatóságunk munkatársai a többi partnerrel együttműködésben részt vettek kiadványok, poszterek és projekttáblák készítésében.
- Az erdei élőhelyrekonstrukciók Vas megye védett természeti területein című pályázatunk részeként szakmai konferenciát szerveztünk a hazai nemzeti park igazgatóságok és a minisztérium munkatársainak részvételével, Természetvédelmi erdőkezelés és természetes folyamatokra alapozott, folyamatos erdőborítást biztosító erdőgazdálkodás kezdeti lépései nemzeti park igazgatóságoknál címmel. A konferenciára elkészült a holtfa szerepéről és a projekt tevékenységeiről szóló leporelló, melyet működési területünkön és a hazai nemzeti parkok munkatársai között terjesztettünk. A projekt eredménye, hogy a minisztérium igazgatóságunk munkatársát delegálta a Luxembourgban megrendezett *Continental, Pannonian, Black Sea and Steppic Biogeographical Kick-off Seminar* rendezvényre, ahol *Reconstruction of forest habitats in the Natura 2000 areas of Vas County – Hungary* címmel az erdőkkel foglalkozó szekcióban vitaindító előadás megtartására kapott lehetőséget. A projektet a 2015-ös év során sikeresen lezártuk.
- Az év végén megjelent felhívásra decemberben benyújtottuk a Doroszlói rétek helyreállítása Kőszeg-hegylán, valamint a Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése című KEHOP pályázatainkat.
- Az év során folytattuk a 2014-2020-as időszak fejlesztéseinek előkészítését és kidolgozását szakmai céljaink elérése és a tervezett KEHOP, GINOP, TOP és Interreg források hatékony felhasználása érdekében.
- A pályázatkezelési osztályunk koordinálásában, a szakterületi osztályok közreműködésével benyújtott KEHOP fejlesztési csomagunk tartalmát a Földművelésügyi Minisztérium több alkalommal történt személyes konzultációt követően értékelte és a hét projekttervünkből öt esetben mint szakpolitikai felelős támogatásra érdemesnek minősítette. A projektek egy kivételével a 2015-16-os Éves Fejlesztési Keretről szóló jogszabályokban nevesítésre kerültek.
- 2015-ben megkezdtük a Csákánydoroszlói Kenukikötő és Vízbázis tervezési munkáit.
- A Szlovénia Magyarország Határon Átnyúló Program pályázati kiírását követően megkezdtük a Green Exercise című pályázat kidolgozását szlovén és magyar partnereinkkel.
- Elkészítettük a Natura 2000 Látogatóközpontunk építési engedélyezési és kiviteli

tervdokumentációját és építési engedélyt szereztünk az épületre. Megkezdük a hozzá kapcsolódó egykori Őri Fogadó épületének bemutatóhelyé történő átterveztetését.

- Megrendeltük a leendő muraközi ló istállónkhoz szükséges elektromos hálózat bővítésének tervezését az áramszolgáltatótól.
- Megkezdük egy magyar-német pályázat összeállítását a Deutsche Bundesstiftung für Umwelt szervezetéhez benyújtandó támogatási kérelem céljából, a Citizen Science bevezetése érdekében.
- Képviseltük igazgatóságunkat a Thüring Tartományi Környezetvédelmi Minisztérium által szervezett németországi látogatáson.

7.1. táblázat: *Projektek*

Pályázat/Projekt címe	Időtartama	Pályázati forrás	Pályázat rövid tartalma	Teljes költségvetés (Ft)	Támogatás összege (Ft)	2015. évi teljesítés (Ft)
Erdei élőhely-rekonstrukciók Vas megye védett természeti területein KEOP-3.1.2/2F/09-11-2011-0010	2012. 06.25-2015.05 .09.	Környezet és Energia Operatív Program 2007-2013	Nádasd-Daraboshegy fennsík vízháztartásának rekonstrukciója, láprekonstrukciók, erdészeti utak menti árokrendszerek rehabilitációja, bolygatott erdei élőhelyek rekonstrukciója, kőszegi madárvédelmi telep felújítása, erdészeti vízállások létesítése	300 656 373	300 656 373	37 371 800
A Községi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 20000 területein, SH/4/12	2012.07.01-2016.06.15	Svájci-Magyar Együtműködési Program	Natura 2000 területek jelölő állatfajainak felmérése és monitoring módszerek kidolgozása. A Váti gyakorlótér Natura 2000 fenntartási tervének elkészítése. Az eredményekből atlasz megjelentetése.	250 791 320	213 172 622	4 012 590
A kerecsensólyom és a parlagi sas táplálékbázisának megőrzése a Kárpát-medencében (RAPTORSPREYL	2014.12.01-2018.12.31.	LIFE13 NAT/HU/000183	A kerecsensólyom és a parlagi sas táplálékbázisának megőrzése a Kárpát-medencében Az ürge, hörcsög és további zsákmányfaj-állományok felmérése, ürgetelepítési és áttelepítési tevékenység végrehajtása és	14 789 412	8 421 530	1 534 423

Pályázat/Projekt címe	Időtartama	Pályázati forrás	Pályázat rövid tartalma	Teljes költségvetés (Ft)	Támogatás összege (Ft)	2015. évi teljesítés (Ft)
IFE)			kapcsolódó szemléletformáló, tájékoztató akciók kivitelezése.			
2015. évi országos közfoglalkoztatási program VAM/01/00495-1/2015	2015.03.01.- 2016.02.29.	Országos közfoglalkoztatási program (BM)	A foglalkoztatás elősegítése, álláskereső munkavállalókkal a Nemzeti Park feladatainak ellátásához a szükséges munkaerő biztosítása.	85 319 742	85 319 742	58 150 708
2014. évi Országos Közfoglalkoztatási Program VAM/01/001972-1/ 2014	2014.05.01.- 2015.02.28.	Országos közfoglalkoztatási program	A foglalkoztatás elősegítése, álláskereső munkavállalókkal a Nemzeti Park feladatainak ellátásához a szükséges munkaerő biztosítása.	48 813 391	48 813 391	21 764 595
Összesen				700 370 238	443 211 036	122 834 116

8. Jogi és ügyiratforgalommal kapcsolatos tevékenységek

8.1 Ügyiratforgalom

8.1.1 Szakvélemény adás, adatközlés hatóságok részére

Működési területünk Vas Megyei és a Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és természetvédelmi Főosztályának illetékességi területét érinti. A szakértői munka és a terepi munkarészek zömét a Természetmegőrzési Osztály, valamint az Természetvédelmi Őrszolgálati Osztály végezte.

A fenti hatóságok összesen 95 ügyben keresték meg Igazgatóságunkat. A Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága további 10 ügyben küldött megkeresést.

Elővásárlási ügyek közül 328 zajlott az Igazgatóságon.

Igazgatóságunk a 481/2013. (XII. 17.) Kormány rendelet 42. § d) alapján vesz részt a településrendezési, illetve térségi rendezési tervek véleményezésében. 2015 folyamán Igazgatóságunk 24 eljárásban vett részt.

8.1.2 Jelentési feladatok

Igazgatóságunk a szakmai irányító szerv által kért jelentéseket, adatszolgáltatásokat az év folyamán maradéktalanul határidőre teljesítette. Elkészítette a 2014. évre vonatkozó szakmai és pénzügyi beszámolóját. Jelentést készített a 2014-ben elvégzett kutatási és monitorozás feladatokról is. A Költségvetési és Gazdálkodási főosztály felé az államháztartási jogszabályokban meghatározott követelményeknek megfelelően eleget tettünk beszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségünknek. Rendszeres tájékoztatást adtunk a közbeszerzési eljárásainkról. Humán Erőforrás osztály részére rendszeresen adatot szolgáltatunk a létszám- és bérgazdálkodásra vonatkozóan.

8.1.3 Ügyfelekkel történő levelezés, egyeztetés

Igazgatóságunk 2015-ben összesen 229 ügyben levelezett különböző ügyfelekkel különböző témákban. Ezek között a legjelentősebb számban a kaszálási bejelentések (188 db) voltak. Kisebbszámúan érkeztek lakossági bejelentések (17 db) és terület felajánlások megvásárlásra (12 db). Emellett voltak engedélyezési eljárásokat megelőző állásfoglalás kérések (4 db), állatkihelyezési program felőli érdeklődések (2 db), valamint szakdolgozó és szakmai gyakorlatos jelöltek megkeresései (15 db).

8.2 Szabálysértés

A 2012. évi II. törvény alapján Igazgatóságunk már nem szabálysértési hatóság, ezért a Vas Megyei Kormányhivatalnál vagy az illetékes rendőrkapitányságokon kezdeményezhet szabálysértési eljárást. Erre azonban nem volt példa 2015-ben. Helyszíni bírság kiszabására nem került sor 2015. év folyamán.

8.3 Természetvédelmi bírság

A Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztályán 15 eljárást kezdeményeztünk. Ezek: egy engedély nélküli gyomirtózás, három engedély nélküli fakivágás, két gyepekárosítás, tőzike és hóvirág károsítása, három erdőterület talajának és

aljnövényzetének károsítása, védett madarak (fecskék) fészkeinek károsítása, fokozottan védett madár (rétisas) fészkelőhelyén az előírásokat megszegve történő vadászat, egy engedély nélküli építés, szennyvíztisztító elégtelen működésével okozott vízszennyezés.

A tavaszi tűzike és a hóvirág károsítását engedéllyel végzett fakitermelés során de a védett értékekre tekintet nélkül végezték. Az engedély nélküli fakitermelések védett madarak élőhelyét is jelentő faállományt károsítottak, azonban itt egyedszámmra, ill. fajra vonatkozó adatunk nincs. A fokozottan védett rétisas fészkelőhelyén a társas vadászat során nem vették figyelembe a korábbi előírásokat, ezzel veszélyeztették a költést.

Fentiek mellett a Vas Megyei Kormányhivatal Földművelésügyi és Erdőgazdálkodási Főosztályára is 4 bejelentést tettünk olyan fakitermelések kapcsán, amelyeknél nem volt információnk azok jogszerűségéről. (Mivel Igazgatóságunk nem hatóság, sok esetben nem értesülünk engedélyezési eljárásokról.)

8.4 Büntető ügyek

2015-ben Igazgatóságunk természetkárosítási ügyben nem tett feljelentést.

8.5 Polgári perek

2015-ben négy per folyt, melyből egyet Igazgatóságunk indított. Nem Igazgatóságunk által indítottak közül ez egyik tulajdonjog megállapítás iránti per volt, egy vízitársulat érdekeltségi hozzájárulás megfizetése iránti per és egy tervezési szerződésből fakadó jogvita. Az Igazgatóságunk által indított per elővásárlási jog érvényesítése kapcsán folyt.

8.1. táblázat: Bíróságok

	Ügyek száma	Kiszabott bírság összege (eFt)
Szabálysértési eljárás	0	0
Helyszíni bírság	0	0

8.2. táblázat: Büntető ügyek

	Feljelentések száma	Eredményes	Eredménytelen	Folyamatban
Természetkárosítás	0	0	0	0
Lopás	2	0	0	2

8.3. táblázat: Polgári perek

	Ügyek száma	Nyert	Vesztett	Folyamatban
Polgári perek	4	1	1	2

9. Természetvédelmi őrszolgálat

9.1 Alapadatok

9.1.1 Személyi feltételek

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év során 3 tájegységben, 10 fővel látta el feladatait, ebből 9 fő felsőfokú, 1 fő középfokú végzettségű volt. A szűk létszám már a nemzeti park területén is ellehetetleníti a munkát.

A jogszabályban előírt képesítéssel minden őr rendelkezik.

Az egyéb szükséges jogosítványokkal (maroklöfegyver vizsga, „B” kategóriás jogosítvány) is mindenki rendelkezik. Középfokú idegen nyelv ismerete 7 főnek van, német, ill. angol nyelvből, illetve 1 főnek francia, 1 főnek angol nyelvből felsőfokú nyelvvizsgája van. Egy fő PhD fokozatot szerzett.

9.1.2 Technikai felszereltség

A jogszabályban előírt egyenruházattal az őrszolgálat minden tagja rendelkezik, de a beszerzések csak a terepi egyenruhára korlátozódnak, társasági egyenruhára nem. A rendszeresen, minden tájegységben, tartott helyszíni őrszolgálat-vezetői ellenőrzések eredményeként azt az őrök előírászerűen viselik.

Jelenleg 4 gépjármű (2 db Ford Ranger, 1 db Suzuki Jimny, 1 db Toyota) áll az őrszolgálat használatában. A jelenlegi autók műszaki állapota a még éppen megfelelő és a kiváló között minden fokozatot felvonultat. A legöregebb Ford Ranger 2006-os évjáratú, a legújabb Toyota Hilux 2014-es. Az őrszolgálat minden tagja rendelkezik szolgálati mobiltelefonnal, kézi távcsővel. Tájegységenként 1 db spektív (állványos távcső) áll rendelkezésre.

Az őrszolgálat használatában van még 9 db digitális fényképezőgép, 8 db GPS készülék, továbbá két túrakenu (2 és 3 személyes).

9.1.3 Polgári természetőrök

25 fő polgári természetőr segíti munkánkat, ebből 4 fő 2015 év során vizsgázott le és csatlakozott első sorban a megye északi és keleti részeinek természetvédelmi őrzésébe. Sérült madarak begyűjtésében, monitorozás feladatokban és közös hétvégi szolgálatban is lelkesen részt vesznek.

9.2 Feladatellátás

9.2.1 Hatósági feladatellátás

A szolgálatteljesítés a létszám és az egyéb feladatok miatt korlátozott. Leginkább a rendszeres terület bejárás marad el. A jogellenes tevékenységeket ezért gyakran későn észleljük, ami nemcsak az elkövetők felderíthetetlenségét okozza, hanem a területek, értékek is nagyobb kárt szenvednek. A kiemelten kezelt tavaszi tőzike őrzését polgári természetőrök és a Vas Megyei Rendőrfőkapitányság munkatársainak segítségével oldottuk meg.

9.2.2 Együttműködés más hatóságokkal

Rendszeresen együttműködtünk - a megkötött együttműködési megállapodások alapján - a

területileg illetékes rendőri, katasztrófavédelmi szervekkel, valamint a polgárőrséggel. Közös járőrszolgálatot láttunk el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében. A Katasztrófavédelmi Igazgatóság munkatársaival árvíz, veszélyes fák és gólyafészkek esetén tartottunk közös bejárást. A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal munkatársaival 50 esetben bonyolítottunk le helyszíni ellenőrzést, amelyben 5 munkatársunk vett részt.

9.2.3 Nem hatósági feladatok ellátása

A hatósági, szakhatósági eljárásokban a Vas Megyei Kormányhivatal az Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának bevonását kérte, elsősorban a friss terepi információk szükségessége, a helyszíni bejárások és a határozatokban foglalt ellenőrzése miatt.

Rendszeresen végeztük a védett-, fokozottan védett, illetve Natura 2000 jelölőfajok monitoringját.

Az örök részt vettek az élőhelymegőrzési, terület-fenntartási munkákban, irányították a közmunkás brigádok munkáját örkerületükben.

Szükség szerint az örök részt vettek az ökoturisztikai osztály feladataiban.

Két ór az Észak Vasi Területkezelési Osztály munkáját segítette, így ellátták a sérült madarak gondozását, illetve a Chernel-kert és a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont működtetésében is részt vettek.

A Természetvédelmi Őrszolgálat 8 gólyafészkek tartóra helyezését oldotta meg az év során az E-ON, vagy a Katasztrófavédelem munkatársainak segítségével, illetve önállóan is

9.1. táblázat: Őrszolgálat

	Felsőfokú végzettségű	Középfokú végzettségű	Összesen
Létszám	9	1	10

	Átlagosan	Minimum	Maximum
Az egy főre eső illetékességi terület (ha)	33 493	7 084	104 584
Az egy főre eső védett természeti terület (ha)*	4 986	261,7	11 624

Helyszíni bírságok száma	0
Szabálysértési eljárások száma	2
Természetvédelmi bírság kiszabására irányuló elj.	9
Az igazgatóság által tett feljelentések száma**	1

*nem védett Natura 2000 területek nélkül

** nem természetvédelemmel kapcsolatos feljelentés

10. Költségvetés és vagyon

10.1 Kiadások

Igazgatóságunk 2015. évi tervezett eredeti előirányzata 269 129 eFt, ezzel szemben az év végi módosított előirányzat 966 608 eFt, a kiadási teljesítés 907 769 eFt.

Az elemi költségvetésben meghatározott 269 129 eFt kiadási előirányzat közel 55 %-a a személyi juttatások tervezéséhez kapcsolódott, 81 MFt volt dologi kiadásokra tervezhető, mindössze 2 MFt pedig beruházási kiadásokra.

Az év során likviditási probléma nem merült fel.

10.2 Bevételek

Igazgatóságunk 2015. évben 360 820 eFt pénzforgalmi bevételt realizált. A 2014. évről áthúzódó felhasználható előirányzat-maradványa 353 424 eFt volt. Költségvetési támogatást 227 640 eFt-ot kaptunk. Bevételeink túlnyomó részét a költségvetési támogatás, a földvásárlásra kapott keretek maradványa, az EU-s források (KEOP, ROP, TÁMOP, közmunkaprogram), illetve a mezőgazdasági támogatás tette ki. A tervezett saját bevételi összegek teljesültek, azonban az idegenforgalom területén aggályosnak tartjuk, hogy a szállásépületünk irodává alakítása következtében továbbra sem tudunk egy osztálynyi csoportot elszállásolni. Ebből adódóan az erdei iskolai programjaink, valamint az ebből származó bevételünk jelentős mértékben csökken.

A mezőgazdasági támogatások a vagyongazdálkodás terén felmerült működési kiadások finanszírozásában nyújtottak segítséget. Az engedélyezett létszámkeretünk nem adott lehetőséget elegendő létszámú munkatárs alkalmazására, így a saját bevételből kellett megteremtünk a foglalkoztatáshoz szükséges anyagi fedezetet.

A bevételeink kiemelkedő részét a pályázati pénzek tették ki. A finanszírozáshoz lehetőség szerint előleget igényeltünk, a megvalósításukhoz szükséges önerőt - amennyiben szükség volt rá - a felügyeleti szervünk biztosította. Közmunka program keretében a Belügyminisztérium átlagosan 40 fő foglalkoztatását finanszírozta, illetve lehetőségünk volt gépkocsi bérlésre, valamint a foglalkoztatással kapcsolatos eszközök, szerszámok megvásárlására is.

Két főt foglalkoztattunk Munkaügyi Központ által biztosított TÁMOP támogatással, 3 főt pedig pályázati pénzből. A közmunkaprogram és egyéb foglalkoztatási programok nélkül az Igazgatóság az alapfeladatait nem tudta volna ellátni.

10.3 Vagyon

Az Igazgatóság vagyonának alakulását a 10.3. táblázat mutatja.

10.3.1 Befektetett eszközök

Az utóbbi években a befektetett eszközök között a legjelentősebb változás az ingatlanok körében következett be. A Kormány az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 27. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében, az Őrségi Nemzeti Park területén fekvő, külföldiek által használt egyes termőföldek állami tulajdonba vétele és a külföldiek jogellenes tulajdonszerzésének megakadályozása érdekében 2012. évben összesen 550 MFt

átcsoportosítását rendelte el, 2013-ban újabb 500, illetve 450 MFt-ot csoportosított át, 2014 évben 350 és 110 MFt került átcsoportosításra, 2015 pedig újabb 20 MFt került felhasználásra földvásárlás céljából.

Az ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok mérleg sor összege az előző évi adathoz képest 19 782 eFt-tal növekedett.

A gépek, berendezések és felszerelések között a jelentős növekedést 2 db használt gépkocsi beszerzése jelentett 7 814 eFt értékben intézményi előirányzatból. Valamint a közmunka program finanszírozásában egy Spaltfix hasító daraboló gép került beszerzésre mintegy 7 844 eFt értékben.

10.3.2 Forgóeszközök

Lásd a 10.3. táblázat

10.4 Épületek

2015 évben az épületek állományában nem történt növekedés.

10.5 Eszközök

A 10.3.1 pontban említett befektetett eszközökön túl Igazgatóságunk 2db digitális fényképezőgépet, 5 db mobiltelefont, 2db kézi távcsövet valamint 2db Spectra MobileMappert vásárolt. A távcsövek és a MobileMapper eszközök LIFE + pályázat keretében kerültek beszerzésre.

10.1. táblázat: Kiadások

		Teljesítés (eFt)
Működési kiadások	Személyi juttatás	228 661
	Munkaadót terhelő járulék	53 883
	Dologi kiadások	251 346
	Előző évi előirányzat maradvány átadás fejezeti kezelésű előirányzatnak	0
Felhalmozási kiadások	Intézményi beruházási kiadás	338 798
	Felújítás	0
	Egyéb felhalmozási kiadás	
	Előző évi előirányzat maradvány átadás fejezeti kezelésű előirányzatnak	35 081
Kiadások összesen		907 769

10.2. táblázat: Bevételek

		Teljesítés (eFt)
Bevételek	Működési	286 805
	Felhalmozási	74 015
Költségvetési támogatás	Működési	225 451
	Felhalmozási	2 189
Maradvány igénybevétele		353 424
Összes bevétel		941 884

10.3. táblázat: Vagyon

	Bruttó érték (eFt)	Értékcsökkenés (eFt)	Nettó érték (eFt)
Immateriális javak	18 210	15 827	2 383
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	4 133 768	202 506	3 931 262
Befejezetlen beruházás	13 027	0	13 027
Gépek, berendezés, felszerelés, Járművek	535 019	359 858	175 161
Tenyészállatok	60 739	32 432	28 307

10.4. táblázat: Befektetett eszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Szellemi termékek	5 377	2 383
Immateriális javak összesen	5 377	2 383
Ingatlanok és kapcsolódó vagyoni értékű jogok	3 911 479	3 931 262
Gépek, berendezések és felszerelések, Járművek	198 853	175 161
Tenyészállatok	34 183	28 307
Beruházások, felújítások	26 661	13 027
Tárgyi eszközök összesen	4 171 176	4 148 127
Nemzeti vagyonba tartozó befektetett eszközök mindösszesen	4 176 553	4 150 510

10.5. táblázat: Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök

	Előző évben (eFt)	Tárgyévben (eFt)
Anyagok	9 868	6 049
Befejezetlen termelés és félkész termékek	11 883	8 539
Növendék-, hízó és egyéb állatok	36 072	59 350
Késztermékek	37 117	31 586
Áruk, betétdíjas göngyölegek, közvetített szolgáltatások	4 761	7 653
Nemzeti vagyonba tartozó forgóeszközök:	99 701	113 177

10.6. táblázat: Épületek

Az épület típusa	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Iroda (Őrségi Fogadó ingatlan)	3	0
Információs Centrum	1	0
Kóstolóház	1	0
Vendégház	1	0
Látogatóközpont	1	0
Múzeum (Ság hegy)	1	0

Fedett kerékpártároló	1	0
Faház	4	0
Portaépület + vizesblokk	1	0
Szociális épület	1	0
Tanya (volt TSZ major 6 épülettel)	6	0
Állattartó épület	3	0
Szarvasmarha istálló	1	0
Madárröpdé	2	0
Szóce (Tudásközpont)	1	0

10.7. táblázat: Eszközök

Az eszköz megnevezése	Száma (db)	Növekedés a tárgyévben (db)
Mezőgazdasági munkagép	61	2
Terepjáró	11	0
Egyéb gépjármű	5	0
Motorkerékpár	0	0
Kerékpár	0	0
Vízi jármű	2	0
Videokamera	0	0
Digitális fényképezőgép	22	2
Hagyományos fényképezőgép	1	0
Spektív	3	0
Kézitávcső	24	2
Éjjellátó készülék	1	0
Számítógép (notebook)	42	0
Mobiltelefon	47	5

11. Bemutató, oktatás, társadalmi kapcsolatok

11.1 Ökoturisztikai és környezeti nevelési infrastruktúra

11.1.1 Látogató- és oktatóközpontok

Őriszentpéter: Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont

A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont szállásépülete eredeti funkcióját (erdei iskolai szálláshely) teljesen elvesztette. Így az oktatóközpontban szállóvendégeket a 2015-ös évben nem tudunk fogadni. Az erdei iskolai programot más fenntartásban lévő kereskedelmi szálláshely bevonásával tudtuk megoldani. Oktatóközpontunk előadóterme természetesen az erdei iskola belső foglalkozásainak lebonyolítása mellett több konferencia, természetvédelmi előadás, továbbképzés számára biztosított kulturált előadóteret. A központ szállásépülete mögött egy fedett kerékpártároló szolgálta az ide érkező csoportok kényelmét. A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont épületegyüttesének éves karbantartási munkálatait és a hozzá tartozó terület fenntartását 2013-tól az Üzemeltetési Osztály végzi.

A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont fogadóterében működő Tourinform Őrség iroda a nemzeti parkról, valamint a nemzeti park területén lévő turisztikai szolgáltatásokról adott egész évben naprakész információt. Az iroda működtetése óta a nemzeti parki szolgáltatások keresettsége, kiejánlási lehetősége, a keretein belül üzemeltetett ajándékbolt forgalma egyértelműen megnőtt. A Tourinform Őrség 8 074 főt szolgáltat ki 2015-ben. Jó kapcsolatot ápol a helyi turisztikai szolgáltatókkal. Aktívan vett részt a marketing és promóciós feladatok ellátásában. A Magyar Turizmus Zrt. értékelése alapján az éves teljesítményünket különböző szempontok alapján 100%-ra minősítették. A fogadóterben továbbra is nagy népszerűségnek örvend az Értékeinkért Alapítvány által tartós használatra adott 52 db liofilizált gombából álló gyűjtemény. A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontot kiállításokkal, előadásokkal (235 fő) együtt 8 309 fő látogatta.

Kőszeg: Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

Az Európai Unió támogatásával 2006-ban felépült, a 2010-ben az év látogatóközpontja címet elnyert Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban olyan kiállítások látogathatók, melyek híven szemléltetik a környék jellegzetes élővilágát. Interaktív kiállítótermünkben a gyerekek játékos formában ismerkedhetnek a természettel. A hét kiállító-egységben a madarak életét kísérhetik figyelemmel. A központ mellett található arborétumban madárgondozó telep működik: sebesült baglyokat és más ragadozó madarakat ápolunk. A látogatóközpontban multimédiás konferenciaterem, a parkban óriás puzzle, sövénylabirintus várja a vendégeket. A látogatószám összesen 6 629 fő volt, ebből 5 390 fő fizető és 1 239 fő ingyenes. A Bechtold István Látogatóközpont egész éves üzemeltetését, karbantartását 2015-ben is elvégeztük. (Ezt a feladatot elsősorban az Észak-vasi Területkezelési Osztály végzi.)

11.1.2 Tanösvények

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében lévő tanösvények:

- Rezgőnyár Tanösvény (kezelő: ÖNPI)
- Sárgaliliom Tanösvény (kezelő: ÖNPI)
- Fűrge Cselle Tanösvény (kezelő: ÖNPI)

- Szomoróczy Tanösvény
- Szala menti Tanösvény
- Felsőszéri Tanösvény
- Körtike Tanösvény
- Hármashatár Tanösvény
- Rába-menti Tanösvény
- Nyugati Pont Tanösvény
- Rókagomba Tanösvény
- Áfonyás Tanösvény
- Malomgát Tanösvény
- Tőzegmohás láprét Tanösvény
- Védett növényeket bemutató Tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Madárvédelmi Tanösvény (Chernel-kert, Kőszegi TK)
- Búbos cinege Élményösvény (Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont)
- Sághegyi Tanösvény (Sághegyi TK)
- Geológiai Tanösvény (Sághegyi TK)
- Élet a kaszálógyümölcsösben Tanösvény
- Dobogó-erdő Tanösvény

Más szervezetek kezelésében lévő tanösvények:

- Csillaghúr Tanösvény (Kőszegi TK) (kezelő: Írottkö Natúrparkért Egyesület)
- Királyvölgyi Tanösvény (Kőszegi TK) (kezelő: Kőszeg Város Önkormányzata)
- Ciklámen Tanösvény (Kőszegi TK) (kezelő: Szombathelyi Erdészeti Zrt.)
- Írottkö Tanösvény (Kőszegi TK) (kezelő: Írottkö Natúrparkért Egyesület)
- Óriások útja Tanösvény (Kőszegi TK) (kezelő: Írottkö Natúrparkért Egyesület)
- Égig érő tanterem Tanösvény (kezelő: Általános Iskola, Apátistvánfalva)
- Hársas Tanösvény (kezelő: Szentgotthárd Város Önkormányzata)
- Réti orchideák Tanösvény (kezelő: Kétvölgy Község Önkormányzata)
- „Hegypásztorok útja” Tanösvény (kezelő: Hegypásztor Kör Oszkó)
- Töllös Tanösvény (kezelő: Értékeinkért alapítvány)

11.1.3 Egyéb bemutatóhelyek

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttes épületei a 2015-ös évben is hűen szolgálták az Őrségbe látogatók ismereteinek bővítését a népi építészettel kapcsolatban. Ezévi látogatószámunk 21 627 fő, ebből 1 927 fő ingyenes volt. Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes 2015-ben is a térség leglátogatottabb bemutatóhelyeként működött, az odaérkezőket felkészült, váltott műszakban dolgozó szakvezetők várták. A Pityerszeren tartott rendezvényeink, foglalkozásaink (tökmagolajútés, őrségi kerekperccs sütés, népi játszóház) jelentősen járultak hozzá a látogatószám növekedéséhez. A műemlék-együtteshez tartozó büfé és szatócsbolt helyiségeket bérleményként üzemeltettük. A műemlékegyüttes területét és teljes környezetét egész évben karbantartottuk.

Sághegyi Múzeum

A Sághegyi Múzeum teljes felújítása, interaktív kiállítási egységekkel való kiegészítése, a teljes kiállítási anyag megújítása minőségi javulást jelentett a kínálati oldalon. Ez sajnos nem látszott meg a keresleti oldalon, melynek oka elsősorban a létszámhiányban keresendő. A Sághegyi Múzeum látogatószáma 1 002 fő volt.

Ökoturisztikai Információs Centrum

A ROP „Az Őrségtől a Vendvidékig” c. pályázat keretén belül 2013-ban elkészült és átadásra került az Apátistvánfalvi Ökoturisztikai Információs Centrum, mely a Vendvidék és a Hármashatár egészének ökoturisztikai fejlesztését segítheti a jövőben elő. Így a szlovén ajkú Rába-menti turisztikai vállalkozások segítségét, a szomszédos natúrparkokkal (Goričko, Raab) való kapcsolatok kiterjesztését, a helyi közösség szemléletformálását. A 2015-ös évben létszámhiány miatt a létesítményt nem tudtuk működtetni.

Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza)

A PaNaNet projekt keretein belül került átadásra 2014. június 11-én, Szőcén a Természetturisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza). A „Tőzegmohás lápok tudásközpontja” a nagyközönség számára egyaránt szolgálja a természettudományi és turisztikai információkat. A nyitási évhez képest az idei évben sikerült megfelelő képesítéssel rendelkező személyzetet biztosítani, így április 1-től október 31-ig a hét minden napján fogadni tudtuk az érdeklődőket. A látogatószám 2015-ben 3 713 fő volt, több mint négyszerese az előző évhez képest

11.2 Ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

11.2.1 Szakvezetési túsok

A 2015-ös esztendőben 2 547 fő vett részt szakvezetéseinken. Ezek közül a speciális természetismereti túsainkon vettek részt a legtöbben, ahol szakvezetőink egy-egy aktuális természeti látványosságra hívták fel a figyelmet. Ebbe a munkába a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Természetmegőrzési Osztály munkatársai is aktívan bekapcsolódtak. Garantált túsainkon 385 fő vett részt. Összesen 2 932 fő vett részt szakvezetéseinken és garantált túsainkon.

2015-ben a szakvezetések rendszerében, a természetvédelmi célok mentén, a fogyasztói igényekhez rugalmasan alkalmazkodva hangsúlyeltolódás következett be. A csoportos látogatók száma csökkent, a családi turizmus aránya nőtt. Jellemzővé vált a hosszú hétvégék fogyasztói preferálása. Az átlagos tartózkodási idő rövidült. Ezekhez a sajátosságokhoz alkalmazkodva alakítottuk ki a specifikus és populárisabb garantált túsok rendszerét. A garantált túsok időpontválasztásainál az előző évek statisztikai adatait vettük alapul. A témaválasztást pedig az ezen időszakban bemutatható értékekre alapoztuk. A rendezvények időpontválasztásánál is a potenciálisan nagyobb érdeklődésre számot tartható időszakokat preferáltuk, illetve a mások által szervezett rendezvények programjainál is megjelentünk szakvezetésekkel, nemzeti parki promócióval.

11.2.2 Erdei iskolák

A 2015-es évben erdei iskolai szolgáltatást 410 fő diák és 18 fő kísérő vett igénybe. Összesen 17 alkalommal biztosítottunk programot 428 fő számára erdei iskolai program keretében.

Erdei iskolai szállásunk ebben az évben sem tudott üzemelni, hiszen férőhelyeit irodai helyhiány miatt kénytelenek voltunk megszüntetni.

11.2.3 Egyéb ökoturisztikai és környezeti nevelési programok, szolgáltatások

2015-ben Szalafőn az Őrszem Fogadóban került megrendezésre a NaturSzelet programsorozat, melyen 2 alkalommal tartottak különböző természetvédelmi témában előadásokat kollégáink.

Az Igazgatóság egész évben folyamatosan ellátta a környezeti neveléssel kapcsolatos feladatokat. Jó kapcsolatot ápoltunk a helyi óvodával, térségi általános és középiskolákkal, valamint felsőfokú oktatási intézményekkel. Az iskolák részére sok esetben terepi helyszínt, valamint szakmai segítséget nyújtottunk a tananyag könnyebb elsajátítása érdekében. Igény esetén előadásokat, valamint rendszeres szakköri foglalkozásokat tartottunk természetismeret, természetvédelem témakörhöz kapcsolódóan. 2015-ben is tartottunk madárgyűrűzési bemutatót a Pöttömsziget Óvodában, a Katica Óvodában és az Őriszentpéteri Körzeti Általános Iskolában.

A nemzeti park területén lévő általános iskolákban téli előadásokat, terepi foglalkozásokat tartottunk, a szaktanárokkal egyeztetett időpontokban. Ezek célja az iskola közvetlen környezetében lévő természeti értékek fókuszba állítása, a természetvédelem népszerűsítése, a természetvédelmi őrszolgálat tagjainak bemutatkozása, tevékenységük megismertetése volt. Együttműködési megállapodások, természetismereti vetélkedőprogramok keretében az alábbi iskolák és óvodák környezeti nevelési munkáját segítettük:

- Kossics József Kétnyelvű Általános Iskola és Óvoda Felsőszölnök
- Körzeti Általános Iskola Őriszentpéter
- Apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda
- Kölcsey utcai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Körmend
- Pankasz, Kistrákos, Viszák Általános Iskolája és Óvodája
- Csaba József ÁMK, Csákánydoroszló
- Széchenyi István ÁMK Általános Iskola, Nadasd
- Somogyi Béla Általános Iskola, Körmend
- Magyarlak – Csörötnek Általános Iskola és Óvoda
- Zalalövői Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Pöttömsziget Óvoda és Egységes Óvoda - Bölcsöde Bajánsenye
- Katica Óvoda Őriszentpéter
- Zalalövői Napköziotthonos Óvoda

A kőszegi Madárvédelmi Mintatelep munkatársai 2015-ben 9 alkalommal tartottak madárbemutatót megyszerte.

2015 májusában immár nyolcadik alkalommal került megrendezésre a Miénk itt a rét! a kőszegi Alsó-réten, mely hagyományosan Vas megye leglátogatottabb természetvédelmi rendezvénye. Az Írott-kő Natúrparkért Egyesülettel közösen megrendezett iskolai és óvodai, illetve családi vetélkedőnek ezúttal 814 látogatója volt.

A 2014/15-ös tanévben új tematika alapján írtuk ki az egyfordulós „Nyitott szemmel a természetben” vetélkedőt, melyet az Őrségi Nemzeti Park területén lévő iskolák tanulói számára hirdettük meg. A vetélkedőre 20 csapat 80 diákja jelentkezett. A vetélkedő első két helyezett csapatának (8 fő) három ország védett területét érintő jutalomkirándulást szerveztünk a Hármashatárra.

A környezeti nevelési feladatok ellátása terén, csakúgy, mint az ökoturizmus területén a

létszámhiány jelentette a legfőbb problémát. Az Igazgatóság alapítása óta folyamatosan fennálló létszámhiány a szakterület sikerei ellenére ebben az évben is fennállt. A feladatellátás a csekély számú szakmai alkalmazotti létszám erőn felüli teljesítménye mellett csak az alkalmi közmunkás állomány bevonásával, illetve a szakvezetésekben bővelkedő időszakokban esetenkénti őrszolgálati segítség igénybevételével volt lehetséges. Így az őriszentpéteri általános iskolában tavasszal a felső tagozatos tanulókkal természetismereti szakkör keretében foglalkoztunk, ősszel a 3. és 4. osztályosoknak tartottunk foglalkozást, összesen 79 főnek.

A Goričko Tájvédelmi Park, Raab Naturpark és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében hirdettük meg a „Téli élményeim a Hármashatár védett természeti területein” című rajzversenyt, melyen 39 tanuló vett részt. A rajzverseny nyertesei (8 fő) a szlovéniai Gradban vettek részt egy közös játékos vetélkedőn a szlovén és osztrák gyerekekkel.

Az őriszentpéteri, a bajánsenyei és a zalalövői nagycsoportos óvodásoknak 9 alkalommal szerveztünk természetismereti foglalkozásokat, melyeken 103 óvoda vett részt.

Júniusban Alsószölnökön tartottunk gyereknap valamint madarak és fák napja alkalmából akadályversenyt, melyen mintegy 60 ember vett részt. Az idei évben 39 határon túli gyermeknek szerveztünk természetismereti tábor helyi szervezetek segítségével.

Októberben a körmendi Somogyi Béla Általános Iskola egészségnapján vettünk részt, ahol 8 felsős osztály tanulóinak (160 fő) tartottunk gombákról és gyógynövényekről szóló foglalkozást.

A „2015. Az Ūrge Éve” alkalmából meghirdetett versenyekre igazgatóságunkhoz 25 rajz és egy próza érkezett. A próza és a legjobb 3 rajz készítőjének egy eredményhirdetéssel egybekötött közös játékot szerveztünk Pityerszeren. Ők részt vehettek a novemberben megrendezett Ūrge Gálán is.

A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban tartottuk a Vas megye természettudósainak arcképcsarnoka című kiállítás megnyitót. Az őszi folyamán sok iskolás gyerek tekintette meg a képeket.

11.2.4 Kiadványok

Igazgatóságunk a 2015-ös évben megjelentette az Őrségi Hangulatok – Egy nemzeti park képekben c. képeskönyvet 1.500 példányban. Emellett megjelentettük az Őrségi Nemzeti Park – Látogatóhelyek Programok leporellót, magyar, angol nyelven, 20 000 példányban, Az Őrségi Nemzeti Park image kiadványát 10 000 példányban, valamint az Erdei élőhely rekonstrukciók Vas megye természeti területein c. leporelló kiadványt magyar, angol, német és szlovén nyelven 40 000 példányban.

11.2.5 Látogatóstatisztika

Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont

2015-ben a Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban működő Tourinform Őrség iroda látogatottsága 8 074 fő volt, a központban megrendezésre kerülő kiállításokat, előadásokat további 235 fő látogatta. Az összes látogatószám 8.309 fő volt.

Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont

A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont látogatószáma az alábbiak szerint alakult: normál jegyet 5 197 fő, családi jegyet 193 fő váltott, így a fizetős látogatók száma 5 390 fő volt. Ingyenesen 1 239 fő látogatta az intézményt, így összesen 6 629 fő látogatót regisztráltunk 2015-ben.

Őrségi Népi Műemlékegyüttes

Az Őrségi Népi Műemlékegyüttes látogatóinak száma: 9 760 felnőtt, 9 940 diák és nyugdíjas, így 19 700 belépőjegyet vásárló látogatta. Az ingyenes látogatók száma 1 927 fő volt. 2015-ben mindösszesen 21 627 főt regisztráltunk. Az előző évhez képest enyhén csökkent a fizetős látogatószám mivel az idén az Őrségi Tökfesztyívál rendezvény ingyenes volt. Az újonnan bevezetett gyermek és családi foglalkozások népszerűek voltak, beváltották a hozzájuk fűzött reményeket. Az őszi igazi szenzációját a pityerszeri látnivalók háziállatokkal való bővítése, illetve az eurázsiai vadlovak megérkezése jelentette.

Sághegyi Múzeum

A Sághegyi Múzeum teljes felújítása, interaktív kiállítási egységekkel való kiegészítése, a teljes kiállítási anyag megújítása minőségi javulást jelentett a kínálati oldalon. Ez sajnos nem látszott meg a keresleti oldalon, melynek oka elsősorban a létszámhiányban keresendő. A Sághegyi Múzeum látogatószáma 1 002 fő volt.

Szakvezetés, garantált túrák

Szakvezetést 2 547 fő, garantált túrát 385 fő vett igénybe, így szakvezetéseinken 2 932 látogató volt. Az előzetesen bejelentkező csoportok mellett egyre nagyobb a családosan szakvezetést igénylők száma. Ehhez alkalmazkodva indítottunk egyre több garantált természetismereti túrát. A garantált túrákat lehetőség szerint nemzeti parki védjegyes termékhez kötődő gasztronómiai élménnyel igyekeztünk fűszerezni. A Pityerszerről a nyári időszakban induló garantált program a védjegyes tökmagolaj sajtoló családi gazdaságot és az Őrség ízeit felvonultató családi vendégszolgálatot is érintette. A szőcei garantált túra, mely a Lápok háza megtekintése mellett a láp bemutatását is tartalmazta, szintén nagy népszerűségnek örvendett.

Fotóstúrák

Az idei évben július 25-én az Őrségi Lepkekaland keretében került megrendezésre egy ingyenes fotóstúra, amelyen 12 fő vett részt.

Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény

2015-ben a nyílt napok, jeles napok résztvevői (814 fő) általában iskolások, így ezen szemléletformálást célzó szolgáltatások nem térítésesek. A saját szervezésű rendezvényeink (Húsvétváró, Pünkösdőlő, Magyar Nemzeti Parkok Hete, Őrségi Lepkekaland, Őrségi Tökfesztyívál) általában a turisták által látogatottabb hétvégékhez, ünnepekhez kötődtek. Az Igazgatóság saját szervezésű rendezvényein 2 453 látogató volt. Ezekben a rendezvényeken, napokon összesen 3 267 fő résztvevőt regisztráltunk.

Erdei iskolai program

A programban részt vevők alacsony számának (410 fő és 18 fő kísérő) oka az erdei iskolai szálláshelyünk megszüntetése volt. Erdői iskolai programban 428 fő vett részt.

Szekerezés

A szekértúrák iránti kereslet nőtt, sajnos szakember hiányában és a szekér meghibásodása miatt ezen igényeket csak töredékesen tudtuk kielégíteni. 2015-ben szekerezésen 27 fő ingyenes látogató volt.

Kiállítás, előadás, rendezvények

A Bechtold István Látogatóközpontban (382 fő) és a Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban (235 fő) 2015-ben megtartott kiállítás megnyitók és előadások résztvevői száma 617 fő volt.

Keserűszeri Vendégház

A Keserűszeri Vendégház 16, a sátorozó hely 30 fős kapacitásával elsősorban családoknak, baráti társaságoknak, kerékpáros, és bakancsos turistáknak, nyári táborozóknak jelentett ideális szálláslehetőséget. 2014-ben az épület belül felújításra került, a hozzá tartozó terület folyamatos gondozás alatt állt. A látogatók zömét a családok jelentették. A Keserűszeri Vendégházban 293 fő szállt meg, 685 vendégéjszakát töltöttek el. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka 2,3 volt. A sátorozó helyen 27 fő szállt meg, 92 vendégéjszakát eltöltve. Az 1 főre jutó átlagos vendégéjszaka 3,4 volt. 2015-ben az összes szállóvendég 320 fő volt, akik 777 vendégéjszakát töltöttek nálunk.

Bemutatóhelyeink látogatottsága				
Bemutatóhely neve		Fizető látogatók (fő)	Nem fizető látogató (fő)	Összesen (fő)
1	Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont (Tourinform Őrség, kiállítás, előadás)		8 309	8 309
2	Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont	5 390	1 239	6 629
3	Őrségi Népi Múemlékegyüttes	19 700	1 927	21 627
4	Sághegyi Múzeum	971	31	1 002
5	Lápok Háza	2 839	874	3 713
Regisztrált látogatók összesen:		28 900	12 380	41 280

A nemzeti park igazgatóság ökoturisztikai szolgáltatásainak regisztrált igénybevevői				
Ökoturisztikai szolgáltatások		Fizető látogatók (fő)	Nem fizető látogató (fő)	Összesen (fő)
Szakvezetési túra, nyílt túra		1 723	1 209	2 932
Nyílt nap, jeles nap, saját szervezésű rendezvény		740	2 527	3 267
Erdei iskolai program		324	104	428
Természetvédelmi táborok		0	39	39
Fotóstúrák		0	12	12
	Kerékpárkölcsonzés	0	0	0
	Terembérlet	510	86	596
	Szekerezés	0	27	27
	Kiállítás, előadás, rendezvények	0	617	617
Regisztrált igénybevevők összesen:		3 297	4 621	7 918
Szálláshelyek nemzeti park igazgatósági működtetésben				
Szállóvendégek száma (fő)		320		
Vendégéjszakák száma (éj)		777		

11.3 Társadalmi kapcsolatok

Az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság turizmusának eredményessége és hatékonysága érdekében munkatársaink az alábbi PR feladatokat végezték el:

Honlap

Igazgatóságunk a 2015-ös esztendőben több honlapot gondozott. Két saját fenntartású honlapunk a www.orseginemzetipark.hu, az www.orseg.info, melyekre egész évben folyamatosan felkerülnek az aktuális információk (szakmai hírek, rendezvények, aktuális

túrák, kiállítások, akcióprogramok), továbbá az érdeklődők betekinhetnek a védett természeti területek, a gyakorlati természetvédelem, a kutatás, a monitoring, az agrár-környezetgazdálkodás, a projektek és az ökoturizmus témakörökben feltüntetett anyagokba. Az orseg.info betöltve célját előreivő módon teremt meg az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság szakmai koordinációjával a nemzeti parki kistájak turisztikai összefogását, ezáltal hatékonyan járulva hozzá a helyi turizmusgazdaság élénkítéséhez. További saját fenntartású honlapunk a www.orsegitokfesztival.hu a tökfesztivállal kapcsolatos programokat és információkat mutatja be az érdeklődőknek. Az év folyamán folyamatosan küldtük az aktuális híreket, friss információkat az alábbi honlapokra: www.magyarnemzetiparkok.hu, www.nemzetiparkitermek.hu, www.videkjaro.hu

Az igazgatósági honlapokon szereplő információk frissítését az egyes osztályok jelzése alapján az Ökoturisztikai és Környezeti-nevelési Osztály kijelölt dolgozója, illetve a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont honlapjának frissítését ott szolgálatot teljesítő kolléga végezte. További feladatot jelentett még a Tourinform Őrség által működtetett NETA rendszer folyamatos feltöltése és frissítése. Ezen kívül létrehoztuk és aktualizáltan működtettük az ÖNP facebook oldalát.

2015-ben megújult a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont weboldala, a www.buboscinege.hu.

Turisztikai szakkiállítások, vásárok

2015 februárjában került megrendezésre Budapesten a FeHoVa, melyen az Őrségi Nemzeti Park több védjegyes terméke került bemutatásra és kóstoltatásra. A nemzeti parki védjegyes termékek promóciójára 2015-ben is külön hangsúlyt fektettünk. Rendezvényeinken ingyenes, kiemelt helyet biztosítottunk, a Tourinform iroda élőlőszavas és írott propagandájában (lásd: programajánló), szintén kitüntetett helyet biztosítottunk védjegyeseknek. A helyi, őriszentpéteri termelői piaccal való együttműködés is árusító helyet jelentett védjegyeseknek. A budapesti Utazás Kiállítás 2015 vásáron, 2 standon jelentünk meg: a nemzeti parkok központi standján és a Magyar Turizmus Zrt. EDEN standján. Ezen kívül részt vettünk Túrkevéen a Kevi Juhfesztiválon, a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén Békéscsabán, Karcagon a XVII. Karcagi Birkafőző Fesztiválon, az Őrségi Vásáron Őriszentpéteren, a Savaria karneválon Szombathelyen, a Főszezon Turisztikai Vásáron és az OMÉK-on Budapesten.

Megjelenéseink szervesen illeszkedtek mind az igazgatóság közvetlen, mind a térségi turizmusban betöltött közvetett céljaihoz. A közvetlenül az egyes kiállításokon regisztrálható konkrét foglалásokon kívül, másodlagos hozadékként nyugtázható a régiós és országos, határmenti szakmai szervezetekkel való együttműködési kapcsolatok ápolása, kiterjesztése, illetve a természetvédelemi orientációjú bemutatás, a nemzeti parki attrakciók népszerűsítése. Megjelenéseink hozzájárultak (a recesszió ellenére) a nemzeti parkba érkező látogatók számának megőrzéséhez, bizonyos kiejánlott szolgáltatásoknál (speciális természetismereti programok, hosszú hétvégékre időzített szakvezetéssel egybekötött programok) a növekedéséhez.

Egyéb kommunikációs csatornák

Ebben az esztendőben is nagy hangsúlyt fektettünk a hozzánk érkező vendégek korrekt, naprakész tájékoztatására, illetve a turistákkal folytatott helyi kommunikációink, szakvezetéseink színvonalára. Annál is inkább, hiszen valljuk, hogy a legjobb reklám a személyes pozitív élmény. (A Tourinform Őrség irodában a következő számú megkereséseket regisztráltuk a 2015-ös évben: személyes 8 074 fő, telefonos 1 497 fő, e-mailes 1 189 fő)

2015 őszén a Magyar Turizmus Zrt. szervezésében blogger házaspárt fogadtunk három gyermekükkel, akik blogot írtak őrsei élményeikről. Novemberben részt vettünk a három napos tourinform találkozón Budapesten.

A 2014-ben megalakult Vas Megyei Turizmus Szövetség szakmai munkájában az adott szakterületet irányító osztályvezető által aktívan részt vállaltunk, ezáltal segítve elő a nemzeti parki és a megyei fejlesztések összhangját.

Turisztikai programjainkat, rendezvényeinket, nemzeti parkunkat érintő fontosabb eseményeket koncentráltan időzített, a fokozott érdeklődésre számot tartó helyeken történő plakátolás és az érdeklődési körönként célzottan eljuttatott direkt mailek mellett az alábbi médiákban népszerűsítettük:

- Vas Népe napilap
- Rábavidék térségi hetilap
- Greenfo – honlap
- Lánchíd Rádió
- Magyar Rádió
- Nyugat- Rádió
- Magyar Katolikus Rádió
- Muravidéki Rádió
- Magyar Nemzet
- A régió rádiója mr6
- GOTTHÁRD TV
- PORABJE szlovén nemzetiségi hetilap
- Kőszeg és Vidéke

A következő médiumokban jelentünk meg:

- MTV1
- DUNA TV
- Magyar Rádió
- Nyugat- Rádió
- Sopron Rádió
- Vas Népe
- Magyar Nemzet
- Magyar Hírlap
- Népszabadság
- Népszava
- Greenfo
- Természetbúvár
- Turizmus Trend
- FigyelőNet

11.4 Tervezett fejlesztések (2016)

A 2016-os év ökoturisztikai munkájának tengelyében a meglévő turisztikai infrastruktúra és kínálati elemek színvonalas szolgáltatásának biztosítása mellett a kitűzött pályázatok szakmai munkájában való segítségnyújtás áll. Így a GINOP, a KEHOP, a TOP és a Határon Átnyúló Együttműködési programokba tervezett fejlesztések szakmai kimunkálása, a partneri hálózat aktualizálása.

E mellett nagy hangsúlyt fektetünk a nemzeti park természetvédelmi céljait szolgáló térségi, turisztikai kapcsolatok kiterjesztésére, a határon átnyúló kapcsolatok fejlesztésére. Az

orseg.info honlap további népszerűsítésére, a költséghatékony marketingelemek fokozott használatára.

A nemzeti parki védjegyes termékek további promotálása, újabb kiírás sikeres végig vitele és a helyi termelők produktumainak helyi szolgáltatáscsomagokba integrálása is a kiemelt célok közt szerepel.

11.5 Együttműködési megállapodások

- Szent István Egyetem Környezettudományi Intézet
- Nyugat–magyarországi Egyetem
- Roth Gyula Erdészeti, Faipari Szakközépiskola és Kollégium Sopron
- Körmendi Rendészeti Szakközépiskola
- Körzeti Általános Iskola Óriszentpéter
- Katica Óvoda Óriszentpéter
- Órallók Alapítvány
- Vasi Hegyhát-Rábamente Közhasznú Egyesület
- Vas Megyei Turizmus Szövetség

11.6 Fontosabb események

- 2015. március 12-én meghívást kaptunk Budapestre a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Nagytétényi úti fiókkönyvtárába, ahol Magyarország nemzeti parkjai közül másodikként mutatkoztunk be.
- Április 22-23-án a Földművelésügyi Minisztérium keretében részt vettünk a „Föld Napja V. Tudományfesztivál” című rendezvényen.
- 2015. április 24-én Szombathelyen a Megyeházán került bemutatásra az „Őrségi Hangulatok” – Egy nemzeti park képekben című képeskönyv.
- A csillagos égbolt programsorozat keretében 2015. április 17-én a Hegyháti Csillagvizsgálóban szerveztünk előadást, majd az esti órákban éjszakai csillagsétán vehettek részt az érdeklődők.
- 2015. május 26-án került sor a Hármashatáron a köztársasági elnökök találkozójára. Áder János magyar, Heinz Fischer osztrák és Borut Pahor szlovén államfők köszöntötték egymást az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából.
- Az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából szervezett Hármashatár találkozó az ausztriai Gritschben került megrendezésre augusztus 30-án.
- 2015 októberében konferenciasorozatot szerveztünk „Az Őrségi Nemzeti Park a kutatások tükrében” címmel Óriszentpéteren, Kőszegen és Sopronban.
- November 13-15 között részt vettünk Budapesten a Magyar Természettudományi Múzeumban a „Fürge ürgék és barátai – családi természetvédelmi nap” rendezvényen.
- Budapesten a Magyar Turizmus Zrt. szervezésében november 17-19 között került megrendezésre a Tourinform Találkozó, melyen részt vettünk, mint kiváló tourinform iroda.
- Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél a Húsvétváró, a Pünkösdlő, az Őrségi Lepkekaland, és az Őrségi Tökfesztivál rendezvényeket szerveztük, bonyolítottuk. Résztvevők száma: 2.453 fő.
- Egyéb térségi rendezvényeken (Órallók Napja, Őrségi Vásár, Fazekas Napok, Völgyhídi Vásár, Gomba Fesztivál) nemzeti parki szolgáltatásokat nyújtottunk.
- 2015. július és augusztus elején igazgatóságunk 39 fő gyermeket látott vendégül a

Dévai Szent Ferenc Alapítványtól (Szeretettábor az Őrségben) és a munkácsi cserkészcsapatától.

- Szalafő – Pityerszeren napközis tábornak biztosítottunk helyet az Őrállók Alapítvány szervezésében júliusban.
-

Ebben az évben is sor került a Nemzeti Parki Termék Védjegy pályázat kiírására, bírálatára és az ünnepélyes díjátadásra is. Az okleveleket Dr. Rácz András környezetügyért felelős helyettes államtitkár adta át az alábbi védjegyeseknek:

- Antik Vendégház, Persztegi Zsolt – vendéglátó (szálláshely)
- Kosbor Panzió, Molnár Mersitz Ágnes – vendéglátó (szálláshely)
- Kovács – Mesterházy Viktória – termelő (fűszeres cseresznye lekvár, vaníliás cseresznye lekvár, fahéjas meggy lekvár)
- Virág Nikoletta – termelő (mentás csalánszörp, málnaszörp, eperszörp)
- Galambos Gyula – termelő (fenyőrügyes erdei harmatméz; erdei harmatméz; Vendvidék íze vegyes virágméz; virágporos, propoliszos mézkrém)
- Gyenes Csilla – termelő (mézes cseresznyedzsem, szilvalekvár)

11.6.1 Időszaki kiállítások, előadások

Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontban 4 db kiállítást, illetve előadást szerveztünk az alábbi bontásban:

Dátum	Esemény	Létszám (fő)
2015.02.04.	Titokzatos sün történetek	21
2015.09.24.	Vas megye természettudósainak arcképcsarnoka	112
2015.10.08.	Őrségi Nemzeti Park a kutatások tükrében I	55
2015.10.20.	Őrségi Nemzeti Park a kutatások tükrében II.	47
Összesen:		235

A Kőszegi Tájvédelmi Körzetben a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontban 9 előadást szerveztünk az alábbi bontásban:

Dátum	Esemény	Létszám (fő)
2015.02.03.	Az Év Természetfotósa 2014. – Dulai Dávid „Nyitott szemmel”	90
2015.03.19.	Dr. Kulcsár László: Az Alpok virágai	60
2015.04.23.	Dr. Heil Bálint: A talaj a Föld élő bőre	10
2015.06.04.	A lepkék varázslatos világa – Dr. Szentirmai István: „A lepkék kapcsolatai”	10
2015.06.20.	Múzeumok éjszakája, kis esti citerazene – Csonka Balázs citerás	35
2015.09.30.	Dr. Zumpf András, Bécsy László: A 2015. év madara a búbosbanka	15
2015.10.13.	Népszerűsítő konferencia	22
2015.11.18.	Szabados Tamás, Rozsnyai Margit: Fák az Alpokalján	110
2015.12.15.	Séllei Csaba: Kurdisztán – Az elfeledett tartomány	30
Összesen:		382

11.1. táblázat: Turisztikai infrastruktúra

	Száma	Férőhely/befogadó-képesség (fő)	Állapotuk rövid értékelése
Látogató/oktatóközpont Bechtold István / Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont	2	150 / 80	Közepes / Jó.
Múzeum (szabadtéri)	1	1 000	Felújított műemlékegyüttes.
Tanösvény	13	-	Rongálások miatt a felújítás folyamatos.

11.2. táblázat: Oktató- és Látogatóközpontok – szállás

Név	Cím	Férőhely/ befogadóképesség (fő)	Állapot rövid leírása	Kihasználtság (%)
Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont szállásépület	9941 Óriszentpéter, Siskaszer 26/A	24	Közepes, korszerűsítésre szorul.	8,3
Keserűszeri Kutatóház szállásépület	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	16	Közepes, korszerűsítésre szorul.	15,5
Keserűszeri Kutatóház udvarán sátorozó hely	9941 Óriszentpéter, Keserűszer 17.	30	Közepes, korszerűsítésre szorul.	10
Őrségi Népi Műemlékegyüttes	9942 Szalafő Pityerszer 12.	150	Felújított műemlék együttes.	90
Bechtold István Látogatóközpont	9730 Kőszeg Aradi vértanúk parkja	70	Jó, újszerű	35,5

11.3. táblázat: Állandó kiállítás

Cím	Befogadóképesség (fő)	Kiállítás témája	Látogathatóság
A Kőszegi-hegység természeti értékei	100	A Kőszegi-hegység természeti értékei	egész évben, nyitva tartás szerint
Chernel István Emlékszoba	100	Chernel István munkássága	egész évben, nyitva tartás szerint
A madarak élete	100	A madarak élete	egész évben, nyitva tartás szerint
A Sághegy, az idők tanúja	80	Interaktív kiállítás a Sághegy múltjáról és értékeiről	Szezonális 04.15-10.15.: Sze-P: 12.00-18.00, Szo-V: 10.00-18.00
Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont	80	Ehető és mérges gombák az Őrségben.	minden munkanap 8.00-16.30 között
Őrségi Népi Műemlékegyüttes	40 000/év	A helyszínen megőrzött és berendezett műemlék-együttes épületei szemléletesen példázzák lakói építészeti kultúráját, hagyományos életmódját.	szezonális 04.01-11.02.: H-V: 10.00-17.00 06.01.-08.31.: H-V: 10.00-18.00
Lápok Háza	30	A lápok titokzatos világát mutatja be.	04.01-05.31.: H-V: 10.00-16.00, 06.01- 08.31.: H-V: 10.00- 17.00, 09.01-10.31.: H-V: 10.00-16.00

Az első három kiállítás helyszíne a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont volt.

11.4. táblázat: Tanösvények

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Madárvédelmi Tanösvény	Kőszegi TK	400 m	természetismereti	ÖNPI	
Búbos cinege Élményösvény	Kőszegi TK	400 m	természetismereti	ÖNPI	
Csillaghúr Tanösvény	Kőszegi TK	4 km	természetismereti	Írottkő Natúrparkért Egyesület	készült, elfogyott
Királyvölgyi Tanösvény	Kőszegi TK	2 km	természetismereti	Kőszeg Város Önkormányzata	készült, elfogyott
Sághegyi Tanösvény	Sághegyi TK	200 m	természetismereti	ÖNPI	
Geológiai Tanösvény	Sághegyi TK	2 km	természetismereti	ÖNPI	
Rezgőnyár tanösvény	Őriszentpéter, Siska szer	300 m	botanikai	ÖNPI	készült, elfogyott
Sárgaliliom tanösvény	Velemér-Magyarszombatfa	6 200 m	természeti-kulturális	ÖNPI	készült, elfogyott
Töllös tanösvény	Szentgyörgyvölgy	2 500 m	erdészeti-botanikai	Értékeinkért Alapítvány	készült, elfogyott
Szala – menti tanösvény	Szalafő-Őriszentpéter között	3 800 m	természetismereti	ÖNPI	készült, elfogyott
Körtike tanösvény	Szalafő Csörgőszertől-Szalafő Pityerszerig	6 200 m	természetismereti	ÖNPI	készült, elfogyott
Felsőszéri tanösvény	Szalafő Felsőszerről-Szalafő Pityerszerre	1 700 m	néprajzi	ÖNPI	készült, elfogyott

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Fürge cselle tanösvény	Kercaszomor határában	3 200 m	természetismereti	ÖNPI	készült, elfogyott
Szomoróczi tanösvény	Kercaszomoron	3 000 m	kultúrtörténeti	ÖNPI	készült, elfogyott
Hármashatár tanösvény	Felsőszölnök – Hampó-völgy	4 700 m	természetismereti	ÖNPI	
Rába-menti tanösvény	Alsószölnök	5 200 m	természetismereti	ÖNPI	
Nyugati Pont tanösvény	Szakonyfalu	2 200 m	természetismereti	ÖNPI	
Rókgomba tanösvény	Apátistvánfalva Orfalu	3 000 m	természetismereti	ÖNPI	
Áfonyás tanösvény	Orfalu	5 100 m	természeti-kulturális	ÖNPI	
Malomgát tanösvény	Őrimagyarósd	4 000 m	természetismereti	ÖNPI	
Tőzegmohás láprét tanösvény	Szóce	900 m	természetismereti	ÖNPI	
Élet a kaszálógyümölcsösben Tanösvény	Szalafő-Pityerszer	300 m	természetismereti	ÖNPI	
Dobogó-erdő tanösvény	Horvátnádajla-Dobogó-erdő	2 000 m	természetismereti	ÖNPI	
Védett növényeket bemutató tanösvény	Kőszegi TK	300 m	természetismereti	ÖNPI	
Ciklámen tanösvény	Kőszegi TK	4 500 m	természetismereti	Szombathelyi Erdészeti Zrt.	
Írottka tanösvény	Kőszegi TK	2 000 m	természetismereti	Írottka Natúrparkért Egyesület	

Név	Helye	Hossza	Tanösvény jellege	Fenntartó, kezelő	Kiadvány
Óriások útja tanösvény	Kőszegi TK	7 000 m	természetismereti	Írottkő Natúrparkért Egyesület	
Égig érő tanterem tanösvény	Apátistvánfalva	5 000 m	természetismereti	Általános Iskola Apátistvánfalva	
Hársas tanösvény	Hársas – tó	1 000m	természetismereti	Szentgotthárd Város Önkormányzata	
Réti orchideák tanösvény	Kétvölgy	6 000 m	természetismereti	Kétvölgy Község Önkormányzata	
„Hegypásztorok útja” tanösvény				Hegypásztor Kör Oszkó	

11.5. táblázat: Társadalmi kapcsolatok

		Megjelenés/részvétel száma	
		Írott	Elektronikus
Kiállítás, vásár: A budapesti Utazás Kiállítás 2015 vásáron, 2 standon jelentünk meg: a nemzeti parkok központi standján és a Magyar Turizmus Zrt. EDEN standján a Tourinform Őrség irodával.			
Média	helyi	67	59
	regionális	14	63
	országos	21	36
	nemzetközi	4	8
Egyéb			

11.6. táblázat: Kiadványok

No.	A saját kiadvány címe	Kiadás éve	Készlet (pld.)
1.	Őrségi Nemzeti Park – Nemzeti Parki Programok és Termékek 2015		0
2.	Őrség-kulturális értékek az Órállók földjén (magyar, szlovén, német)	2012.	126
3.	Az Őrségtől a Rábavidékig	2013	957
4.	A lápok titokzatos világa	2014	6 500
5.	Holt fából élő erdő	2014	3 000
6.	Erdei élőhely – rekonstrukciók Vas megye védett természeti területein	2014	1 800
7.	Chernel – kert	2014	7 000
8.	Bectold István Látogatóközpont	2014	16 500
9.	Magas fák gyöngyei: kaszálógyümölcsösök az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar, szlovén, angol)	2014	3 000
10.	Látogatható kaszálógyümölcsösök az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar, szlovén, angol)	2014	3 000
11.	Ritka, veszélyeztetett gyümölcsfajták az Őrségi Nemzeti Parkban (magyar, szlovén, angol)	2014	3 000
12.	Őrségi Nemzeti Park – Látogatóhelyek Programok leporelló (magyar, angol)	2015	20 000
13.	Az Őrségi Nemzeti Park image kiadvány	2015	10 000
14.	Erdei élőhely rekonstrukciók Vas megye természeti területein c. leporelló (magyar, angol, német és szlovén)	2015	40 000
15.	Őrségi Hangulatok – Egy nemzeti park képekben (képeskönyv)	2015	1 500

12. Közfoglalkoztatás

12.1 Alapfeladatok, személyi feltételek

Igazgatóságunk engedélyezett létszáma 2015 decemberéig 37 fő. Ez a szerteágazó feladatinkhoz nem elegendő, ezért a közfoglalkoztatási program keretén belül kapott lehetőség jelentősen hozzájárult feladataink hatékony és eredményes ellátáshoz. A 2015. február 28-án lezáruló 2014.évi majd a 2015. március 1-vel induló 2015. évi közfoglalkoztatási program az Igazgatóság napi működési feladatainak ellátásához biztosított nélkülözhetetlen segítséget. A közfoglalkoztatotti létszám időnként elérte, sőt meg is haladta a főállású alkalmazottak számát, nélkülük csak csökkent feladatellátást tudtunk volna végrehajtani.

Kiemelt feladatok:

- A nemzeti parki speciális ismereteket igénylő természetvédelmi kezeléseket megalapozó kutatásokban való részvétel, a kutatásokhoz kapcsolódó számítógépes programok kezelése, monitorozásban való részvétel.
- Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály napi ügyviteli munkájának segítése, a Tourinform iroda munkájának segítése, csoportvezetés, vagyonkezelésünkben lévő ingatlanok bemutatása.
- Az Igazgatóság működéséhez szükséges üzemeltetési, karbantartási munkákat segítve hozzájárulnak az Üzemeltetési Osztály feladataink zökkenőmentes ellátásához.
- A saját vagyonkezelésben lévő területeken a területek megművelése (traktoros szakmunkások), az állattartás feltételeink biztosítása (állatgondozók).
- A Természetvédelmi Őrszolgálati Osztály munkájának segítése (védett területek helyreállítása, kezelése).
- Igazgatóságunkon - munkaerő hiányában - nem megoldott a vagyonvédelem az őriszentpéteri állattartó telepen, a majorban és a szalafői pilyerszeri falumúzeumban. A jelentős mennyiségű állami vagyon védelme miatt ezeken a helyeken, amikor erre lehetőségünk adódott éjjeliőröket alkalmaztunk.
- A Pénzügyi és Számviteli Osztályon adminisztratív feladatok ellátása, napi ügyviteli munka segítése.

A tervezett munkakörök és létszámok:

Ellátandó feladat megnevezése	Ellátandó feladat helyszíne (cím, hrsz., útszakasz, stb. megnevezése)	Létszám (fő)	Ellátandó feladathoz szükséges munkakör
Éjjeliőr/vagyonőr	Őriszentpéter, Szalafő	5	
Állatgondozó	Őriszentpéter, Állattartó telep	3	
Traktoros	Őriszentpéter, változó munkahely	3	Traktoros
Biotikai adatbázisok kezelése	Őriszentpéter, változó munkahely	2	Felsőfokú szellemi alkalmazott

Fakitermelő	Őriszentpéter, Kőszeg változó munkahely	11	Motorfűrész kezelő
Fakitermelő/ munkavezető	Őriszentpéter, változó munkahely	1	Motorfűrész kezelő
Erdészeti munkatárs/ munkavezető	Őriszentpéter, változó munkahely	1	Erdészeti munkatárs
Madárgondozó	Kőszeg	2	
Takarító/gondnok	Celldömölk	1	
Gépkocsivezető/ karbantartó	Őriszentpéter, változó munkahely	1	
Adminisztrátor	Őriszentpéter, központi iroda	1	adminisztratív dolgozó
Adminisztrátor/munkavezető	Őriszentpéter, major	1	adminisztratív dolgozó
Ökoturisztikai szakvezető	Őriszentpéter, változó munkahely	5	felsőfokú szellemi alkalmazott
Ökoturisztikai szakvezető/ munkavezető	Őriszentpéter, változó munkahely	1	felsőfokú szellemi alkalmazott
Ökoturisztikai szakvezető	Őriszentpéter, változó munkahely	3	szakmunkás
Takarító	Őriszentpéter, változó munkahely, Kőszeg	3	
Karbantartó	Őriszentpéter, változó munkahely	2	
Segédmunkás	Őriszentpéter, változó munkahely	8	

12.2 Elvégzett feladatok, eredmények

A program során (a 12.1. pontban részletezett) tervezett feladatokat jelentős részben elvégeztük. A közfoglalkoztatottak között jelentős volt a fluktuáció. Az Igazgatóság működőképességének fenntartása szempontjából kiemelkedő jelentőségű volt az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály, az Őrségi Területkezelési Osztály, Természetvédelmi Őrszolgálati Osztály, Üzemeltetési Osztály munkájában való részvétel.

Havi létszám alakulása:

Hónap	Létszám
Január	54
Február	49
Március	61
Április	63
Május	55
Június	50

Július	47
Augusztus	46
Szeptember	44
Október	44
November	45
December	44

Osztály	január-február	március-december
Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály	5	9
Természetvédelmi Őrszolgálat	11	7
Üzemeltetési Osztály	18	12
Őrségi Területkezelési Osztály	9	7
Észak Vasi Területkezelési Osztály	6	5
Természetmegőrzési Osztály	0	2
Pénzügyi és Számviteli Osztály	1	1
Összesen	50	43

A 2015. évben megvalósult 2 közfoglalkoztatási programban Igazgatóságunk 7 különböző osztálya adott munkát a közfoglalkoztatottaknak.

Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály: a túrák szervezése és lebonyolítása, a rendezvények, kitelepülések szervezése, a napi ügyviteli munka folyamatos ellátása. Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél is végeztek szakvezetést a közmunkások, ezen felül 6 rendezvényen, többek között az Őrségi Nemzeti Park a kutatások tükrében konferencia sorozat és a Köztársasági Elnöki Találkozó rendezvényeken segítettek munkánkat. A szakvezetőkén a garantált és nyílt túrák közül 50-et vezettek, illetve 18 erdei iskolás foglalkozást bonyolítottak le.

Természetvédelmi Őrszolgálat: az Őrük mellett dolgozó közmunkások egész évben az Igazgatósághoz tartozó saját vagyionkezelésben lévő védett területek helyreállításával, kezelésével foglalkoztak. A védett természeti területek, rétek, gyepek, szántók, erdők helyreállítása bozót illetve cserje irtással, erdőszélek, utak tisztítása. Rétek, lápok kaszálása, széna összegyűjtése, lehordása, szemét szedés.

Üzemeltetési Osztály: látogatóközpont, bemutatóhelyek, a saját vagyionkezelésben lévő ingatlanok és azokhoz tartozó területek karbantartása és kezelése (Harmatfű Látogatóközpont, Keserűszeri Vendégház, Őri Fogadó). Az épületek és a hozzájuk tartozó területek tisztántartásában, fűnyírásban, kaszálásban, illetve rendezvények lebonyolításának segítségével vettek részt. A pityerszeri műemlékegyüttesnél a kecske karám és simogató építésében is közreműködtek. Továbbá az Őriszentpéter 0229/1, 0229/5, 0231/1 hrsz-en lévő területek bekerítésében 750 fm-en. Részt vettek a motorfűrész kezelő tanfolyamon gyakorlati oktatók biztosításával. A folyamatban lévő erdősitéseink ápolását, tanösvények karbantartása, táblák körüli kaszálást végezték el. Elvégezték a tanösvények és egyéb szabadtéri bemutatóhelyek (Csörgő alma gyümölcsöskert) karbantartását, rendezését, az információs táblák környezetének kaszálását is. A 2015-ben vásárolt hasító-daraboló géppel a kitermelt faanyag kalodás tűzifának történő felkészítésben aktívan részt vettek a közfoglalkoztatottak (269,25 m³). Segítségükkel valósulhatott meg a Szalafői Őserdő illetve Csörötnek 43/B Pro

Silva erdőrezetben faegyed szintű faállomány szerkezeti felmérés.

Őrségi Területkezelési Osztály: állattartó telepen az állatok ellátásában (takarmányozás, trágyázás, tisztántartás), karámok javításában, az állatok áttelepítésében, beteg állatok gondozásában vett részt. Továbbá az éjjeliőri és traktoros munkákat végezték (szántás, vetés, kaszálás, szárazzás), a géptelepen pedig a mezőgazdasági gépjárművek karbantartását. Adminisztrációs ügyintézésben 1 fő segített. Kaszálás, rendsodrás, bálázás 190 ha, 320 ha szántás, 120 ha vetés, 3 000 db bála behordása, 360 állat etetése, 75 km villanypásztor áthelyezése, 98 db marha ellésénél segítség.

Észak-vasi Területkezelési Osztály: A madárvédelmi telepen a madarak ellátása, sérült állatok gondozása, tisztántartása volt a feladatuk. A Látogatóközpontban dolgozók az épület karbantartását, tisztántartását, a park gondozását végezték. Chernel-kert kaszálása, karbantartása 6 ha, sérült madarak kezelése, csoportok vezetése. A Ság-hegyi Múzeum bemutatása, karbantartása és tisztántartása.

A Pénzügyi és Számviteli Osztály: a folyamatos ügyviteli munka segítése, adminisztratív feladatok elvégzése.

12.3 Tapasztalatok

Közfoglalkoztatásban részt vevő dolgozóink nagy része munkáját becsületesen elvégezte. A változó létszám, az emberi mentalitás miatt a munkavállalási kedv hullámzó. A közfoglalkoztatási programból egyre többen találnak munkát, így a meglévő és rendelkezésre álló állomány munkaaktivitása egyre csökken.

A közfoglalkoztatottak közel fele évek óta rendszeresen visszatérő, munkájában megbízható, korrekt partnerünk. A maradékra jellemző a fluktuáció. Munkára nehéz motiválni őket. Ausztria közelsége miatt az igazán dolgozni vágyók inkább vállalják az időszakos munkát külföldön, mint a lényegesen kevesebb jövedelemmel járó közfoglalkoztatást.

A 2015. március 1-én indult közfoglalkoztatási program kötelezően előírt képzést is tartalmazott. Az Igazgatóság alkalmazásában lévő kollégákat sikerült az előírásoknak megfelelően beiskoláznia.

12.4 Javaslato

A közfoglalkoztatási programot mindenképpen hasznosnak, a jövőben is folytatásra érdemesnek tartjuk. Kiemelt a jelentősége annak, hogy a program kiszámíthatóan és folyamatosan működhessen. A program feltételrendszerében beálló változásokat minimalizálni kellene.

A munkaerő igény és a rendelkezésre álló munkaerő közötti rugalmasabb átjárás biztosítása.

Az igényelt és lehetséges képzések összehangolása.

A természetvédelmi specialitások figyelembe vétele miatt meghatározott létszám fölött indokoltnak tartjuk a közfoglalkoztatottak mozgását biztosító gépjármű beszerzését.

Célszerű lenne a sok apró (már meglévő) szerszám helyett a hosszú távú feladatellátást biztosító gépek beszerzésének engedélyezését.

Javasolt a közfoglalkoztatotti munkabért „minimálbérhez” közelíteni, a kvalifikált, speciális szakmai ismereteket igénylő munkakörök esetében a javadalmazást megemelését (központi keret terhére) lehetővé tenni.

Javasoljuk az egyéb juttatások lehetőségének bővítését (pl. Cafetéria rendszer beépítés a programba).

Nem megoldott (tömegközlekedés hiányában) a közmunkások bejárása. A 9 Ft/km költségterítés nem fedezi a munkavállaló részéről felmerülő költségeket.

13. Kapcsolattartás hazai partnerszervezetekkel

13.1. táblázat: Együttműködés hivatalokkal, intézményekkel

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Celldömölk Város Önkormányzata	Celldömölk	A Sághegyi Múzeum és a Kemenes Vulkanpark nyitva tartásában működünk együtt.
Kőszeg Város Önkormányzata	Kőszeg	A Chernel István jubileumára rendezett konferencia és kiállítás megvalósításában működünk együtt.
Körmend és Kistérsége Többcélú Kistérségi Társulás	Körmend	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Lenti Kistérség Többcélú Társulása	Lenti	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Magyar Turizmus Rt.	Budapest	szakmai képzések, kiállítások, ÉDEN promóció
Megyei és körzeti földhivatalok	Körmend, Szombathely	Védett területek bejegyzéseinek javítása
Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság	Szombathely	Vízjogi engedélyezések egyeztetése, természetvédelmi szakmai szempontok érvényesítése a vízügyi létesítmények kezelésében
Nyugat-dunántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	Szombathely	Szakvélemények adása
Magyar Turizmus Rt. Nyugat-dunántúli Regionális Marketing Igazgatóság	Sopron	Térségfejlesztés, ökoturizmus, falusi turizmus
Őrségi Többcélú Kistérségi Társulás	Őriszentpéter	Rendezvényeken való kölcsönös megjelenés.
Szentgotthárdi Többcélú Kistérségi Társulás	Szentgotthárd	Rendezvényeken való kölcsönös megjelenés.
Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat-dunántúli Regionális Parancsnokság	Budapest	Közös ellenőrzések, továbbképzések
Vas m. Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	Szombathely	Erdészeti engedélyezés, üzemtervek véleményezése és előkészítése
Vas Megyei Közlekedési Felügyelet Hatósági Osztály	Szombathely	Szakmai tanácsadás tervezési és engedélyezési eljárásokban
Zalaegerszeg és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás	Zalaegerszeg	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Vas Megyei Rendőr Főkapitányság	Szombathely	Közös járőrszolgálat, kölcsönös képzések, lőfegyver-tartási ügyekben szabálysértési priorálás
Szlovén Köztársaság Főkonzulátusa	Szentgotthárd	Térségfejlesztés
Herman Ottó Kertészeti Szakközépiskola és Kollégium	Szombathely	Gyakorlati hely biztosítása

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Nyugat-Magyarországi Egyetem	Sopron	Gyakorlati hely biztosítása, tanulmányutak vezetése, természetvédelmi mérnöki szakon és Doktori Iskolában oktatási tevékenység végzése.
Szent István Egyetem, Környezettudományi Intézet	Gödöllő	Közös kutatás.
Müllex-Körmend Hulladékgyűjtő és Hasznosító Kft.	Körmend	Védett területeken lerakott hulladék kezelése.
Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség	Szombathely	Pályázatok kezelése.
VÁTI Nonprofit Kft.	Szombathely, Zalaegerszeg	Pályázatok kezelése.
Új Erdőbirtokosság	Szentgotthárd	Partnerszervezet KEOP pályázatunkban
Szentgotthárd Város Önkormányzata	Szentgotthárd	Partnerszervezet KEOP pályázatunkban
Őriszentpéter önkormányzata	Őriszentpéter	Nemzeti Parki Védjegyes termékek - helyi termelői piac
Szombathelyi Erdészeti Zrt	Szombathely	Korábbi közös KEOP pályázat

13.2. táblázat: Együttműködés civil szervezetekkel

Szervezet	Székhely	Tevékenység
Kerekerdő Alapítvány	Szombathely	Pályázatok szakmai véleményezésében.
Chernel István Természetbarát Egyesület	Kőszeg	Hely biztosítása rendezvényekhez a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontunkban
MME Vas megyei HCS	Szombathely	Hely biztosítása rendezvényekhez a Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpontunkban, sasszinkron, gyurgyalag és parti fecske felmérés, Banka Program.
Hegyek Vándorai Turista Egyesület	Budapest	Túraútvonalak kezelése, programszervezés
Őrség és Vidéke Vendégvárók Egyesülete	Őriszentpéter	Kapcsolattartás a helyi szállásadókkal, programszervezés
Vas Megye és Szombathely Város Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítványa	Szombathely	Előadás tartása
Pannon Kapu Kulturális Egyesület	Szentgotthárd	Előadás tartása
55. Batthyány L. cserkészcsapat	Körmend	Békamentésben részvétel
Értékeinkért Alapítvány	Zalaegerszeg	Közös kutatási tevékenység, Gomba kiállítási anyag, ÖNPI-hez történő

Szervezet	Székhely	Tevékenység
		kihelyezése
Természeti örökségünk Alapítvány	Kercaszomor	Közös pályázat benyújtása.
Őri Alapítvány	Őriszentpéter	Közös programszervezés
Őriszentpéterért Egyesület	Őriszentpéter	Közös programszervezés
Őrség-Vendvidék Natúrpark Egyesület	Őriszentpéter	Közös programszervezés
Írottkő Natúrparkért Egyesület	Kőszeg	Közös programszervezés, Osztrák-Magyar Interreg pályázat közös előkészítése
Magyar Turisztikai Egyesület (MATUR)	Budapest	Ökoturisztikai programok a védett területeken, konferenciák
Magyartarka Tenyésztők Egyesülete	Budapest	Tenyésztési program
Országos Erdészeti Egyesület	Budapest	Közös fotókiállítás
Őrség és Vidéke Vendégvárók Egyesülete	Őriszentpéter	Közös turisztikai megjelenés
Pro Natura St.Gotthard Civil Összefogás (PRONAS)	Szentgotthárd	Tervezett heiligenkreutzi hulladékégető elleni fellépés
Szombathelyi Állatkórház	Szombathely	Folyamatos állatorvosi ellenőrzés a madárvédelmi mintatelepen, valamint a kézre került sérült madarak ellátásában működünk együtt.
Pro Silva Hungária	Budapest	Erdőgazdálkodás, tájékoztatók
Somogy Természetvédelmi Szervezet	Somogyfajsz	Közös pályázatírás.
RÁBA-Múgát és Térségéért Egyesület	Répcelak	együttműködés a környezeti nevelés terén
Vasi Hegyhát-Rábamente Közhasznú Turisztikai Egyesület	Körmend	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése, közös programcsomagok kidolgozása
Lenti Tourinform	Lenti	Turisztikai kiadványok kölcsönös terjesztése.
Őrállók Alapítvány	Őriszentpéter	Közös táborok, rendezvényszervezés
Vas Megyei Turizmus Szövetség	Szombathely	Turizmusszervezés, Marketing

A fentebb említett szervezetekkel az együttműködés folyamatos. A fenti lista nem tartalmazza azokat az iskolákat, amelyekkel az Igazgatóság folyamatos együttműködést alakított ki és ápol immár évek óta, a környezeti tudatformálás céljából.

14. Belföldi és külföldi együttműködések

Az igazgatóság nemzetközi kapcsolatrendszerében a határmenti helyzetből adódóan stratégiai fontosságú a két szomszédos ország, Ausztria és Szlovénia természet- és tájvédelmi, valamint az ehhez kapcsolódó turizmus, helyi termék szakterületen dolgozó szakmai szervezeteivel való kapcsolatfejlesztés és fenntartás. Ennek kereteit a 2009. május 25-én, Óriszentpéteren a Naturpark Raab, Krajinski Park Goričko és az ÖNPI vezetői által megújított együttműködési megállapodás alakítja ki.

Az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából szervezett Hármashatár találkozó az ausztriai Gritschben került megrendezésre augusztus 30-án.

2015. május 26-án került sor a Hármashatáron a köztársasági elnökök találkozójára. Áder János magyar, Heinz Fischer osztrák és Borut Pahor szlovén államfők köszöntötték egymást az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából.

2015. július és augusztus elején igazgatóságunk 39 fő gyermeket látott vendégül a Dévai Szent Ferenc Alapítványtól és a munkácsi cserkészcsapattól.

A Goričko Tájvédelmi Park, Raab Naturpark és az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésében hirdettük meg a „Téli élményeim a Hármashatár védett természeti területein” című rajzversenyt, melyen 39 tanuló vett részt. A rajzverseny nyertesei (8 fő) a szlovéniai Gradban vettek részt egy közös játékos vetélkedőn a szlovén és osztrák gyerekekkel.

2015 májusban átadtuk a munkácsi 1.sz. Zrínyi Ilona cserkészcsapat részére gyűjtött részben a nemzeti park igazgatóság dolgozói által felajánlott 300 000 Ft pénzadományt.

14.1. táblázat: Külföldi együttműködés

Partnerszervezet	Ország (nemzetközi szervezet esetén székhelye)	Az együttműködés rövid ismertetése
Raab Naturpark	Ausztria (Mogersdorf)	Természetvédelmi és turisztikai együttműködés
Regionalmanagement Burgenland Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel Burgenland Tourismus Naturschutzbund Burgenland	Ausztria	A Burgenlandi és nyugat-dunántúli természetvédelmi területek hálózata – PaNaNet projekt a Nyugat-Pannon régióban négy nemzeti park és négy natúrpark hálózatszerű összekapcsolásán keresztül azok infrastrukturális fejlesztését, továbbá közös arculat, marketing és promóció kialakítását célozza.
Javni Zavod Krajinski Park Goričko Prleška Razvojna Agencija Ekoloski Center Svit	Szlovénia	Szlovénia -Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretén belül közös pályázatot valósítunk meg, melynek tartalma a Natura 2000 élőhelyek fenntartható hasznosítása a szlovén-magyar határ mentén.
Prleška Razvojna Agencija PRA Mura DOOPS-Birdlife Slovenia	Szlovénia	Szlovénia -Magyarország Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007-2013 keretén belül közös projektet indítottunk be a kaszálógyümölcsösök megőrzésére.

15. Ellenőrzés

Külső ellenőrzések

2015. év során Igazgatóságunknál a következő külső szerv által történt ellenőrzések valósultak meg:

15. táblázat: Ellenőrzések

Ssz.	Ellenőrzést végző szerv	Ellenőrzés témája	Intézkedési terv készült-e (Igen/Nem)
1	Széchenyi Programiroda Nonprofit Kft.	UPKAC projekt helyszíni ellenőrzése	Nem
2	Nemzeti Adó-és Vámhivatal	Celldömök Sághegyi Múzeumban próbavásárlás	Nem
3	Magyar Turizmus Zrt.	ÖNPI által működtetett Tourinform Iroda ellenőrzése	Nem
4	Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft.	„Kemenes Vulkán Park,, projekt utánkövetéses helyszíni ellenőrzése	Igen

A külső szervek által végzett ellenőrzések során intézkedési terv 2015. évre vonatkozóan a „Kemenes Vulkán Park” projekt utánkövetéses helyszíni ellenőrzése során készült. A Sághegyi tanösvény bemutató táblája nem volt már olvasható, cseréje vált szükségessé. A tervben foglaltakat Igazgatóságunk határidőig teljesítette. Az intézkedési tervet érintő feladat elvégzését a Nyugat-dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Kft. felé jelentenünk kellett, a cserét alátámasztó dokumentum (fénykép) megküldésével az intézkedési tervben foglaltakat teljesítettük.

Belső ellenőrzési tevékenység

Igazgatóságunknál a belső ellenőrzést a tárgy év során 1 fő megbízott belső ellenőr látta el. A belső ellenőrzés létszáma megfelelő, figyelembe véve a Bkr. előírását: „belső ellenőr: a költségvetési szervnél teljes vagy részmunkaidőben foglalkoztatott, vagy polgári jogi jogviszony keretében belső ellenőrzési tevékenységet ellátó személy.”

A belső ellenőr szakmai képzettsége és szakmai gyakorlati elvárása megfelel a költségvetési szervnél belső ellenőrzési tevékenységet végzők nyilvántartásáról és kötelező szakmai továbbképzéséről, valamint a költségvetési szervek vezetőinek és gazdasági vezetőinek belső kontrollrendszer témájú továbbképzéséről szóló 28/2011. (VIII. 3.) NGM rendeletben foglaltaknak. A belső ellenőrt az Országos jegyzékében 5114313 számon regisztrálták.

A 2015. évi belső ellenőrzési terv munkaerőkapacitás-felmérés és kockázatelemzés alapján került összeállításra.

A tervezett vizsgálatok 100 %-ban teljesültek.

A 2015. évben készített belső ellenőrzési jelentések az előírt formai követelmények figyelembevételével készültek. Az ellenőrzési programfegyelmet betartva, megfelelő megállapítás tételek történtek, következtetéseket - jogszabályi hivatkozást – tartalmazó, a vezetés számára is hasznosítható javaslatok kerültek megfogalmazásra.

A jelentésekben a tapasztalt eredményeket, hiányosságokat röviden értékelték, a hiányosságok felszámolására, illetve a folyamatok hatékonyabb, eredményesebb működése érdekében javaslatot fogalmaztak meg. A javaslatok egy része a szabályozottság, valamint az operatív feladatellátás (analitikus nyilvántartások egyezősége, pénzkezelés, leltározás, munkaügyi nyilvántartás) és a gazdálkodás általános színvonalának javítására vonatkozott.

Az ellenőrzött szervezeti egység vezetője, a belső ellenőrzési javaslatokra intézkedési tervet készített.

2015. évi belső ellenőrzési tevékenység

ÉVES TERVBEN FOGLALT, VÉGREHAJTOTT ELLENŐRZÉSEK			
Ellenőrzési feladat sorszáma	Tárgy	Munkatervben előírt ellenőrzési feladat	Ellenőrzés típusa (munkaterv szerint)
1	Közmunkaprogram munkaügyi, munkavédelmi dokumentumainak ellenőrzése	munkavédelmi előírások betartása	Szabályszerűségi ellenőrzés
2	Faanyag készletnyilvántartás ellenőrzése	dokumentáltság hiányosságai	Céllellenőrzés
3	Órszolgálat egyenruha nyilvántartás ellenőrzése	Szabályszerűen vezetett nyilvántartások	Szabályszerűségi ellenőrzés
4	Óri naplók, munkaügyi nyilvántartások ellenőrzése	jogszabályok előírásainak betartása	Szabályszerűségi ellenőrzés
5	Állatnyilvántartások ellenőrzése	alapidokumentáltság hiányosságai	Céllellenőrzés
6	Bizományosi értékesítés vizsgálata	dokumentáltság teljes körűsége nem megfelelő	Teljesítmény ellenőrzés
7	Haszonbérleti díjak dokumentálásának ellenőrzése	dokumentáltság teljes körűsége nem megfelelő	Teljesítmény ellenőrzés

A belső kontrollrendszer szabályszerűségének, gazdaságosságának, hatékonyságának és eredményességének növelése, javítása érdekében tett fontosabb javaslatok :

Vizsgálat címe	Megállapítás	Következtetés	Javaslat
Közmunkaprogram munkaügyi, munkavédelmi dokumentumainak ellenőrzése	A szerződések és munkaköri leírások, tájékoztatók kisebb pontosításra szorulnak, A munkanaplóban dolgozókat nevesíteni szükséges.	Az adminisztrációt pontosítani kell	Közfoglalkoztatottak szerződéseit és munkaköri leírását összhangba kell hozni. A munkavégzési naplók vezetését pontosítani kell.
Faanyag készletnyilvántartás ellenőrzése	Belső szabályzat nem készült Bizonylatok naprakésztsége, egyeztetetősége nem biztosított	Belső előírásokban pontosítható a gyakorlati alkalmazás	Szabályzatban kell a készleteknél alkalmazandó részletszabályokat meghatározni
Őrszolgálat egyenruha nyilvántartás ellenőrzése	Bizonylatok egyeztetetősége nehézkes, Szabályzat nem készült	Belső szabályzat szükséges az alkalmazott gyakorlat rögzítéséhez	Belső szabályzat készítése, Nyilvántartás pontosítása
Őri naplók, munkaügyi nyilvántartások ellenőrzése	Teljesített munkaidő, ügyeleti idő nincs összhangban a munkaügyi dokumentumokkal	A munkarenden kívüli időben végzett tevékenységet dokumentálni kell.	Az eltérő munkarendet a dokumentumokban összhangba kell hozni
Állatnyilvántartások ellenőrzése	nyilvántartás, biztosított férőhely megfelelő önköltség számítás hiányzik	A nyilvántartás alkalmazásának vannak még kiforratlan pontjai, ami esetenként összerendelési pontatlanságokat eredményez	Önköltség számítási szabályzatot kell kialakítani
Bizományosi értékesítés vizsgálata	készletnyilvántartás nem naprakész	analitikus nyilvántartások vezetése nem pontos	Naprakész nyilvántartást kell vezetni
Haszonbérleti díjak dokumentálásának ellenőrzése	Analitikus nyilvántartás egyeztetése nem naprakész	Naprakésztség biztosítása	Egyeztetések gyakoriságának növelése

A tárgyév során készült ellenőrzési jelentések azonosították, feltárták a nem megfelelő működések okait, valamint tartalmzták a hiányosságok kiküszöbölését célzó ellenőri javaslatokat, célkitűzéseket fogalmaztak meg. Az ellenőrzés megállapításai szóbeli megbeszélésen is kiértékelésre kerültek, meghatározásra került az intézkedési terv készítésének szükségessége.

2015. évben vizsgálatlal érintett területek, szervezeti egységek vezetői az ellenőrzések során

megfogalmazott javaslatokat elfogadták, a szükséges határidők és felelősök megnevezése mellett intézkedési terveket elkészítették, a lejárt határidejű feladatok végrehajtása megtörtént.

Összegésként: a belső kontrollrendszer kialakítása, működtetése 2015. évben megfelelő volt, ezzel együtt a továbbiakban cél a működés eredményességének növelése a kontrollok folyamatos javítása, fejlesztése.

16. Legfontosabb eredmények összefoglalása

Földvásárlás

A saját vagyionkezelésű területet 2015-ben 27 hektárral tudtuk növelni.

Közmunka program

A két részletben meghirdetett közfoglalkoztatási programot sikeresen lebonyolítottuk, amelynek keretében havonta változó létszámmal átlagosan 52 főt foglalkoztattunk. A közfoglalkoztatás lehetőséget nyújtott arra, hogy olyan feladatokat is elvégezzünk, amelyeket a létszámhiányból adódóan nem tudtuk volna megoldani. Az üzemeltetési, erdészeti, turisztikai, élőhelyfenntartási, állatgondozási feladataink jelentős részét a közfoglalkoztatottak végezték.

Üzemeltetés

Az Üzemeltetési Osztály munkatársai végezték az Igazgatósághoz tartozó épületek (Harmatfű Természetvédelmi Látogatóközpont és volt szállásépület, Keserűszeri Kutatóház) karbantartását és tisztán tartását, a pityerszeri Népi Műemlékegyütteshez, a Harmatfű Látogatóközpont, a Keserűszeri Kutatóházhoz tartozó területek gondozását. A tanösvények és egyéb szabadtéri bemutatóhelyek (Csörgő alma gyümölcsöskert) karbantartását, rendezését, az információs táblák kaszálását is elvégezték. Az Őrségi Népi Műemlékegyüttesnél megrendezésre került rendezvények a Hármashatáron megvalósult 3 államelnöki látogatás előkészítésének és lebonyolításának is szerves részesei voltak. Az Üzemeltetési Osztály munkatársa elvégezték a csemete ápolási feladatokat, cserjeirtást és erdőápolást továbbá a kitermelt faanyagot kályha készre darabolták és hasogatták. Az osztályon dolgozó erdészeti munkatárs felelt az erdészeti ügyekkel kapcsolatos feladatok ellátásáról, fakitermelések lebonyolításáról és felügyeletéről illetve a szakhatóságok felé zajló ügyintézésről. Az épületek tisztántartásáról, a Keserűszeri Kutatóházba érkező vendégek fogadásáról és megfelelő elhelyezésükről az Üzemeltetési Osztályon dolgozó gondnok gondoskodik.

Pályázatkezelési Osztály eredményei

Az erdei élőhelyrekonstrukciók Vas megye védett természeti területein című pályázatunkat sikeresen lezártuk. A projekt eredménye, hogy a minisztérium igazgatóságunk munkatársát delegálta a Luxembourgban megrendezett Continental, Pannonian, Black Sea and Steppic Biogeographical Kick-off Seminar rendezvényre, ahol az erdővel foglalkozó szekcióban vitaindító előadás megtartására kapott lehetőséget.

Az év végén megjelent felhívásra elkészítettük és decemberben benyújtottuk a Doroszlói rétek helyreállítása Kőszeg-hegylán, valamint a Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló létesítmények fejlesztése című KEHOP pályázatunkat. További három KEHOP projekttervünk elnyerte a szakpolitikai felelős támogatását. Osztályunk 2015-ös munkájának legnagyobb hányadát olyan projektek előkészítése tette ki, melyek eredményei a következő években jelentkeznek.

Természetvédelmi Őrszolgálat

Igazgatóságunk Természetvédelmi Őrszolgálat az év elején 3 tájegységben, 10 fővel látta el feladatait, munkájukat 25 polgári természetőr segítette. Tevékenysége során az Őrszolgálat közös járőrszolgálatot látott el a rendőrhatalóság tagjaival, elsősorban a védett területeken

végzett engedély nélküli közlekedés visszaszorítása, illetve a saját vagyonkezelésben lévő erdők vagyonvédelme érdekében. A Katasztrófavédelmi Igazgatóság munkatársaival árvíz, veszélyes fák és gólyafészkek esetén tartottunk közös bejárást.

Természetmegőrzés

A kezeléseket megalapozó monitoring és kutatási tevékenység keretében elvégeztük egy 5 x 5 km-es NBmR kvadrát élőhelytérképezését, 8 védett növényfaj felmérését, négy növénytársulás és 19 közösségi jelentőségű élőhelytípus felmérését, a nagy tűzlepke, hangyaboglárfka fajok, vízi makrogerinctelen fajok és közösségek, a haris, a rábai vízimadarak, harkályfajok, az ürge, egyenesszárnyú közösségek, kétéltűek és hullófajok, ritka és telepesen fészkelő madárfajok, épületlakó denevérek és fecskék felmérését. A működési területünkön található Natura 2000 területek közül 4 esetében végeztük el az élőhelytérképek frissítését, valamint 13 esetében, a szitakötők, nappali lepkék, bogarak, kétéltűek, hullók és denevérek felmérését. Kutatást végeztünk a kaszálás időzítésének és gyakoriságának egyenesszárnyú közösségekre gyakorolt hatásával kapcsolatban. A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Vas Megyei Helyi Csoportjával közösen több madármonitoring programot is elindítottunk. Folytattuk az igazgatóság gyepterületének botanikai monitorozását.

Számos veszélyeztetett növény- és állatfaj esetében folytattunk megőrzési programokat. Kiemelendő, hogy a kipusztulás szélén álló kereklevelű harmatfüvet több helyre sikerült visszatelepítenünk. Pályázati támogatás segítségével felmértük a működési területünkön található ürgék állományát, valamint egyeztettünk az élőhelyük kezeléséről. Tanácsadó szolgálatot állítottunk fel a projekt többi résztvevőjével együtt, melynek feladata, hogy az ürge élőhelyek kezelésével kapcsolatban ismeretterjesztő tevékenységet lásson el. Elkezdtük az ürge visszatelepítésének előkészítését két helyszínen é megállapodtunk az érintett vadásztársaságokkal a szörmés ragadozók gyérítéséről a telepítési helyszíneken.

Két természetvédelmi terület, a Jeli arborétum és a Körmendi kastélypark kezelési tervét készítettük el és egyeztettük le. Ezek közül a Jeli arborétum kezelési tervének jogszabályban való kihirdetése megtörtént, a Körmendi kastélyparké 2016-ban várható. Négy Natura 2000 terület, a Váti gyakorlótér, a Gyöngyös-patak és kőszegi Alsó-rét, a Köles-tető és az Öregcser természetmegőrzési területek fenntartási és fejlesztési tervének kidolgozását kezdtük el. Társadalmi egyeztetésük és véglegesítésük 2016-ban fog megtörténni.

Részt vettünk a Magas Természeti Értékű Területek előírásomagjainak kidolgozásában és elértük egy nappali lepkéket segítő csomag létrehozását. Népszerűsítő fórumokat tartottunk a az Agrár-környezetvédelmi Programok bemutatására a Nemzeti Agrárkamarával együttműködésben.

Területkezelés

A saját vagyonkezelésű területet 2015-ben 27 hektárral tudtuk növelni. Igazgatóságunk vagyonkezelésében összesen 4 680 ha terület van. Ezen belül a többi igazgatósághoz viszonyítva kiemelkedően magas (95%) a saját hasznosításban lévő területek aránya. 2015-ben 285 hektár gyeperületet legeltettünk. Legeltettünk 105 ha vegyes művelésű területeket, amelynek első növedéket kaszáltuk, második növedéket legeltettük. 386 ha gyepterületet kaszálással kezeltünk. Összesen 167 ha gyeperületet adtunk haszonbérbe, amelyeket a bérlők kaszálással és legeltetéssel hasznosítottak. A fennmaradó gyepterületek egy része korábban

becserjésedett és helyreállításra vár, más részük nem igényel kezelést, mert magassásos növényzet található rajta.

2015. évben 2 ha-on erdősítés, folyamatban lévő erdősítésekben 0,8 hektáron pótlást végeztük el. Ápolásokat 17 hektár területen folytattunk, közmunkaprogramban. Egy erdőrészt vadvédelmi hálós kerítést készítettük el 2 ha-on 550 fm hosszal. Pro Silva jellegű nevelővágásokat végeztünk 20 ha-on 477 m³ faanyag kitermelésével.

Igazgatóságunk 998 ha szántó művelési ágú területen is vagyongazdálkodó. A szántók részben visszagyepesítésre kerültek és gyepként hasznosítjuk őket, részben a saját állatállomány takarmányigényének kielégítésére szolgálnak. Szántóföldi művelést a szántó művelési ágban lévő területek közül 422 ha-on végeztünk, elsősorban szántóföldi szalastakarmány előállítás érdekében.

Génmegőrző magyartarka tenyésztésünkben a februártól szeptemberig tartó ellési időszakban 175 ellésünk volt (4%-os borjúelhullás mellett). Mesterséges termékenyítést és természetes fedettség is alkalmaztunk. Mesterséges termékenyítés keretében az ivadékvizsgálati bikák szaporítóanyagát használtuk. Természetes fedettségben négy tenyész bikát használtunk. A muraközi ménesünk létszámát 2015-ben nem növeltük tovább. A szaporulat 2015-ben 10 csikó. 2015 tavaszán minősítettük az első általunk tenyésztett tenyészment:

Bemutató, környezeti nevelés

A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpont fogadóterében működő Tourinform Őrség iroda a nemzeti parkról, valamint a nemzeti park területén lévő turisztikai szolgáltatásokról adott egész évben naprakész információt. A Tourinform Őrség 8 074 főt szolgált ki 2015-ben. A Magyar Turizmus Zrt. értékelése alapján az éves teljesítményünket különböző szempontok alapján 100%-ra minősítették. A Harmatfű Természetvédelmi Oktatóközpontot kiállításokkal, előadásokkal (235 fő) együtt 8 309 fő látogatta.

A Szalafő-Pityerszeren található Őrségi Népi Műemlékegyüttes épületei a 2015-ös évben látogatószámunk 21 627 fő, ebből 1 927 fő ingyenes volt. A Sághegyi Múzeum látogatószáma 1 002 fő volt. Szócén a Természet-turisztikai Kutatóközpont és Kutatóház (Lápok Háza látogatói létszáma 2015-ben 3 713 fő volt, több mint négyszeres az előző évhez képest

A 2015-ös esztendőben 2 547 fő vett részt szakvezetéseinken. Ebbe a munkába a Természetvédelmi Őrszolgálat és a Természetmegőrzési Osztály munkatársai is aktívan bekapcsolódtak. Garantált túráinkon 385 fő vett részt. Az erdei iskolai szolgáltatást 410 fő diák és 18 fő kísérő vett igénybe. Összesen 17 alkalommal biztosítottunk programot 428 fő számára erdei iskolai program keretében. 2015-ben folytattuk Madarász Óvi és Suli programunkat. A 2014/15-ös tanévben új tematika alapján írtuk ki az egyfordulós „Nyitott szemmel a természetben” vetélkedőt, melyet az Őrségi Nemzeti Park területén lévő iskolák tanulói számára hirdettük meg. A vetélkedőre 20 csapat 80 diákja jelentkezett. A vetélkedő első két helyezett csapatának (8 fő) három ország védett területét érintő jutalomkirándulást szerveztünk a Hármashatárra.

Igazgatóságunk a 2015-ös évben megjelentette az Őrségi Hangulatok – Egy nemzeti park képekben c. képeskönyvet 1 500 példányban. Emellett megjelentettük az Őrségi Nemzeti Park – Látogatóhelyek Programok leporellót, magyar, angol nyelven, 20 000 példányban, Az Őrségi Nemzeti Park image kiadványát 10 000 példányban, valamint az Erdei élőhely

rekonstrukciók Vas megye természeti területein c. leporelló kiadványt magyar, angol, német és szlovén nyelven 40 000 példányban.

2015 februárjában került megrendezésre Budapesten a FeHoVa, melyen az Órségi Nemzeti Park több védjegyes terméke került bemutatásra és kóstoltatásra. A nemzeti parki védjegyes termékek promóciójára 2015-ben is külön hangsúlyt fektettünk. A budapesti Utazás Kiállítás 2015 vásáron, 2 standon jelentünk meg: a nemzeti parkok központi standján és a Magyar Turizmus Zrt. EDEN standján. Ezen kívül részt vettünk Túrkevén a Kevi Juhfesztiválon, a Magyar Nemzeti Parkok Hete nyitórendezvényén Békéscsabán, Karcagon a XVII. Karcagi Birkafőző Fesztiválon, az Órségi Vásáron Óriszentpéteren, a Savaria karneválon Szombathelyen, a Főszezon Turisztikai Vásáron és az OMÉK-on Budapesten.

17. Fontosabb célkitűzések a következő évre

17.1 Természetmegőrzési osztály

Monitorozás, kutatás

- Saját vagyonkezelésben lévő gyepek részletes monitorozásának beindítása
- Üde gyepek legeltetésének kísérletes vizsgálata
- NBmR és Natura 2000 botanikai monitorozás elvégzése
- NBmR, RTM és Natura 2000 zoológiai monitorozás
- ER monitorozás: eseménykövetés minden rezervátumban
- ER monitorozás: madárfelmérés
- Pro Silva erdő újulatának felvétele
- Kereklevelű harmatfű megőrzési kísérlet
- A haris állományának felmérése a teljes működési területen
- Biotikai adatbázisok feltöltése

Élőhelyek és fajok védelme

- A haris védelmi programjának koordinálása
- Kereklevelű harmatfű visszatelepítési programjának folytatása
- Leánykőkörcsin élőhelyének helyreállítása a Hercseg-hegyen

Élőhelyek kezelése

- ÖNPI által kezelt gyepek kezelési előírásainak kidolgozása, a kezelések irányítása és ellenőrzése, dokumentálása
- Szalafői sárgaliliomos helyreállítása

Védett és Natura 2000 területek

- A Kőszegi-hegység, az Ablánc-patak völgye és a Ság hegy Natura 2000 területek fenntartási tervének elkészítése
- Rátóti kavicsbánya-tó védett nyilvánítása
- A sorokpolányi Tilos erdő és a jáki Kardvirágos erdő védetté nyilvánításának előkészítése

Projektek

- Svájci Hozzájárulás pályázat lezárása: 13 területen 6 állatcsoport felmérése
- RAPTORSPREYLIFE projekt keretében ürgetelepítések elvégzése 3 helyszínen
- A Rába vízgyűjtőjének komplex ökológiai értékelését tartalmazó pályázat előkészítése az Ausztria-Magyarország Interreg Programra

Népszerűsítés

- Népszerűsítő cikkek megírása
- Őrségi Lepkekaland szervezése
- Harisok éjszakájának szervezése
- Madarász Óvi és Suli programok bonyolítása

17.2 Természetvédelmi Őrszolgálati Osztály

- Az Igazgatóság terület vásárlásaival kapcsolatosan az őrszolgálat feladata sokrétű. Egyrészt a vásárlások előtt a terület felmérésében, tulajdonosok felkeresésével segíti a Földvásárlási Csoport munkáját. Másrészt az új területek vagyonekezelésünkbe kerülésekor a terület esetleges helyreállításáért, természetvédelmi szempontú kezeléséért is ők felelősek örkerületeikben.
- Őrszolgálati nyílt túrák megtartásával továbbra is az őrszolgálat munkáját szeretnénk népszerűsíteni a lakosság és a nemzeti parkba látogatók körében.
- Odútelepeink karbantartása, felújítása, ellenőrzése ebben az évben is ad feladatot őröknek.
- Védett és fokozottan védett növény- és állatfajok monitoringját mindenki saját örkerületében végzi a Természetmegőrzési Osztály munkáját segítőként.
- Gólyavédelmi munkákban az Eon munkatársainak segítségével 5 gólyafészek tartóra helyezését kell legalább az év során megoldani őrszolgálatunknak.

Fejlesztési elképzelések:

- Az Őrszolgálat technikai fejlesztése KEHOP pályázat keretében várhatóan idén megtörténik. Ennek keretében várhatóan beszerzésre kerül 3 Toyota és két Suzuki Jimny terepjáró. Két meglévő Ford gépkocsi cseréje mellett az új autók jelentős javulást hozhatnak a gépkocsi ellátottságban. A KEHOP keretében 9 digitális fényképezőgép, 5 vadmegfigyelő kamera, egy alpintechnikai csomag, 5 notebook és 5 Mobile Mapper is beszerzésre kerül.
- A legnagyobb problémát az jelenti, hogy az egyébként is kis létszámot nem tudjuk növelni. Tekintettel arra, hogy a működési területünk északi részén dolgozó őrök sok egyéb, a madármentő telephez, Chernel-kerthez és Látogatóközponthoz kötődő feladatot is ellátnak, örkerületeik nagyok (sok Natura 2000 területtel) ezért ezen a területen mindenképpen szükséges a létszámfejlesztés. Szintén elkerülhetetlen a minimális feladatellátáshoz a Felső-Rába Völgye Természetvédelmi Tájegység és az Őrség Természetvédelmi Tájegység 1-1 fő természetvédelmi őrrel történő megerősítése. A Természetvédelmi Őrszolgálat országos átlagának eléréséhez a kiesett státusz pótlása és ezen felül még 10 fős létszámbővítés lenne szükséges.

17.3 Észak Vasi Területkezelési Osztály

- A madármentési protokoll, a Madárvédelmi Mintatelep működési rendjének felülvizsgálata.
- A Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont 10 éves fennállásának megünneplése fotó- és rövidfilmpályázat lebonyolításával és ünnepi előadással.
- Legeltetési gyepterület elindítása az Alsó-réten.
- Az Alsó-réti madárröpdé felújítása.
- A saját vagyonekezelésű védett területeken szükséges időszakos rekonstrukciók és fenntartása

17.4 Üzemeltetési Osztály

- Az üzemeltetési (gyakorlati) feladatok megtervezése végrehajtása, nyilvántartási rendszerek fenntartása.
- Az igazgatóság munkáját segítő közfoglalkoztatási program lebonyolítása
- Erdőgazdálkodói tevékenység erősítése az NFA-val megkötött vagyonekezelői szerződések alapján

- 2016 évi erdészei munkák tervezése, bonyolítása (folyamatban lévő erdősírtések, pótlások, ápolások, fahasználatok)
- Erdészeti daru beszerzése
- Megtermelt faanyag feldolgozottsági szintjének emelése (kalodás tűzifa gyártása)
- Tűzifa igény biztosítása (Apátisvánfalva, Szőce, Keserűszer)
- Részvétel az erdőrezervátum kutatási programban (faállományszerkezeti felmérések)
- Az Őri fogadó épületének és területének rendezett állapotban tartása
- Szalafői tanösvény, Rezgönyár tanösvény, Harmatfű Központ, Keserűszeri vendégház, Őri fogadó környezetének, Csörgőalma gyümölcsöskert fenntartása
- Bölénykarám (Pityerszer) fenntartása, bölények beszerzése
- Vadkárelhárító kerítések építése
- Vadászati jog rendezésével kapcsolatos ügyek intézése
- Nemzeti parkot érintő oktatási programok (pl. Aranykalászos Gazdaképzés) támogatása

17.5 Őrségi Területkezelési Osztály

- Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő gyepterületek természetvédelmi kezelése.
- Az Igazgatóság vagyonkezelésében lévő szántókon természetvédelmi szántóföldi művelés megvalósítása.
- Magángazdálkodók segítése az agrártámogatásokban való sikeres részvétel érdekében (adminisztratív segítségnyújtás, információnyújtás, tájékoztatók, továbbképzések tartása).
- Saját állatállományunkkal és földterületünkkel az aktuális agrártámogatások (egységes földalapú támogatás, anyatehén támogatás) és kompenzációs kifizetések igénylése (őshonos és veszélyeztetett állatfajták megőrzésének támogatása), feltételeinek teljesítése.
- Magyar tarka szarvasmarha állományunk sikeres leelletése, újratermékenyítése, borjak felnevelése. A Magyartarka Tenyésztők Egyesülete szakmai munkájában való részvétel.
- Muraközi lóállományunk, már korábban kidolgozott tenyésztési programjának folytatása.
- A muraközi ló megmentésén fáradozó nemzetközi munkacsoport munkájában való részvétel.

17.6 Őkoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály

- Az igazgatóságunk által megkezdett környezeti nevelési programokat természetismereti szakkör, természetismereti óvodai foglalkozások, jeles napok, természetismereti vetélkedő, erdei iskola programok) magas színvonalon próbáljuk megvalósítani a 2016-os esztendőben is. Külön figyelmet szentelve a Hármashatár térségére, több korosztályt is megcélzó vetélkedők, pályázatok, nyári táborok által.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a speciális természetismereti terepi bemutatóprogramok, az évközi és szezonális egyre népszerűbb garantált programok (gyalog, kerékpáron, szekéren), valamint a Magyar Nemzeti Parkok Hete rendezvény színvonalas lebonyolítására is. Terveink közt szerepel a garantált programok és a nemzeti parki, illetve helyi termékek népszerűsítésének összekapcsolása.
- Az ünnepekhez kötött hosszú hétvégéken Szalafő - Pityerszeren az Őrségi Műemlék-együttesnél a helyi hagyományokhoz és kulturális kínálatához illeszkedő népi-

gasztronómiai programok, játszóházak fogják színesíteni a kínálatot: húsvétváró, pünkösdő, Tökfesztivál. A szezonális garantált programok tengelyében bevezetjük az „Állatok nyomában” sétát az eurázsiai vadlovakhoz és az európai bölényekhez. Ezen kívül néprajzi, természetismereti kincskereső játék bevezetése mellett köteleztük el magunkat a családi programok bővítése érdekében. Szintén jelentős színfolt lesz Pityerszeren a megtekinthető háziállatok számának gyarapodása is.

- Folytatjuk az Európai Nemzeti Parkok Napján megszervezendő Hármashatár természeti értékeit középpontba állító rendezvény szervezésében való partneri segítségnyújtást. Megrendezzük az Európai Nemzeti Parkok Napja alkalmából a Hármashatár parasztolimpiát.
- Kínálatbővítéssel a 2016-os évben is megszervezzük az egyre népszerűbb „Őrségi Lepkekalandot”.
- Előzetes bejelentkezés alapján egész évben szakvezetést és színvonalas programokat nyújtunk a hozzánk látogató csoportoknak.
- Továbbra is fenntartjuk a Tourinform Őrség irodát, ahol a nemzeti park területére érkező turisták színvonalas tájékoztatását valósítjuk meg ebben az esztendőben is.
- A szócei Lápok Háza programját terepi megfigyelő programokkal szeretnénk színesíteni.

17.7 Pénzügyi és Számviteli Osztály

- A 2014. évtől hatályos államháztartási számvitel magas színvonalú alkalmazása.
- Az EU-s projektek, a közmunkaprogram, valamint a földvásárlási keretek pontos elszámolása.
- Az Igazgatóság fizetőképességének megőrzése.

17.8 Pályázatkezelési Osztály

- KEHOP, Interreg és egyéb pályázatok előkészítése és folytatása, így különösen:
- Az ŐNPI működési területén található Natura 2000 területeket bemutató hálózat létrehozása című projekt benyújtása
- A Doroszlói-rétek komplex rekonstrukciója Kőszeg-hegyalján című projekt fejlesztési szakaszának elindítása
- Természetvédelmi rendeltetésű területek muraközi lóval történő kezeléséhez szükséges istálló és kiszolgáló épületek létesítése című projekt fejlesztési szakaszának elindítása
- A területi jelenlét és természetvédelmi őrzés hatékonyságának javítása az Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őrszolgálatának komplex fejlesztésével című pályázat benyújtása
- Green exercise című pályázat benyújtása
- PaNaNet + pályázat benyújtása
- Szalafő Pityerszer infrastrukturális fejlesztések megterveztetése
- Csákánydoroszló vízibázis és kerékpáros centrum megtervezése